

MAVİ KALEM ÇOCUK KORUMA PROJESİ

FARKINDALIK ARAŞTIRMASI RAPORU -II

(Farkındalık Araştırması-I
ile karşılaştırmalı)

Şubat 2019

Bu rapor UNHCR tarafından desteklenen Çocuk Koruma Projesi-2018 kapsamında hazırlanmıştır.

Hazırlayan: Mavi Kalem Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği

www.mavikalem.org

Yazım Tarihi: Şubat 2019

Yazım Ekibi: (alfabetik sıra ile)

Arzu Karacanlar (Kapasite Geliştirme ve İzleme Değerlendirme Direktörü)

H. Gamze Çevik (İzleme Değerlendirme Asistanı)

Seda Salihoğlu (Sosyal Analist)

Su Mine Caniklioğlu (İzleme Değerlendirme Koordinatörü)

T. Zeynep Yüregir (Proje Eğitim Danışmanı ve Proje Danışman Psikoloğu)

İÇİNDEKİLER

1. ARAŞTIRMA ARKA PLANI	Sayfa 3
2. YÖNETİCİ ÖZETİ	Sayfa 4-5
3. METODOLOJİ	Sayfa 6-8
4. İSTATİSTİKSEL ANALİZ SONUÇLARI-BULGULAR	Sayfa 9-43
5. ÇIKTILAR VE DEĞERLENDİRMELER	Sayfa 44-60
6. SONUÇ	Sayfa 61-63

EK 1. Anket Formu

EK 2. Ordinal Gruplama Yapılan Sorular ve Cevap Kodları

1. ARAŞTIRMA ARKA PLANI

Çocuk Koruma Projesi, İstanbul'un Zeytinburnu ve Fatih ilçelerindeki 55.740 Suriyeli ve Suriyeli olmayan mülteci ve sığınmacı çocuklar için toplum temelli çocuk koruma mekanizmalarının geliştirilmesi, resmi ve gayri resmi çocuk koruma sistemlerine erişimin sağlanması, ev sahibi ve mülteci toplumda çocuk koruma riskleri konusunda bilinçlendirme ve savunuculuk yapılmasını amaçlar.

Projenin amaçlarına ulaşmak için kullanılan araçlardan biri farkındalık artırma kampanyasıdır. Projede planlanan kampanya çalışmaları, topluma dayalı çocuk koruma yapılarının güçlendirilmesi, özellikle de çocuk işçiliğinin ve çocuk evliliklerinin risklerine ve önlenmesine ilişkin farkındalık oluşturulması amacına yöneliktir.

Kampanya stratejisi, 18 yaşın altındaki herkesin çocuk olduğu noktasından hareketle, her iki ilçede de rastlanan ağırlıklı risklerin görünür olmasını sağlayarak toplumun çözüm seçeneklerini de kapsayarak geliştirilmektedir. Bu nedenle her iki toplumun desteklerinin alınması ve çözüm sürecine dâhil edilmeleri amaçlanmaktadır.

Bu araştırma, söz konusu kampanyanın stratejisini oluşturmak üzere, bir yıllık bir dönem içinde ev sahibi toplumun çocuk koruma riskleri üzerine farkındalığını ölçme, elde edilen verileri kampanya planlamasında kullanma ve kampanyanın etkisini ölçme amacıyla iki faz olarak yapılmıştır.

Ön araştırma Ocak 2018'de tamamlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, 1 Ocak 2018-31 Aralık 2018 dönemi içinde uygulanan farkındalık yaratmayı amaçlayan kampanyayı biçimlendirmiştir. Proje dönemi sonunda uygulanan ikinci anket, topluluk-tabanlı çocuk koruma yapılarının güçlendirilmesi ve ev sahibi toplulukta çocuk koruma riskleri konusundaki farkındalığın artışında, bu savunuculuk kampanyasının etkisini ölçme amacıyla yapılmıştır.

2. YÖNETİCİ ÖZETİ

İstanbul'un Fatih ve Zeytinburnu ilçelerinde uygulanan Çocuk Koruma Projesi kapsamında, Suriyeli ve Suriyeli olmayan mülteci ve sığınmacılar için toplum temelli çocuk koruma mekanizmalarının oluşturulması, geliştirilmesi ve yerleşmesi amacıyla farkındalık yaratmayı hedefleyen bir kampanya yürütülmüştür. Bu kampanya ile ev sahibi ve mülteci toplumda çocuk koruma riskleri konusunda mevcut toplumsal algının saptanması, sonrasında bu alanda farkındalığı arttırmak üzere çalışmalar ve çocuk koruma konusunda etkin savunuculuk yapılması amaçlanmaktadır.

Bu amaçla gerçekleştirilen Farkındalık Araştırması, 13 sorudan oluşan bir anket çalışması ile Ocak 2018 ve Aralık 2018 tarihlerinde ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Ön testin raporu Mart 2018'de yayınlanmıştır.¹

Farkındalık Araştırması son test uygulaması, İstanbul'un Fatih ilçesinde 165 kişi (93 kadın, 71 erkek) ve Zeytinburnu ilçesinde 154 kişi (78 kadın, 76 erkek) ile yapılmıştır. Bu rapor, Aralık 2018 tarihinde gerçekleştirilen son test sonuçlarının analizini ve elde edilen sonuçların ön test sonuçları ile karşılaştırmasını içerir. Son test sonuçları ön test sonuçları ile karşılaştırmalı olarak 4. Bölüm'de verilmiştir. Elde edilen verilerin detaylı analizi 5. Bölüm'de yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinin özeti aşağıdadır;

- İki araştırma karşılaştırıldığında geleneksel değerlere bağlılığın arttığı ve tutumlarda kutuplaşma olduğu görülmüştür.
- On sekiz yaşın altındaki çocuk evlense de çalışsa da toplumun büyük çoğunluğuna göre çocuktur.
- Toplum, çocukların evlilik, eğitim gibi kendi hayatıyla önemli kararları kendisinin vermesine izin vermemektedir.
- Ailenin bütünlüğü çocuğun çocukluk haklarından önce gelmektedir.

¹ <http://www.mavikalem.org/wp-content/uploads/2019/02/Awareness-Research-Pre-Test-Report.pdf>

- Toplum erkek çocukların 12 gibi çok erken bir yaşta bile çalışmasını onaylamaktadır. Çocuk yaşta işçilik bir kısır döngü biçiminde nesilden nesile aktarılmaktadır. Çocuk işçilikle mücadele etmek üzere hazırlanan farkındalık çalışmaları genelde erkekleri özelde ailenin erkeklerini hedeflemelidir. Çocuk işçiliğini önlemek için ailenin yetişkinlerinin, hem erkeklerinin hem de kadınların işgücüne katılmasına yönelik destekleyici programlar hazırlanmasına gereksinim vardır.
- Toplum tüm çocukların sırasıyla eğitim almasını ve okula gitmesini, sağlık hizmeti almasını ve sağlıklı olmasını ve ailesiyle birlikte yaşamasını üç temel öncelik olarak saymaktadır.
- İstanbul'un yoğun mülteci göçü alan Fatih ve Zeytinburnu ilçelerinde ev sahibi toplumun çocuklarının temel ihtiyaçlarından olan beslenme, barınma, korunma, şiddet görmeme gibi gereksinimleri karşılanmamaktadır. Bu durum bireysel anlamda çocukların eğitiminin önünde engeldir. Aileler çocuklarını güvende hissettiklerinde sıra eğitime gelecektir. Toplumsal olarak ise sosyal uyumun önünde engeldir. Temel ihtiyaçları karşılanmayan bir toplum göçle gelenleri sınırlı olanaklar için rakip olarak algılayacaktır.
- Toplumun onda birinden fazlası mülteci çocuklarla Türk/Türkiyeli çocukları arasında hak ettikleri açısından ayırım yapmaktadır.
- Toplumun çocukların karşılaştıkları tehlikeli risk içeren hatta suç içeren (tacize uğramak, sokakta uyumak, uyuşturucu kullanmak gibi) durumlara karşı farkındalığı ve harekete geçme isteği artmıştır.
- İki araştırma karşılaştırıldığında koruma riskleri içeren durumlarda başvuru kaynakları konusunda bilgilenmenin arttığı saptanmıştır. Örn. Polis ve sosyal hizmetlerin numarasını bilmek.

3. METODOLOJİ

İçerik

Her iki ilçede ev sahibi toplumun çocuk koruma riskleri hakkındaki algısını ölçmek ve değerlendirmek amacı ile soru formundaki cinsiyet, yaş ve ilçe bilgilerinin yer aldığı giriş bölümünün ardından 13 soruyu içeren bir anket uygulandı. Anket formunda 8 soru likert ölçeği ile değerlendirmek ve 12 cümle doğru/yanlış biçiminde değerlendirmek üzere hazırlandı. Bu iki bölümdeki soruların birbirlerini çapraz olarak kontrol etmesi amaçlandı. Ayrıca önceliklerin sıralandığı bir soru ile ev sahibi toplumun başvuru kaynaklarını bulmayı hedefleyen 3 soru yer aldı².

Sorular hazırlanırken, iki temel alanda algı ölçümü hedeflendi;

- Ev sahibi toplumun çocuk algısı ve mülteci çocuklara ilişkin algısı,
- Ev sahibi toplumun çocuklarla ilgili öncelikleri ve çocuk koruma mekanizmalarını anlamaya yönelik olarak toplumsal dinamikler.

Bu amaçla, Çocuk Koruma Projesi sosyal çalışmacıları, Proje Eğitim Danışmanı ve Proje Danışman Psikoloğundan oluşan bir ekip, toplam 13 soru hazırladı. Anket katılımcılarına, kendileri tamamlamaları için kapalı uçlu sorular soruldu. Bu sorulara çoktan seçmeli yanıt seçeneklerinin sunulması, katılımcıların anonim ve özel olarak tartışmalı konulara daha net yanıtlar vermesine olanak sağlamak amacıyla yapıldı. Soruların yanlış anlaşılmasının bir sorun teşkil etmediğinden emin olmak için, uygulayıcı ekip soruları okuyarak ve gerekli gördükleri yerde örnekler vererek, ihtiyaç duyulan destek ve açıklamayı sağladı.

Araştırma Hedef Kitlesi

Araştırma, ev sahibi nüfus içinde belirgin şekilde temsil gücü olduğu ve ekonomik olarak aktif olduğu kabul edilen 18 yaş üzerini hedef almıştır. Cinsiyet farklarının mültecilere ilişkin algıyı nasıl etkilediğini değerlendirebilmek amacıyla anket uygulamasının kadın ve erkekleri eşit oranda içermesine karar verilmiştir. 2018 yılı

² Bkz. Ek 1. Anket Formu

nüfus sayımına göre İstanbul nüfusunun %50,2'si erkek, %49,8'i kadın olduğu için değerlendirilen hedef grup, demografik nüfus verileri ile uyumludur³.

Farkındalık Araştırması ön test uygulaması, İstanbul'un Fatih ilçesinde 202 kişi (73 kadın, 129 erkek) ve Zeytinburnu ilçesinde 150 kişi (87 kadın, 63 erkek) ile yüz yüze görüşerek ve rastgele yapılmıştır. Görüşülen kişilerin yaş ortalaması 39,9 ve standart sapması 13'tür. Araştırmaya katılan kadınların %6'sı 18-24 yaş, %13'ü 25-34 yaş, %16'sı 35-44 yaş, %8'i 45-54 yaş, %3'ü 55-64 yaş ve %1'i 65-74 yaş aralığındadır. Aynı şekilde erkeklerin %6'sı 18-24 yaş, %11'i 25-34 yaş, %14'ü 35-44 yaş, %13'ü 45-54 yaş, %7'si 55-64 yaş ve %3'ü 65-74 yaş aralığındadır.

Farkındalık Araştırması son test uygulaması, İstanbul'un Fatih ilçesinde 165 (93 kadın, 71 erkek) ve Zeytinburnu ilçesinde 154 kişi (78 kadın, 76 erkek) ile yapılmıştır. Görüşülen kişilerin yaş ortalaması 40, standart sapması 14'tür. Araştırmaya katılan kadınların %7'si 18-24 yaş, %15'i 25-34 yaş, %15'i 35-44 yaş, %10'u 45-54 yaş, %4'ü 55-64 yaş, %3'ü 65-74 yaş aralığında ve %1'i 75 yaş üzerindedir. Aynı şekilde erkeklerin %5'i 18-24 yaş, %14'ü 25-34 yaş, %7'si 35-44 yaş, %10'u 45-54 yaş, %9'u 55-64 yaş ve %1'i 65-74 yaş aralığındadır.

Hedef Bölgenin Seçimi

Bu araştırma, proje uygulama alanı olan iki ilçede uygulanmış kampanya ve savunuculuk çalışmalarına yön vermesi ve bu çalışmaların etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Bu nedenle, anket uygulama alanı olarak Fatih ve Zeytinburnu ilçeleri seçilmiştir. Her iki ilçe de, Suriyeli ve Suriyeli olmayan mülteci nüfusun yoğun olarak bulunduğu ve ev sahibi toplumun son otuz yıldır iç göç ile bölgeye yerleştiği ilçeler arasındadır.

Araştırma Ekibi Profili

Anket uygulama ekibi, Çocuk Koruma Projesi sosyal çalışmacıları arasından seçilmiştir. Anket uygulayan ekibin, hali hazırda her iki ilçede de proje kapsamında çalışan görevlilerden oluşması, ekibin mobilizasyonu ve oryantasyonunda kolaylık sağlamıştır. Anketin uygulandığı ilçelerin, Mavi Kalem'in çalışmalarından haberdar olunan ilçeler olması, görüşme yapılan kişilerle iletişimi kolaylaştırması ve güven oluşturması açısından faydalı olmuştur.

³ Detaylı bilgi için: Türkiye İstatistik Kurumu, 2018 Nüfus Verileri

Veri Analizi

Tüm anket formları toplandıktan sonra, uygulayıcı ekip tarafından KOBToolbox⁴ ile dijital ortama aktarıldı. Verilerin uygun yöntemle toplandığını teyit etmek için, uygulanan anketler rastgele seçilerek, bütünlük ve tutarlılık açısından basılı anket formları üzerinden kontrol edildi. Bunun arkasından, toplanan veriler proje kapsamında çalışan İzleme Değerlendirme Sorumlusu tarafından kontrol edildi. Ön testte hazırlanan veri giriş şablonundaki tüm veriler, grafik ve tablolar halinde değerlendirilmeye hazır hale getirildi.

Bu aşamada, verilerin analizinde ve değerlendirilmesinde, İzleme Değerlendirme Asistanı, Proje Eğitim Danışmanı ve Proje Danışman Psikoloğu, İzleme Değerlendirme Koordinatörü, Sosyal Analist, Kapasite Geliştirme ve İzleme Değerlendirme Direktörü birlikte çalıştılar. Ortaya çıkan sonuçlar, anket kapsamında sorulan soruların çapraz analizi ile yeniden değerlendirilerek bu raporda dile getirilen analizler, çıktılar ve değerlendirmeler yazıldı.

Son test uygulaması bittikten sonra ön test dâhil tüm cevaplar SPSS⁵'te analiz edilebilecek şekilde kodlanmış ve işlenmiştir. Ordinal gruplama yapılan sorularda SPSS analizlerinde anlamlı sonuç vermesi için bazı cevaplar ters kodlanmıştır⁶.

Ön-son test verileri ayrı ayrı katmanlar olarak değerlendirilerek cinsiyet, bölge ve yaş kırılımı ile çapraz tablolar oluşturulmuştur. Tüm veriler için soru bazında ön-son teste bağlı değişimlere bağımsız örneklem t-testi ile bakılmıştır.

Son test verilerine her soru için 4 farklı bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Fatih ve Zeytinburnu ilçelerinde kadın ve erkeklerin cevapları arasında farklılık olup olmadığına, kadınların cevaplarının Fatih ve Zeytinburnu ilçelerinde farklılık gösterip göstermediğine ve erkeklerin cevaplarının uygulanan iki ilçeye bağlı farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır.

T-testleri %95 güven düzeyiyle ($\alpha=0.05$ hata payıyla) yapılmıştır. T-testleri ile ön test ve son test örneklem ortalamalarının birbirine eşit olup olmadığına bakıldığı için test değeri Sig. (2 tailed)⁷ olarak belirlenmiştir. Sorular likert ölçeklidir ve en yüksek cevabın en yüksek puanı alacağı şekilde puanlama yapılmıştır, gruplar arasında

⁴ KoBo Toolbox is a free open-source tool for mobile data collection, available to all.

⁵ Statistical Package for Social Sciences, Sosyal Bilimler İstatistik Programı

⁶ Bkz. Ek 2. Ordinal Gruplama Yapılan Sorular ve Cevap Kodları

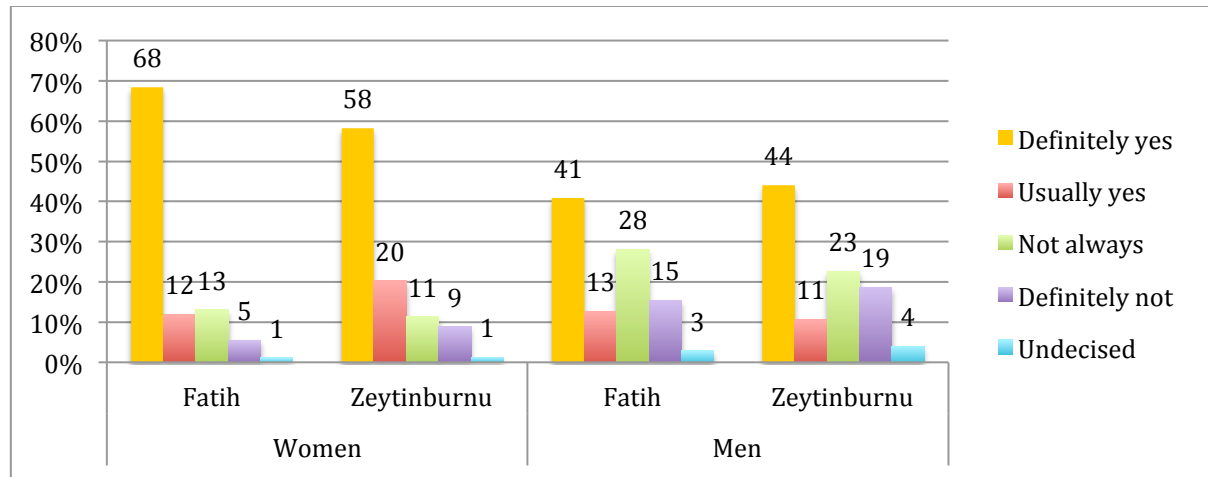
⁷ Statistical Significance (2 tailed)

ortalaması büyük olan grubun diğerinden daha yüksek oranla doğru cevabı verdiği söylenir.

4. İSTATİSTİKSEL ANALİZ SONUÇLARI

Farkındalık Analizi çalışmasında yer alan ilk üç soru çocuk tanımını saptamaya yöneliktir. 18 yaşından küçük olan kız ya da erkeklerin çocuk olup olmadığı, evli olduğunda ya da çalıştığında yetişkin sayılıp sayılmadıkları araştırılmaktadır. Bu bölümde öncelikle Farkındalık Analizi II'nin (bundan böyle son test olarak ifade edilecektir) verileri sunulacak ve hemen ardından Farkındalık Analizi I (bundan böyle ön test olarak ifade edilecektir) ile arasında görülen farklılıklara bakılacaktır.

Soru 1: Sizce 18 yaşından küçük olan herkese çocuk denir mi?

Bu soruya “evet, kesinlikle denir” diyenlerin oranı %54, “genellikle denir” diyenlerin oranı ise %14’tür. “Evet, kesinlikle denir” diyenlerinin oranının ön teste göre arttığı görülmektedir (%46)⁸. Bu iki grubu birlikte değerlendirdiğimizde katılımcıların %68’i 18 yaşından küçükleri en azından “genellikle” çocuk kabul etmektedir ve bu oran ön testle aynıdır. 18 yaşından küçük olan herkese “kesinlikle çocuk denmez” diyenlerin oranı %12, “genellikle denmez” diyenlerin oranı ise %18’dir. Ön teste göre “kesinlikle

⁸ Bu bölümde parantez içindeki oranlar ön test sonuçlarına aittir.

“çocuk denmez” diyenlerin oranının arttığı görülmektedir (%7). “Her zaman denmez” diyenlerin oranının ise %18 olarak ön teste göre azaldığı belirlenmiştir. Bu iki cevabı birlikte değerlendirdiğimizde katılımcıların %30’u 18 yaşından küçükleri “çocuk” olarak kabul etmemektedir ve bu oran ön testle neredeyse aynıdır (%31).

Bu soruya cinsiyete göre baktığımızda kadınların %64’ünün, erkeklerin ise %42’sinin 18 yaşın altındakilere “kesinlikle” çocuk dediğini görüyoruz. Bu grup “genellikle çocuktur” diyen kadınların oranı ile birlikte değerlendirildiğinde kadın katılımcıların %80’i 18 yaş altını en azından “genellikle” çocuk kabul etmektedir ve bu oran ön teste göre düşmüştür (%85). Erkeklerin 18 yaşın altındakileri “kesinlikle” çocuk görme oranları ön teste göre artmıştır (%34). Son testte erkeklerin %17’si 18 yaşın altındakilere “kesinlikle çocuk denmez” derken, %25’i ise “her zaman çocuk denmez” demiştir. Ön testte %8 olarak tespit edilen “kesinlikle çocuk denmez” diyenlerin oranında artma, ön testte %36 olarak tespit edilen “her zaman çocuk denmez” diyenlerin oranında ise azalma saptanmıştır. İki grup birlikte değerlendirildiğinde erkek katılımcıların %42’si 18 yaşın altındakileri en azından her zaman “çocuk” olarak görmemektedir ve bu sonuç ön test sonucuna yakındır (%44).

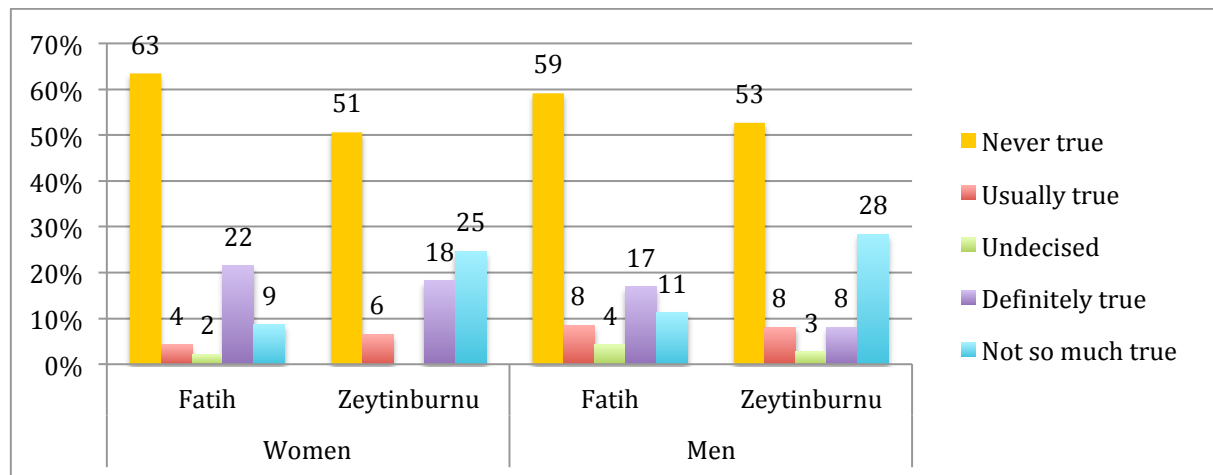
Bölgelere göre baktığımızda Fatih bölgesindeki katılımcıların %56’sı “kesinlikle çocuk denir” derken %12’si “genellikle çocuk denir” görüşündedir. Bu oranlar Zeytinburnu için sırasıyla %51 ve %16’dır. Her iki cevabın toplam oranlarını ön test ile karşılaştırdığımızda 18 yaşın altındakilerin en azından “genellikle” çocuk olduğunu düşünenlerin oranı Fatih ilçesinde artarak %59’dan %68’e yükselmiştir. Zeytinburnu ilçesinde ise aynı yanıt grubunun oranı %82’den %76’ya düşmüştür. Zeytinburnu’nda ön testte “her zaman çocuk denmez” ve “kesinlikle çocuk denmez” diyenlerin toplam oranı %16 iken son testte %31’e çıkmıştır. Fatih’te ise ön testte aynı cevapların toplam oranı ön testte %41 iken son testte %30’a inmiştir.

Bölge ve cinsiyete göre birlikte baktığımızda son testte “kesinlikle çocuk denir” yanıtını veren kadın ve erkek katılımcıların oranı Fatih’te artarken, Zeytinburnu’nda kadın katılımcıların oranı düşmüş erkek katılımcıların ise artmıştır. Buna karşılık “genellikle denir” diyen kadın ve erkek katılımcıların oranı hem Fatih hem Zeytinburnu ilçesinde düşmüştür. Bu soruya “kesinlikle denmez” yanıtını veren hem Fatih hem Zeytinburnu ilçesindeki kadın ve erkek katılımcıların oranı artmıştır. Fatih ilçesindeki kadınların %5’i erkeklerin %15’i, Zeytinburnu’ndaki kadınların %9’u erkeklerinse %19’u “kesinlikle denmez” yanıtını vermiştir (sırasıyla %4, %10, %6 ve %3).

Bölgeler içerisinde cinsiyete bağlı değişime bakıldığında hem %68 oranıyla Fatih'teki hem de %58 oranıyla Zeytinburnu'ndaki kadınların, erkeklere göre (Fatih %41, Zeytinburnu %44) daha yüksek oranda 18 yaşından küçük herkese çocuk dediği görülmektedir.

Bu soruya yaşa göre baktığımızda son testte, 18-24 yaş grubunun %62'sinin, 25-34 yaş grubunun %54'ünün, 35-44 yaş grubunun %60'ının, 45-54 yaş grubunun %49'unun, 55-64 yaş grubunun %50'sinin 18 yaşından küçük olan herkese "kesinlikle" çocuk dediğini görüyoruz. Bu oranlar, ön testle karşılaştırıldığında özellikle 18-24, 25-34 ve 35-44 yaş gruplarında artmaktadır (sırasıyla %35, %39 ve %51). İleri yaş gruplarında oranlar eşdeğer olarak kalmıştır.

Soru 2: Evlenmiş bir kız ya da erkek, 18 yaşından küçük olsa da çocuk değildir demek doğru mudur?

Bu sorunun dolaylı ifadesi nedeniyle, uygulayıcılar katılımcılara açıklama yapmak zorunda kalmışlardır. Bu nedenle raporda da "asla doğru değil" yerine "kesinlikle çocuktur", "pek doğru olmaz" yerine "genellikle çocuktur", "genellikle doğrudur" yerine "bazen çocuktur" ve "kesinlikle doğrudur" yerine "kesinlikle çocuk değildir" ifadeleri kullanılmıştır.

Son testte bu soruya evlenmiş bir kız ya da erkek 18 yaşından küçükse "kesinlikle çocuktur" diyenlerin genel oranı %57, "genellikle çocuktur" diyenlerin oranı ise %18'dir. Bu soruya "kesinlikle çocuk değildir" diyenlerin oranı %17, "bazen çocuktur" diyenlerin oranı %7'dir. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda "kesinlikle çocuktur" diyenlerin oranı %38, "genellikle çocuktur" diyenlerin oranı %37, "kesinlikle çocuk değildir" diyenlerin oranı %7, "bazen çocuktur" diyenlerin oranı ise %12'dir. Bu iki testi

birlikte değerlendirdiğimizde “kesinlikle ocukdur” diyenlerin oranında bir artış ve “kesinlikle ocuk değildir” diyenlerin oranında düşüş görülmektedir.

Bu oranları cinsiyete göre incelediğimizde evlenmiş bir kız ya da erkek 18 yaşından kkse “kesinlikle ocukdur” diyenlerin kadınlar içindeki oranı %58 erkekler içindeki oranı ise %56’dır. Her iki oran da n testteki oranlardan yüksektir (sırasıyla %46 ve %32). Bu oranlar n teste göre yükselmiş olmakla birlikte “kesinlikle ocukdur” ve “genellikle ocukdur” diyenlerin toplam oranlarında belirgin bir fark görülmemiştir. Kadınlarda %79’dan son testte %74’e inmiş, erkeklerde ise %72’den son testte %76’ya yükselmiştir. Son testte kadınların %20’sinin evlenmiş bir kız ya da erkek çocuğunu yetişkin olarak gördüğü saptanmıştır. Bu durum, n testte kadınların sadece %8’i tarafından belirtilmiştir.

Bu soruya bölgelere göre baktığımızda “kesinlikle ocukdur” diyenlerin oranı Fatih’te %62 ve Zeytinburnu’nda %52’dir. “Genellikle ocukdur” diyenlerin oranı ise Fatih’te %10 Zeytinburnu’nda %26’dır. İlk olarak “kesinlikle ocuk” olarak görenlerin oranı her iki ilçede de belirgin biçimde artmıştır (sırasıyla Fatih %38; Zeytinburnu %39). “Kesinlikle ocukdur” veya “genellikle ocukdur” diyenlerin oranlarına birlikte baktığımızda bunların Fatih’te %72, Zeytinburnu’nda %78 olduğunu görüyoruz. Bu oranlar ön testte sırasıyla %80 ve %68 idi.

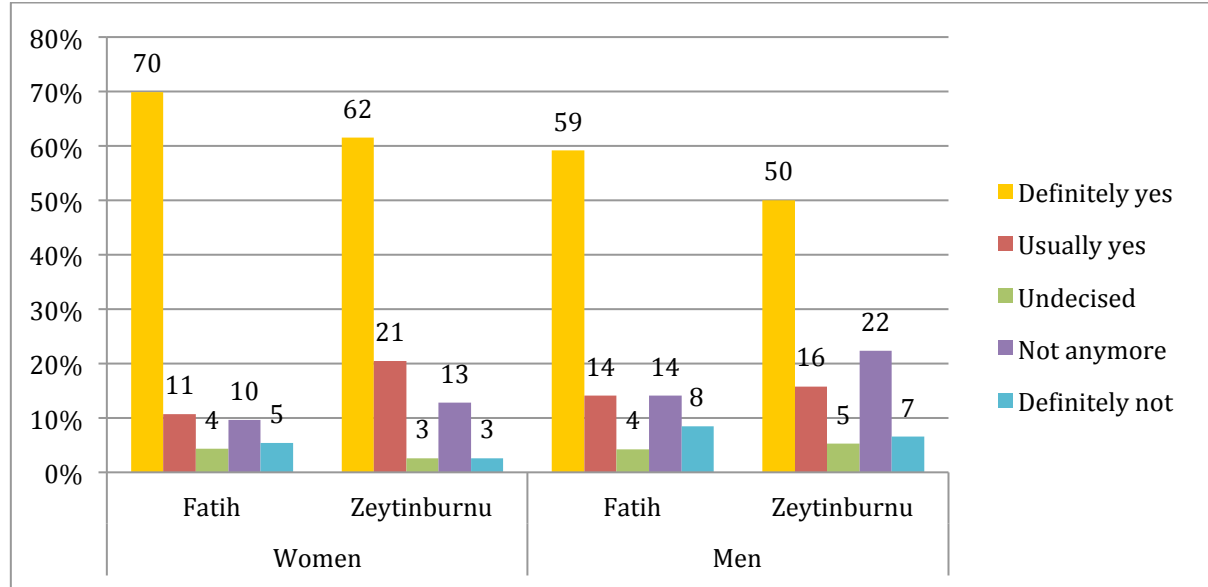
Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda Fatih bölgesindeki kadınların %63’ erkeklerin %59’u, Zeytinburnu bölgesindeki kadınların %51’i erkeklerin %53’ “kesinlikle ocukdur” cevabını vermiştir. Bu oran n testle karşılaştırıldığında bir artış görülmektedir. n testte Fatih bölgesindeki kadınların %44’ erkeklerin %34’, Zeytinburnu bölgesindeki kadınların %47’si erkeklerin %29’u “kesinlikle ocukdur” demiştir.

18 yaşın altında bir kız ya da erkek evli de olsa “kesinlikle ocuk değildir” yanıtında Fatih ilçesinde bir yükselme dikkat çekmektedir. n testte Fatih bölgesindeki kadınlar %3, erkekler %5 oranında “kesinlikle ocuk değildir” derken son testte bu oranlar sırasıyla %22 ve %17’ye yükselmiştir.

Bu soruya son testte yaş gruplarına göre baktığımızda, 18-24 yaş grubunun %74’ünün, 25-34 yaş grubunun %58’inin, 35-44 yaş grubunun %48’sinin, 45-54 yaş grubunun %53’ünün ve 55-64 yaş grubunun %60’ının evlenmiş bir kız ya da erkek 18 yaşından kkk olsa da “kesinlikle ocukdur” dediğini görüyoruz. Bu oranların ön test göre 18-24

(%40), 25-34 (%45), 35-44(%37) ve 45-54(%47) yaş gruplarında belirgin biçimde artmış olduğunu görüyoruz.

Soru 3: Çalışıp eve para getiren bir kız ya da erkek, 18 yaşından küçükse hala çocuk sayılır mı?

Son teste katılanların %61'i bu soruya "kesinlikle çocuk sayılır" derken %15'i ise "genellikle çocuk sayılır" demiştir. 18 yaşın altında çalışan çocukları "asla çocuk sayılmaz" diye niteleyenlerin oranı %6 "artık çocuk sayılmaz" diye niteleyenlerin oranı ise %15'tir. 18 yaşın altında çalışan kız ya da erkek çocukları "kesinlikle çocuk" olarak görenlerin oranı ön teste göre artmıştır (%49). Bununla birlikte "asla çocuk sayılmaz" diye niteleyenlerin oranı %1'den %6'ya yükselmiştir.

Bu soruya cinsiyete göre baktığımızda kadınların %66'sı "kesinlikle çocuktur", %15'i ise "genellikle çocuktur" demektedir. Bu oranlar erkekler için sırasıyla %54 ve %15'tir. Bu verilere ön testte baktığımızda kadınların %61'i "kesinlikle çocuktur" dediğini görüyoruz. Ön ve son test oranlarını karşılaştırdığımızda kadınların 18 yaşın altında çalışan çocukları "kesinlikle çocuk" olarak tanımlama oranlarında hafif bir artış görülürken erkeklerin oranında belirgin bir artış görmekteyiz. Ancak her iki testte de kadınların çalışan çocukları kesinlikle çocuk olarak görme oranları erkeklerden daha yüksektir.

Bu soruya bölgelere göre baktığımızda, Fatih ilçesindeki katılımcıların %65'i, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların %56'sı 18 yaşından küçük kız ya da erkek çalışanları "kesinlikle çocuk" olarak görmektedir. Ön test son test karşılaştırmasıyla baktığımızda

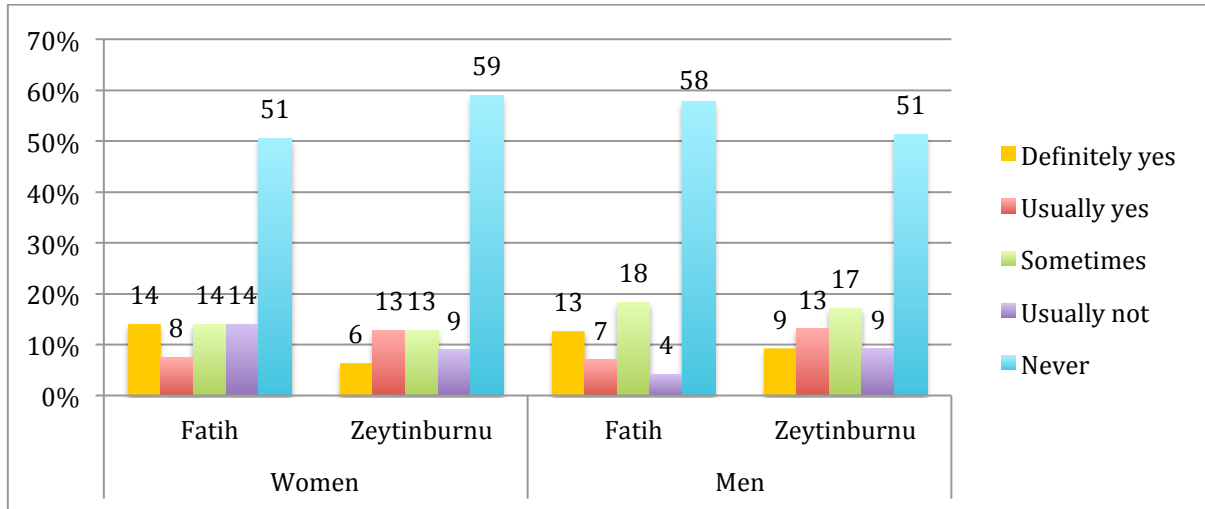
her iki bölgede de “kesinlikle çocuktur” diyenlerin oranlarında bir artış gözlenmektedir (sırasıyla %52, %45). Ancak 18 yaşın altında çalışanlara “kesinlikle çocuktur” ya da “genellikle çocuktur” diyenlerin toplam oranlarında ilçe bazında farklılıklar görülmemektedir. “Asla çocuk değildir” diyenlerin oranlarında da bölgeler arasında anlamlı farklar görülmemiştir. Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda; Fatih bölgesindeki kadınların %70’i ve erkeklerin %59’u, Zeytinburnu’ndaki kadınların %62’i ve erkeklerin %50’sinin “kesinlikle çocuk sayılır” dediğini görüyoruz. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda her iki bölgedeki erkeklerin “kesinlikle çocuktur” yanıtı oranlarında artış olduğu ortaya çıkmaktadır. Erkeklerin ön test oranları Fatih bölgesinde %47, Zeytinburnu bölgesinde %24’tür.

Son testte bu soruya Fatih bölgesindeki kadınların %11’i erkeklerin ise %14’ü “genellikle çocuktur” demiştir. Bu seçenek için Zeytinburnu’ndaki oranlar sırasıyla %21 ve %16’dır. Bu oranları ön testle karşılaştırdığımızda Fatih bölgesindeki kadınlarla (%27) Zeytinburnu’ndaki erkeklerin (%40) “genellikle çocuktur” deme oranında düşüş saptanmıştır. “Kesinlikle çocuk sayılır” ve “genellikle çocuk sayılır” diyenlerin oranları incelendiğinde bu düşüşün katılımcıların görüşlerini “kesinlikle çocuk sayılıra” doğru kaydardıkları görülmektedir.

Bu soruya bölge bazlı cinsiyete göre baktığımızda, Zeytinburnu bölgesindeki kadınların, buradaki erkeklere göre, daha yüksek oranla çalışan çocukları “kesinlikle çocuk” gördükleri gözlemlenmiştir.

Bu soruya yaş aralıklarına göre baktığımızda 18-24 yaş grubunun %62’si, 24-35 yaş grubunun %64’ü, 35-44 yaş grubunun %65’i, 45-54 yaş grubunun %57’si, 55-64 yaş grubunun %58’i 18 yaşın altında çalışan çocuklara “kesinlikle çocuk” demektedir. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda yaş gruplarının hemen hepsinde artış olduğu gözlenmiştir. Yaş grubu sırasıyla bu oranlar ön testte şöyledir: %44; %53; %52; %53 ve %34.

Soru 4: Çocuk kendi hayatı ile ilgili önemli kararları mesela okula devam etmek gibi kendisi verebilir mi?

Son testte bu soruya, çocuğun okula devam etmek gibi kendi hayatı ile ilgili önemli kararları %55 oranla “kesinlikle kendisi veremez” ve %9 oranla “genellikle veremez” diyenlerin toplamı %64’tür. Bu oran ön testte %55’tir (sırası ile %30 ve %25). %11’i “kesinlikle karar verebilir” ve %10’u “genellikle karar verebilir” diyenlerin ön testte oranı sırası ile %5 ve %18’dir.

Ön test ve son testi karşılaştırdığımızda çocukların kendi hayatları ile ilgili kararları “kesinlikle kendisi veremez” diyenlerle “kesinlikle kendisi karar verebilir” diyenlerin oranında artış gözlenmektedir (sırasıyla %30 ve %5).

Bu soruya cinsiyete göre baktığımızda, kadınların ve erkeklerin %54’ü çocukların hayatları ile ilgili önemli kararları “kesinlikle kendilerinin veremeyeceğini” söylemektedir. Kadınların ve erkeklerin %10’u çocukların önemli bir kararı “genellikle” verebileceğini, %11’i ise çocukların önemli bir kararı “kesinlikle” kendi verebileceğini düşünmektedir. Ön test ve son test karşılaştırıldığında çocukların kendi hayatları ile ilgili kararları “kesinlikle kendisi veremez” diyen kadın ve erkeklerin oranında belirgin bir artış gözlenmektedir. Son testte iki oran da %54 iken ön testte kadınların ve erkeklerin oranları %41 ve %22 şeklindedir. Aynı şekilde “kesinlikle kendisi verebilir” diyen kadın ve erkeklerin oranında belirgin bir artış gözlenmektedir. Hem kadın hem de erkeklerin oranı son testte %11, ön testte ise %5’tir.

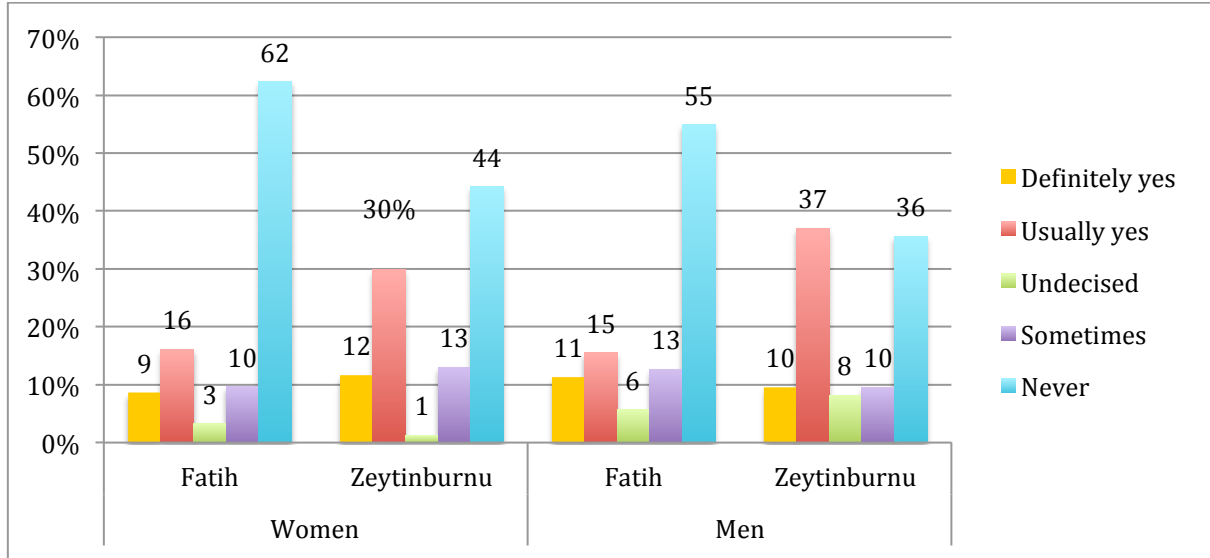
Yine bu soruya bölgelere göre baktığımızda, Fatih bölgesindeki katılımcıların %54’ü ve Zeytinburnu bölgesindeki katılımcıların %55’i çocukların hayatları ile ilgili önemli kararları “kesinlikle kendilerinin veremeyeceğini” söylemektedir. Ön testle

karşılaştırıldığında çocukların hayatlarıyla ilgili okula devam etmek gibi kararları “kesinlikle kendilerinin veremeyeceğini” söyleyenlerin oranları iki bölge için de belirgin bir artış göstermektedir. Ön testteki sonuçlara göre Fatih bölgesindeki katılımcıların %30’u ve Zeytinburnu bölgesindeki katılımcıların %31,i çocukların hayatları ile ilgili bu tarz önemli bir kararı kesinlikle kendilerinin veremeyeceğini söylemiştir. Zeytinburnu ilçesinde kesinlikle bu kararı “kendisi veremez” diyenlerle “genellikle veremez” diyenlerin %64 olan toplam oranı ön teste göre belirgin bir artış göstermiştir (%52). Ön test ve son test karşılaştırıldığında çocukların kendi hayatları ile ilgili kararları “kesinlikle kendisinin verebileceğini” söyleyen kişilerde, özellikle Fatih’te belirgin bir artış gözlenmektedir. Ön testte Fatih’te %4 ve Zeytinburnu’nda %6 olan oranlar son testte Fatih’te %13, Zeytinburnu’nda ise %8 olmuştur.

Bölge ve cinsiyete göre baktığımızda, Fatih bölgesindeki kadınların %51’i ve erkeklerin %58’i, Zeytinburnu’ndaki kadınların %59’u erkeklerinse %51’i çocukların kendi hayatı ile ilgili önemli kararları “kesinlikle kendisinin veremeyeceğini” belirtmiştir. Son testte Zeytinburnu bölgesindeki “kesinlikle karar veremez” diyen kadınların oranı %59 erkeklerin ise %51’dir. Ön test ile karşılaştığımızda bu oranların hepsinde bir artış gözlenmektedir. Ön test oranları; Fatih bölgesindeki kadınların %40’ı erkeklerin %24’ü, Zeytinburnu bölgesindeki kadınların %41’i erkeklerin %17’si çocukların kendi hayatı ile ilgili önemli kararları “kesinlikle kendisinin veremeyeceğini” belirtmiştir. Yine iki test karşılaştırıldığında “genellikle kendisi karar veremez” diyenlerin oranında ise bir düşüş gözlemlenmektedir. Ön testte Fatih bölgesindeki kadınların %30, erkeklerin %28’i bu cevabı verirken son testte sırasıyla %14 ve %4’a düşmüştür. Ön testte Zeytinburnu bölgesinde de kadınların %17’si erkeklerin %25’i bu cevabı verirken son testte kadınların oranı %9 ve erkeklerin oranı %9’a düşmüştür.

Bu soruya yaş gruplarına göre baktığımızda son testte, 18-24 yaş grubunun %44’ü, 25-34 yaş grubunun %46’sı, 35-44 yaş grubunun %51’i, 45-54 yaş grubunun %70’i, 55-64 yaş grubunun %65’i “çocukların okula gitmek gibi hayatları ile ilgili önemli kararları “kesinlikle kendilerinin veremeyeceğini” söylemektedir. Bu oranları ön test ile karşılaştığımızda tüm yaş gruplarında bir artış olduğu gözlenmiştir (sırasıyla %33, %31, %28, %43, %11).

Soru 5: Türkiye, Suriye ve Almanya gibi farklı ülkelerde veya kültürlerde çocukluk yaşı (0-18 yaş arası çocuk mudur) değişir mi?

Bu soruyla çocukluk yaşının ve kavramının evrenselliği araştırılmıştır. Son teste bu soruya, çocukluk yaşı “asla değişmez” diyenlerin oranı %50, “bazen değişebilir” diyenlerin oranı %11, “kesinlikle değişir” %10 ve “genellikle değişir” %24 iken “kararsız” olduğunu belirtenler %4’dür. Ön test ile bu oranları karşılaştırdığımızda belirgin bir farklılık görülmemektedir (sırasıyla %45, %16, %8, %20 ve %11).

Bu soruya cinsiyete göre baktığımızda, kadınların %54’ü erkeklerinse %45’i farklı ülke ve kültürlerde çocukluk yaşının “asla değişmeyeceğini” söylemiştir. Kadınlar, hem ön teste hem de son testte erkeklerden daha yüksek oranda çocukluk yaşının değişmeyeceğini ifade etmektedir. Ancak çocukluk yaşının “genellikle değişebileceği” görüşü, kadınlarda %22 erkeklerde ise %26 oranla hafif bir yükselme göstermiştir (sırasıyla %15 ve %23). Son testte hem kadınların hem de erkeklerin %10’u çocukluk yaşının Türkiye, Suriye ve Almanya gibi farklı ülkelerde ve kültürlerde kesinlikle değişebileceği görüşündedir.

Yine bu soruya bölgelere göre baktığımızda, Fatih bölgesindeki katılımcıların %59’u farklı ülke ve kültürlerde çocukluk yaşının “asla değişmeyeceğini” söylemiştir. Fatih bölgesinde son test ile ön test arasında belirgin fark vardır (%44). Zeytinburnu bölgesinde son testte çocukluk yaşı ülkeden ülkeye “asla değişmez” diyenlerin %40’lık oranı, ön teste göre düşüktür (%46). Fatih ilçesinde çocukluk yaşı “genellikle değişir” diyenlerin oranları %16 iken bu oran Zeytinburnu ilçesi için %33’tür. Bu sonuçları ön test ile karşılaştırdığımızda “genellikle değişir” diyenlerin oranı Fatih’te (%22) düşüş

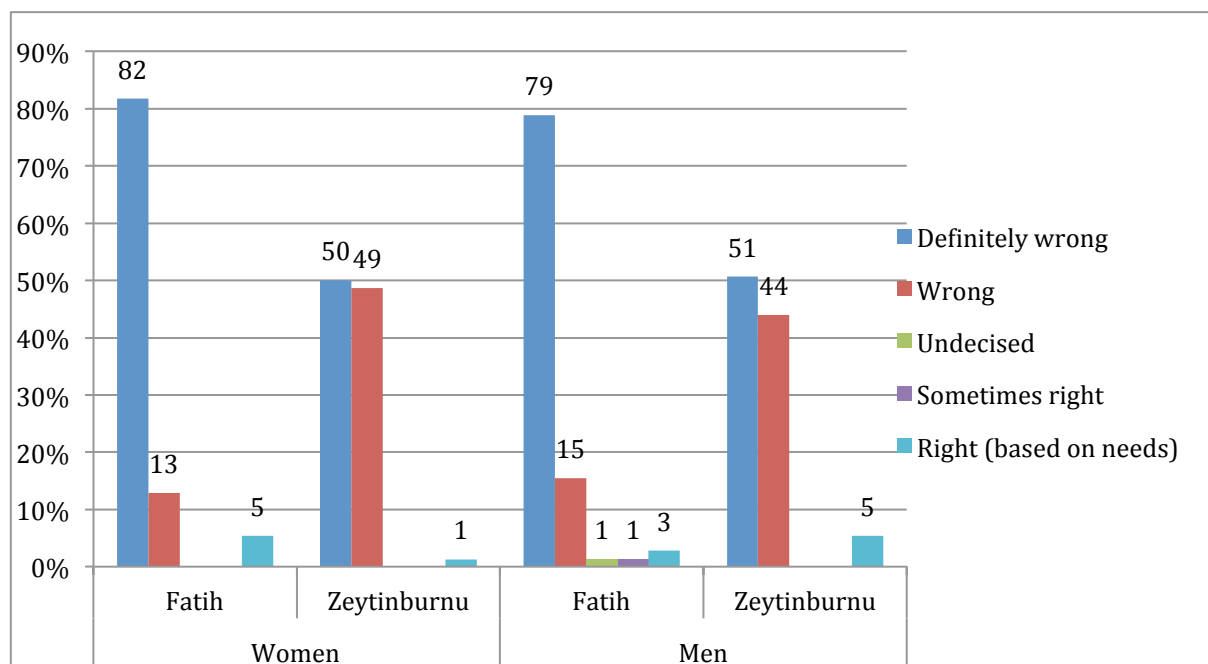
gösterirken Zeytinburnu'nda (%16) artış göstermektedir. “Kesinlikle değişir” diyenlerin oranı bölge bazında farklılık göstermemektedir.

Bölge ve cinsiyete göre bakıldığında, Fatih'teki kadınların %62'si, erkeklerin %55'i, Zeytinburnu'ndaki kadınların %44'ü ve erkeklerin %36'sı çocukluk yaşının “asla değişmeyeceğini” söylemiştir. Ön testte Fatih'teki kadınların %47'si, erkeklerin %43'ü, Zeytinburnu'ndaki kadınların %56'sı ve erkeklerin %32'si “asla değişmeyeceğini” söylemiştir.

Zeytinburnu'ndaki katılımcılar Fatih bölgesine göre daha fazla farklı ülke ve kültürlerde çocukluk yaşının “asla değişmeyeceğini” söylemiştir. Aynı şekilde kadınlarda ve erkeklerde bölgeye bağlı anlamlı bir fark gözlenmiştir. Zeytinburnu'ndaki kadın ve erkekler, Fatih'teki kadın ve erkeklere göre daha fazla oranla farklı kültürlerde çocukluk yaşının “asla değişmeyeceğini” belirtmişlerdir.

Bu soruya yaşa göre baktığımızda son testte, 18-24 yaş grubunun %36'sı, 25-34 yaş grubunun %62'si, 35-44 yaş grubunun %50'si, 45-54 yaş grubunun %42'si, 55-64 yaş grubunun %44'ü, 64-74 yaş grubunun %50'si farklı ülkelerde çocukluk yaşının “kesinlikle değişmeyeceğini” söylemişlerdir. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda yaş gruplarının hemen hepsinde artış olduğu gözlenmiştir (sırasıyla %42, %57, %40, %49, %31 ve %25).

Soru 6: Özellikle çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesi sizce nasıl bir davranış?

Son testte bu soruya; özellikle çocukların, sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesinin “kesinlikle yanlış” (%66) ve “yanlış” (%30) bir davranış cevabını verenlerin toplamı %96 iken “ihtiyaca bağlı olarak doğru” cevabını verenlerin oranı %4’tür. Bu verileri ön test ile karşılaştırdığımızda bu davranışı %56 oranıyla “kesinlikle yanlış” ve %39 oranıyla “yanlış” bulanların toplam oranı %95’tir. Yine “ihtiyaca bağlı olarak doğru” bulanların oranı ön testte %5’tir. Bu veriler ön test ve son test arasında bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Bu soruya cinsiyete göre baktığımızda, kadınların %67’si erkeklerinse %64’ü çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesi gibi davranışların “kesinlikle yanlış” olduğunu söylemiştir. Ön test ile karşılaştırdığımızda kadınlar açısından belirgin bir fark görülmemektedir, ancak erkeklerde son testte belirgin bir artış olduğu gözlenmektedir (sırasıyla %64 ve %49).

Ayrıca kadınların %29’unun ve erkeklerin %30’unun bu davranışların “yanlış” olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Ön testle yapılan karşılaştırmada kadınların yanlış bulma oranlarında (%31) belirgin bir değişiklik bulunmazken erkeklerde (%45) belirgin bir düşüş olmuştur. Bu düşüş, verilen cevapların “kesinlikle yanlış” olarak değişmesinden kaynaklanmaktadır. Çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması ve araba camı silmesini “ihtiyaca göre doğru” bulanların oranı kadınlarda da ve erkeklerde de %4’tür. Bu oranı ön test sonuçlarıyla karşılaştırdığımızda büyük bir fark olmadığı gözlenmektedir (%5).

Yine bu soruya bölgelere göre baktığımızda, Fatih bölgesindeki katılımcıların %80’i ve Zeytinburnu bölgesindeki katılımcıların %50’si çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesi gibi davranışların “kesinlikle yanlış” olduğunu söylemiştir. Son testte bu davranışların “yanlış” olduğunu belirtenlerin oranı Fatih’te %14 ve Zeytinburnu’nda ise %46’dır. Bu davranışların “yanlış” ya da “kesinlikle yanlış” olduğunu ifade edenlerin toplamı Fatih’te %94, Zeytinburnu’nda %96’dır. Bu oranların ön testle arasında bir fark yoktur. Aynı şekilde bu davranışı “ihtiyaca bağlı olarak doğru” bulanların oranı da Fatih bölgesinde %4, Zeytinburnu bölgesinde %3’tür.

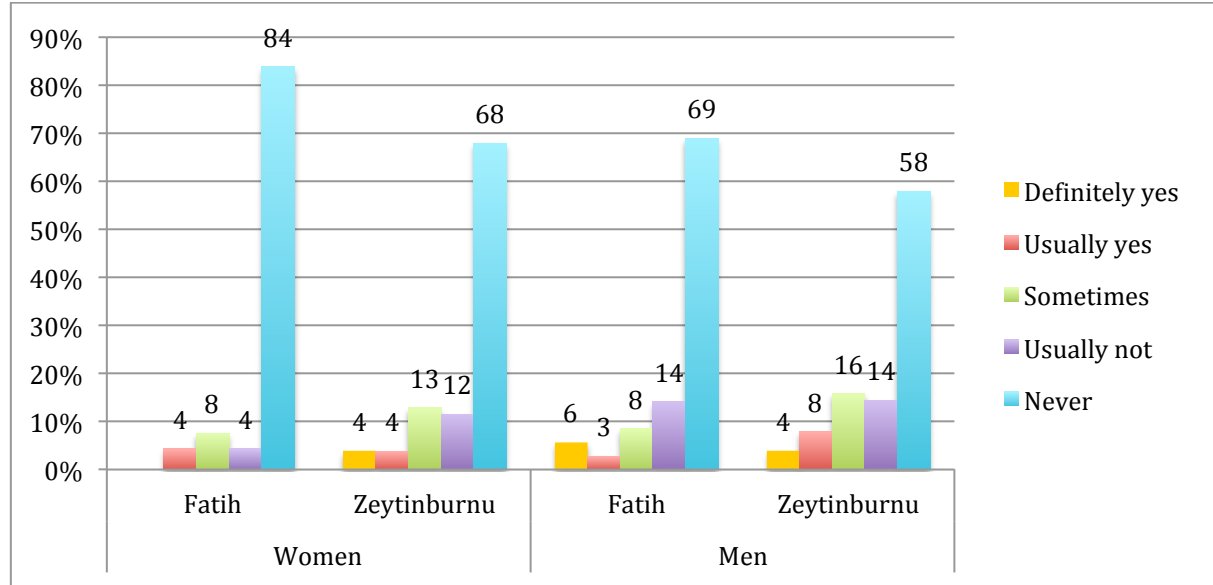
Bölge ve cinsiyete göre baktığımızda Fatih bölgesindeki kadınların %82’si ile erkeklerin %79’u ve Zeytinburnu’ndaki kadınların %50’si ile erkeklerin %51’i bu davranışın “kesinlikle yanlış” olduğunu belirtmiştir. Bu oranlar ön testle karşılaştırıldığında Fatih bölgesinde “kesinlikle yanlış” diyen kadın ve erkeklerin oranlarında belirgin bir artış görülmektedir. Fatih’teki kadınların %62’si, erkeklerin %50’si, Zeytinburnu’ndaki

kadınların %66'sı ve erkeklerin %48'i ön testte belirlenen sonuçlardır. Fatih ilçesinde çocukların bu tür davranışlarını "yanlış" bulan kadınların oranı %13, erkeklerin oranı ise %15'dir. Ön testle karşılaştırıldığında bir düşüş gözlenmektedir (sırasıyla %32 ve %46). Ancak bu durum, davranışı daha önce "yanlış" niteleyenlerin son testte "kesinlikle yanlış" kararına geçmelerinden kaynaklanmaktadır. Zeytinburnu'nda çocukların bu davranışını "yanlış" bulan kadın ve erkek oranlarında ise bir artış gözlenmektedir. Son testte kadınlar %49, erkekler %44 iken ön testte kadınlar %30 erkekler %45 olarak belirlenmiştir. Her iki bölgede cinsiyet dağılımında çocukların bu davranışını "kesinlikle yanlış" ve "yanlış" bulanların toplam oranları birbirine yakındır. Sonuçta karar verirken Fatih bölgesindeki katılımcıların biraz daha kutuplaşarak karar verdiklerini görüyoruz.

Fatih'teki erkekler, Zeytinburnu'ndaki erkeklere göre çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesi gibi davranışları daha fazla oranda "kesinlikle yanlış" bulmuştur. Ayrıca bölgeye bağlı olarak da anlamlı bir fark görülmektedir. Fatih bölgesindeki katılımcılar, Zeytinburnu bölgesine göre çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesi gibi davranışları daha fazla oranda "kesinlikle yanlış" bulmuştur.

Bu soruya yaşa göre baktığımızda son testte, 18-24 yaş grubunun %62'si, 25-34 yaş grubunun %69'u, 35-44 yaş grubunun %68'i, 45-54 yaş gruplarının %67'si, %55-64 yaş grubunun %63'ü çocukların dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesi gibi davranışları "kesinlikle yanlış" bulduklarını belirtmişlerdir. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda yaş gruplarının hemen hepsinde artış olduğu gözlenmiştir (sırasıyla %44, %60, %54, %59, %51). Son testte 18-64 yaş grubundaki katılımcıların %96'sı çocukların bu gibi davranışlarda bulunmasını "yanlış" ya da "kesinlikle yanlış" bulmaktadır.

Soru 7: Çocuk kendi hayatı ile ilgili önemli kararları mesela evlenmek gibi kendisi verebilir mi?

Dördüncü soru ile birlikte bu soruda 18 yaşın altında bir kız ya da erkek çocuğun kendi hayatıyla ilgili önemli kararları alıp alamayacağı sorgulanmaktadır. Son testte bu soruya; çocuk kendi hayatı ile ilgili evlenmek gibi önemli kararları “kesinlikle kendisi veremez” diyenlerin oranı %71 ve “genellikle veremez” diyenlerin oranı ise %11 olup bu iki verinin toplamı %82’dir (sırasıyla %53, %30 ve toplam %83). “Kesinlikle veremez” diyenlerde belirgin bir artış olmakla birlikte bu konudaki yaklaşımın ön test ve son testte değişmediği görülmektedir. Evlenmek gibi bir kararı çocuğun “kesinlikle” veya “genellikle” verebileceğini düşünenlerin toplam oranı %8’dir ve ön testle çok büyük bir farklılık göstermemektedir (%5).

Son testte bu soruya cinsiyete göre baktığımızda; kadınların %77’si erkeklerinse %63’ü çocukların hayatları ile ilgili önemli kararları “kesinlikle kendilerinin veremeyeceğini” söylemiştir. Kadınların %8’i, erkeklerin ise %14’ü çocukların bu kararları “genellikle veremeyeceğini” düşünmektedir. Bu verileri ön testle karşılaştırdığımızda çocuklar “kesinlikle” ve “genellikle” bu kararı veremez diyenlerin toplam oranları kadınlarda %85, erkeklerde ise %77 olarak belirlenmiş ve pek değişmediği görülmüştür (sırasıyla %81 ve %83). Ancak erkeklerin sonuçlarını incelediğimizde ön testte çocuklar “genellikle bu kararı veremez” diyen erkeklerin (%36) oranının son testte %14’e düştüğü ve erkeklerin çocuklar bu konuda “asla karar veremez”e doğru düşüncelerinde kutuplaştığını görüyoruz. Son testte erkeklerin çocukların bu kararları “kesinlikle” (%5)

ve “genellikle” verebileceğini (%5) düşünenlerin oranı ön teste göre artış göstermiştir (sırasıyla %1 ve %4).

Yine bu soruya bölgelere göre baktığımızda, Fatih ilçesindeki katılımcıların %77’si ve Zeytinburnu ilçesindeki katılımcıların %63’ü çocukların hayatları ile ilgili önemli kararları “kesinlikle” kendilerinin veremeyeceğini söylemektedir ve her iki bölgede de ön teste göre artış gözlenmektedir (Fatih %53 ve Zeytinburnu %52). İki test arasındaki fark, “genellikle karar veremez” diyenlerin kararlarını “kesinlikle karar veremez” yönünde değiştirmelerindedir.

Bölge ve cinsiyet dağılımına baktığımızda Fatih bölgesindeki kadınların %84’ü, erkeklerin %69’u, Zeytinburnu bölgesindeki kadınların %68’i erkeklerinse %58’i çocukların kendi hayatları ile ilgili evlenmek gibi kararları “asla kendisinin veremeyeceğini” söylemiştir. Cinsiyet içerisinde bölgeye bağlı değişime baktığımızda bölgeler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Fatih ilçesindeki kadınlar, Zeytinburnu ilçesindeki kadınlara göre daha yüksek oranda çocukların evlenmek gibi kararları “veremeyecekleri” görüşündedir.

Ön test ile karşılaştırdığımızda bu cevaplarda bir artış olduğu görülmektedir. Ön teste Fatih bölgesindeki kadınların %62’si, erkeklerin %49’u Zeytinburnu bölgesindeki kadınların %59’u ve erkeklerin %43’ü bu cevabı vermiştir. “Genellikle karar veremeyeceği” cevabını söyleyenlerdeyse bir azalma görülmüştür. Fatih bölgesindeki kadınların %26’sı erkeklerin %42’si bu cevabı verirken bu oranlar son testte %4 ve %14’e inmektedir. Aynı şekilde ön testte Zeytinburnu bölgesindeki kadınların %17’si ve erkeklerin %25’i bu cevabı verirken son testte bu oran %12 ve %14’e inmiştir.

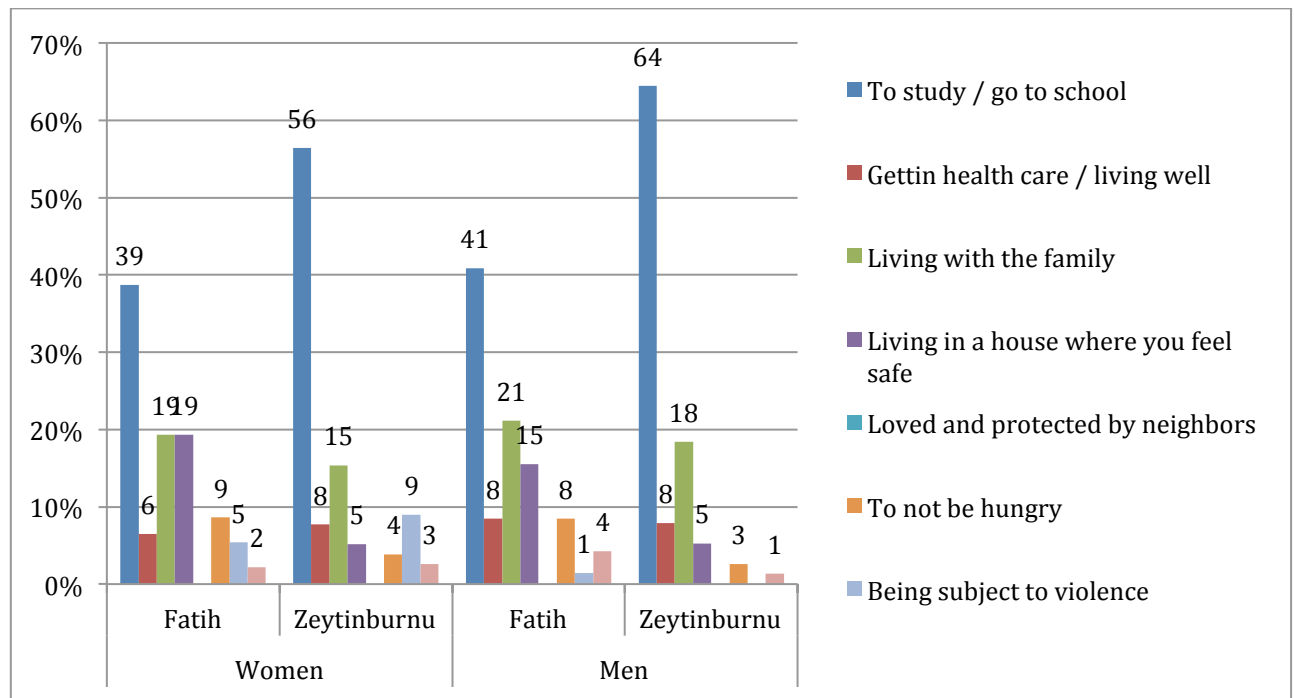
Bu soruya yaş gruplarına göre baktığımızda son testte, 18-24 yaş grubunun %56’sı, 25-34 yaş grubunun %73’ü, 35-44 yaş grubunun %70’i, 45-54 ve %55-64 yaş gruplarının %75’i çocukların evlenmek gibi hayatları ile ilgili önemli kararları “kesinlikle kendilerinin veremeyeceğini” söylemektedir. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda yaş gruplarının hemen hepsinde artış olduğu gözlenmiştir (sırasıyla %53, %47, %51, %66 ve %43).

Soru 8: Sizce bütün çocuklar neyi hak eder: en önemli bulduğunuzdan başlayıp 3 şey söyler misiniz?

Bu soruyla bütün çocukların neyi hak ettiği sorularak ilk üç önceliğin belirlenmesine çalışılmıştır. Önceliklerin eşit ağırlıklı ortalamalarına baktığımızda son testte birinci

öncelik çocukların eğitim alması ve okula gitmesi %29, ikinci öncelik sağlık hizmeti alması ve sağlıklı olması %22 ve üçüncü öncelik de bir çocuğun ebeveyni ile birlikte yaşaması %19 olasılıkla sıralanmış olup öncelikler ön testle aynıdır (sırasıyla %28, %22 ve %20). Ayrıca %10 oranla kendini güvende hissettiği bir evde yaşama ve %7 oranla aç kalmama gibi yaşamsal öncelikler, ön testte de aynı oranlarla ifade edilmiştir.

Birinci Öncelikler

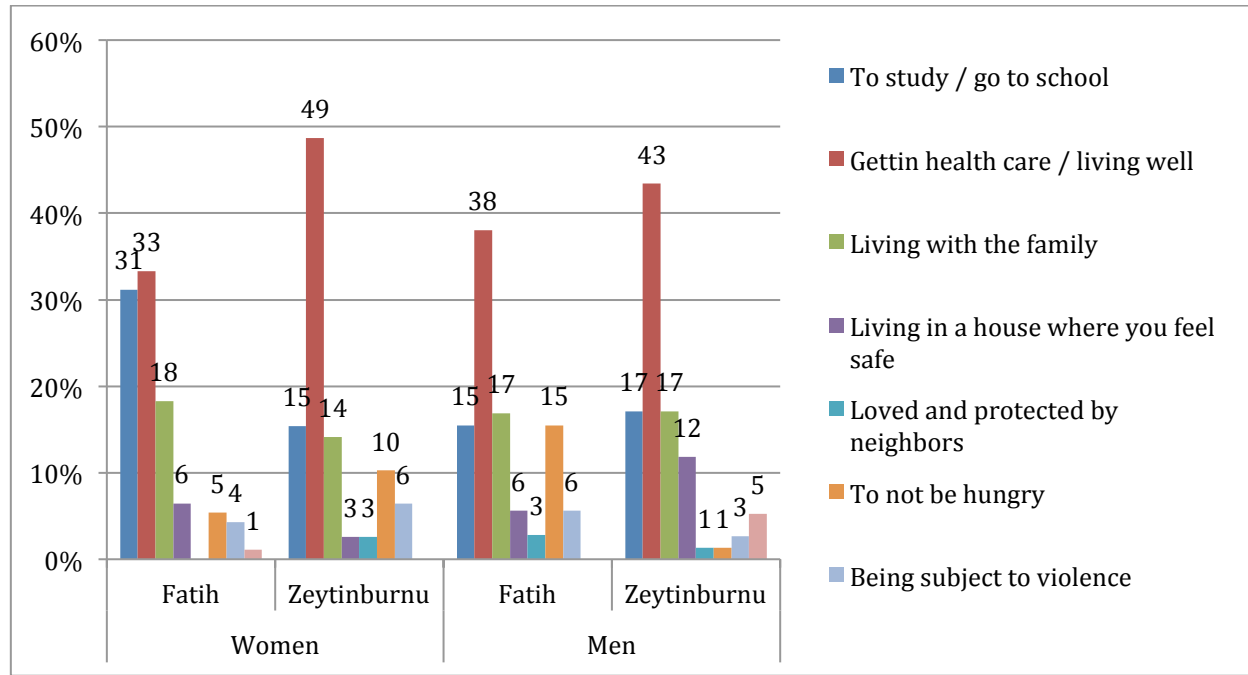

Son testte, katılımcıların %50'si eğitim almayı/okula gitmeyi, %19'u çocuğun ebeveynleri ile yaşamasını, %12'si kendini güvende hissettiği bir evde yaşamasını %8'i ise sağlık hizmeti almasını/sağlıklı yaşamasını birinci öncelik olarak belirtmişlerdir. Bu sıralama ön test ile aynı olup birinci öncelikte yer alma oranı eğitim alma ve okula gitme hakkında artış gösterirken sağlık hizmeti alma hakkında düşmüştür (sırasıyla %41, %18, %14, %13). Birinci öncelik olarak çocukların aç kalmaması %6 ve şiddet görmemesi %4 oranında belirtilmiş olup bu veriler ön testle karşılaştırıldığında bir farklılık görülmemektedir.

Birinci önceliklere cinsiyete göre baktığımızda çocukların eğitim hakkı konusunda erkeklerin % 53'ünün kadınların ise %47'sinin konuyu ilk sırada belirttiği ortaya çıkmaktadır. Cinsiyetler arasındaki bu fark, ön testte de görülmektedir (sırasıyla %45 ve %37).

Son testte bölgelere göre baktığımızda çocukların eğitim alması/okula gitmesi birincil önceliği Zeytinburnu'nda %60 oranla Fatih'teki %40 orandan belirgin şekilde yüksektir. Son testte birinci öncelik olarak Fatih'te çocuğun kendisini güvende hissettiği bir evde yaşaması seçeneği %18 ve çocuğun açlık çekmemesi seçeneği %9 oranı ile Zeytinburnu'ndan belirgin biçimde yüksektir. Bu oranlar ön testte sırasıyla %14 ve %2'dir. Zeytinburnu'nda ön testte %23 oranla çocuğun sağlık hizmeti alması birinci seçenek olarak belirtilirken son testte bu oran %8'e düşmüştür. Her iki bölgede çocuğun şiddet görmemesi/ dayak yememesi düşük oranda kalmakla birlikte ön testle hemen hemen aynı orandadır (%5).

İkinci Öncelikler

Son testte katılımcıların %41'i sağlık hizmeti almayı ve sağlıklı olmayı ikinci öncelikte ilk sırada belirtirken, bunu eğitim almak /okula gitmek %20, ebeveynleri ile yaşamak %17, aç kalmamak %8, kendini güvende hissettiği bir evde yaşamak %7, dayak yememek/şiddet görmemek %5 oranıyla izlemiştir. Bu veriler ön testte sırasıyla %32, %23, %18, %9, %10, %8 oranındadır. Aç kalmamak oranı değişmese de son testte öncelik olarak üste çıkmıştır.

İkinci önceliklere cinsiyete göre baktığımızda hem kadın hem de erkekler için çocuğun sağlık hizmeti alması ve sağlıklı olması, ikinci öncelikler arasında kadınlarda %33 ve erkeklerde %49 oranla birinci sırada yer almaktadır. Kadınların son testte ikinci

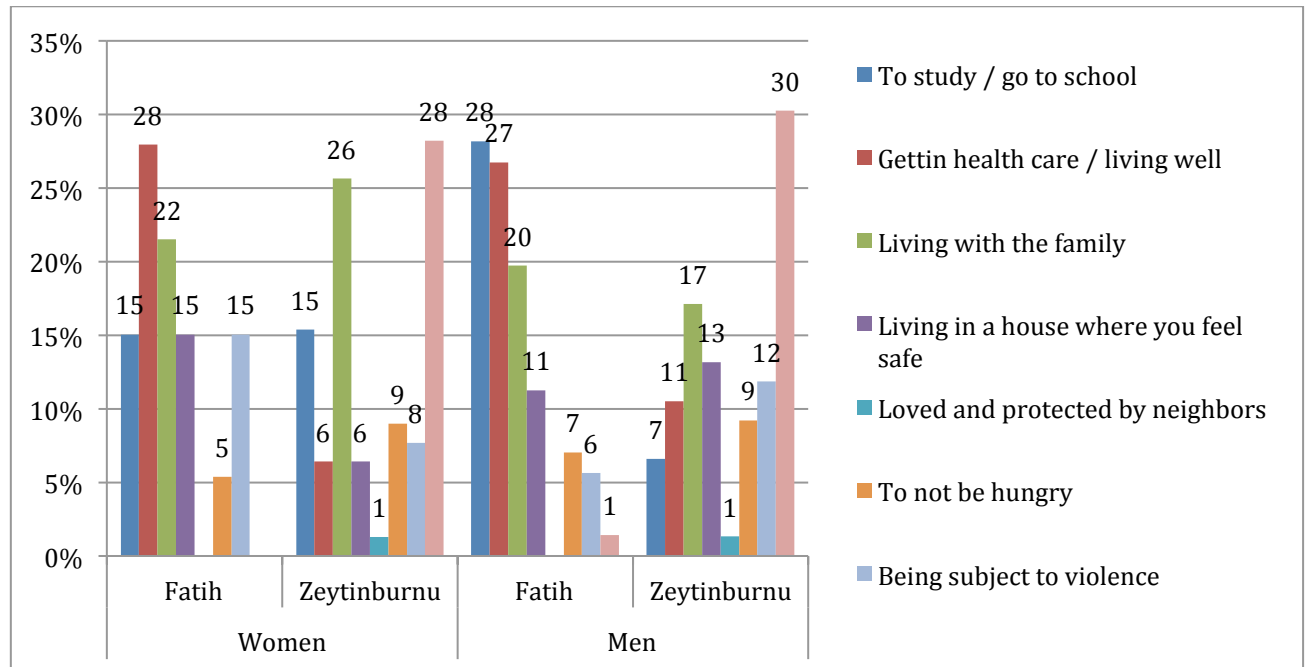
öncelikler arasında ikinci sırada %24 oranla çocukların eğitim alması ve okula gitmesini belirtmesi %16'lık orana denk düşen erkeklerden biraz daha yüksektir. Birinci ve ikinci önceliklere birlikte bakıldığında eğitimin anne ve babalar için çok önemli bir öncelik oluşturduğunu görüyoruz. Çocukların aç kalmamasının ikinci öncelik olarak belirtilme oranı kadınlarda %5 erkeklerde ise %10'dur.

Son testte ikinci önceliklere bölgelere göre baktığımızda çocuğun sağlık hizmeti alması ve sağlıklı yaşaması iki bölgede de ilk sırada yer almakla birlikte tercih oranları Zeytinburnu'nda %46 iken Fatih'te %35'tir. Ön testte bu oranlar birbirine yakındır (sırasıyla %33 ve %31).

Her iki bölgede de çocukların eğitim alması ve okula gitmesi ilk iki öncelikte yer almaktadır, birinci öncelikte Zeytinburnu ilçesinin oranı (%60) yüksek iken ikinci öncelikte Fatih bölgesinin oranı (%25) yüksektir.

Fatih bölgesinde çocukların aç kalmaması seçeneği son testte %10'a yükselmiştir (%6). Çocukların şiddet görmemesi seçeneği Fatih ilçesinde ön testte %10 iken son testte %5'e düşmüştür.

Üçüncü Öncelikler

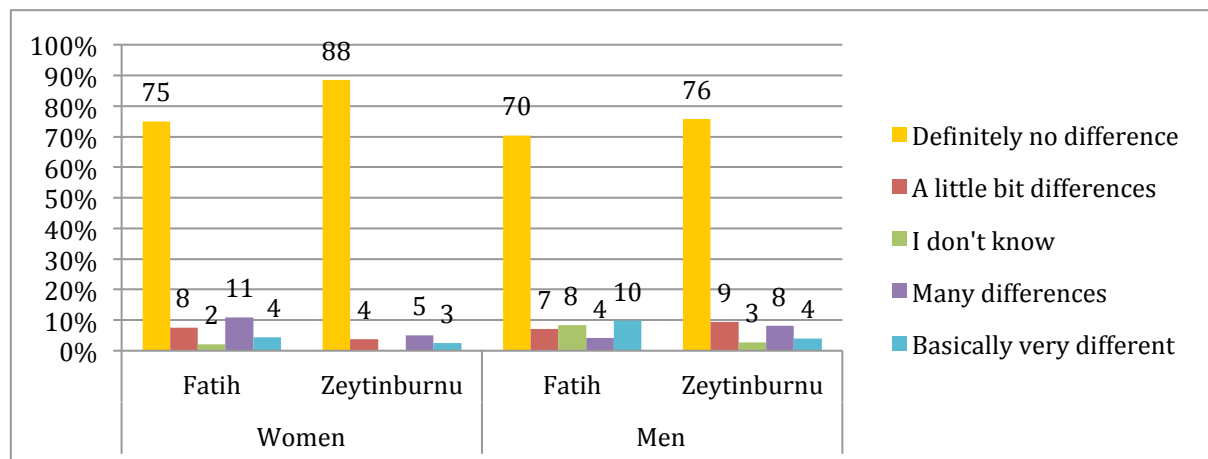
Bir çocuğun ailesiyle birlikte yaşaması %21 oranla üçüncü öncelikte ilk sırada yer almaktadır. Bunu sağlık hizmeti almak/sağlıklı olmak %18, eğitim almak/okula gitmek

%16, kendini güvende hissettiği bir evde yaşamak %12, dayak yememek ve şiddet görmemek %10 ve aç kalmamak %8 oranlarıyla izlemektedir.

Üçüncü önceliklere cinsiyete göre baktığımızda, çocuğun ailesiyle birlikte yaşaması tercihinde erkeklerin son test oranları %18 iken ön test ile bir fark gözlenmektedir (%25). Çocukların sağlık hizmetinden yararlanmaları ve sağlıklı olmaları ile eğitim almaları ve okula gitme oranlarında cinsiyete göre bir fark görülmemektedir. Üçüncü önceliklerde de bir çocuğun kendini güvende hissettiği bir evde kalması, açlık yaşamaması ve şiddet görmemesi seçeneklerinde cinsiyete göre fark görülmemekle birlikte belirgin bir orandadır.

Üçüncü önceliklere bölgelere göre baktığımızda bölgesel önceliklerin değiştiğini görüyoruz. Fatih'te bir çocuğun sağlık hizmeti alabilmesi ve sağlıklı olması üçüncü öncelikte %27 oranla ilk sırada yer almaktadır. Bunu %21 oranla bir çocuğun eğitim alması/okula gitmesi ile aynı oranla ebeveynleriyle yaşaması izlemektedir. Bir çocuğun kendisini güvenli hissettiği bir evde yaşaması Fatih'te %13, Zeytinburnu'nda ise %10 oranında belirtilmiştir. Bir çocuğun şiddet görmemesi ise her iki ilçede de benzer orandadır. Zeytinburnu ilçesinde katılımcıların %9'u son testte bir çocuğun aç kalmamasını/karnının doymasını belirtmişlerdir (%14).

Soru 9: Mülteci çocuklar ile Türk/Türkiyeli çocuklar arasında çocukların hak ettikleri bakımından bir fark var mı sizce? Aynı şeyleri hak ediyorlar mı?

Son testte mülteci çocuklar ile Türk/Türkiyeli çocuklar arasında çocukların hak ettikleri bakımından bir fark var mı, aynı şeyleri hak ediyorlar mı diye sorulduğunda “kesinlikle fark yok” cevabını verenlerin oranı %77'dir. Ön test ile karşılaştırıldığında bu cevabı

verenlerde bir düşüş yaşandığı görülmektedir (%82). “Temelde çok fark var” cevabını verenler %5, “biraz fark var” ve “çok fark var” cevabını verenler %7, “bilmiyorum” cevabını verenlerde %3’dür. Ön teste bakıldığında “kesinlikle fark yok” %82, “temelde çok fark var” cevabını verenlerde %2’dir. “Biraz fark var” %6 ve “çok fark var” cevabını verenler %7’dir. Katılımcıların %3’ü de bilmediğini belirtmiştir.

Bu soruya cinsiyete göre baktığımızda; kadınların %81’i, erkeklerin %73’ü “kesinlikle fark yoktur” diye belirtirken ön test ile son test arasında belirgin bir farklılık görülmemektedir (kadınlarda ve erkeklerde %82). Ayrıca kadınların %6’sı “biraz fark var”, %1’i “bilmiyorum”, %8’i “çok fark var” ve %4’ü “temelde çok fark var” derken, erkek katılımcıların %8’i “biraz fark var”, %6’sı “bilmiyorum”, %6’sı “çok fark var” ve %7’si “temelde çok farklılar” cevabını vermiştir.

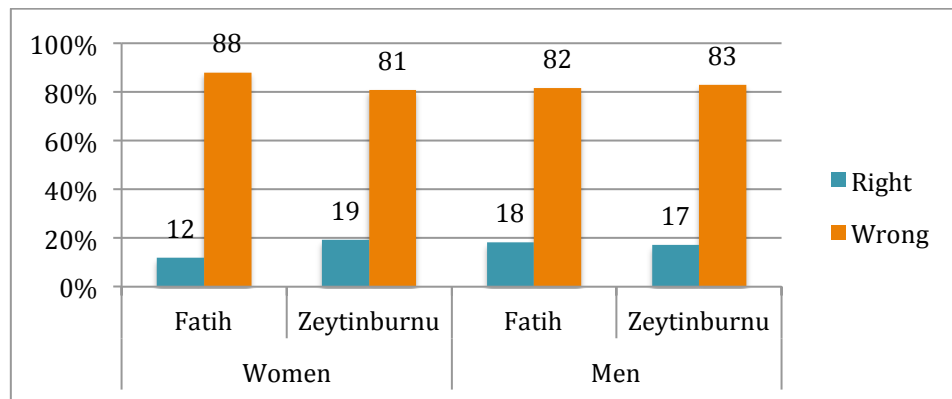
Bu soruya bölgelere göre baktığımızda; Fatih bölgesindeki katılımcıların %73’ü Zeytinburnu bölgesindeki katılımcıların %82’i “kesinlikle fark yoktur” demiştir. Fatih bölgesindeki katılımcıların %7’si “biraz fark var”, %5’i “kararsız”, %8’i “çok fark var” ve %7’si “temelde çok farklılar” derken, Zeytinburnu’ndaki katılımcıların %7’si “biraz fark var”, %1’i “kararsız”, %7’si “çok fark var” ve %3’ü “temelde çok farklılar” demiştir. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda Fatih ilçesinde mülteci çocuklarla Türk/Türkiyeli çocuklar arasında “kesinlikle fark yok” diyenlerin oranında (%90) belirgin biçimde düşüş, çocuklar arasında “farkı olduğunu” belirten ifadelerin oranında da artış gözlenmiştir. Zeytinburnu ilçesinde ise ön teste (%72) göre “kesinlikle fark yok” diyenlerin oranında artış görülmüştür.

Bu soruda bölge ve cinsiyet farklılıkları birlikte incelendiğinde Fatih bölgesindeki kadınların %75’i, erkeklerin %70’i, Zeytinburnu bölgesindeki kadınların %88’i, erkeklerinse %76’sı mülteci çocuklar ile Türk/Türkiyeli çocuklar arasında hak ettikleri bakımından “kesinlikle fark olmadığını” düşünmektedir. Yine ön teste bakıldığında en yüksek cevaplar kesinlikle fark olmadığına yönelik gelmiştir. Ön testte Fatih bölgesindeki kadınların %86’sı erkeklerinse %91’i, Zeytinburnu bölgesindeki kadınların %78’i, erkeklerinse %63’ü kesinlikle fark olmadığını belirtmiştir. Ancak bu karşılaştırmada Fatih bölgesindeki oranların düşmekte, Zeytinburnu bölgesindeki oranlarında artmakta olduğu görülmektedir. Ön testte Fatih bölgesindeki kadınların %86’sı erkeklerinse %91’i “kesinlikle fark yoktur” derken son testte bu oranlar %75 ve %70’e düşmektedir. Son testte bu soruya yaş gruplarına göre baktığımızda, 18-24 yaş grubunun %90’ının, 25-34 yaş grubunun %79’unun, 35-44 yaş grubunun %76’sının, 45-

54 yaş grubunun %75'inin ve 55-64 yaş grubunun %67'sinin mülteci çocuklarla Türk/Türkiyeli çocuklar arasında hak ettikleri bakımından "kesinlikle hiç fark yok, onlar çocuk, aynı şeyleri hak ediyorlar" dediklerini görüyoruz (sırasıyla %91, %88, %80, %77 ve %74). İki test arasında 25-34 yaş grubunda en belirgin düşüş gözlenmektedir. Her iki testte de yaş ilerledikçe çocukların hak ettiklerinde fark görme oranında artış görülmektedir.

Soru 10: Aşağıda söyleyeceğimiz cümleler sizin için doğru mudur yanlış mıdır?

Cümle 1: "On iki yaşından küçük kız çocukları evde küçük kardeşlerine bakmalıdır"

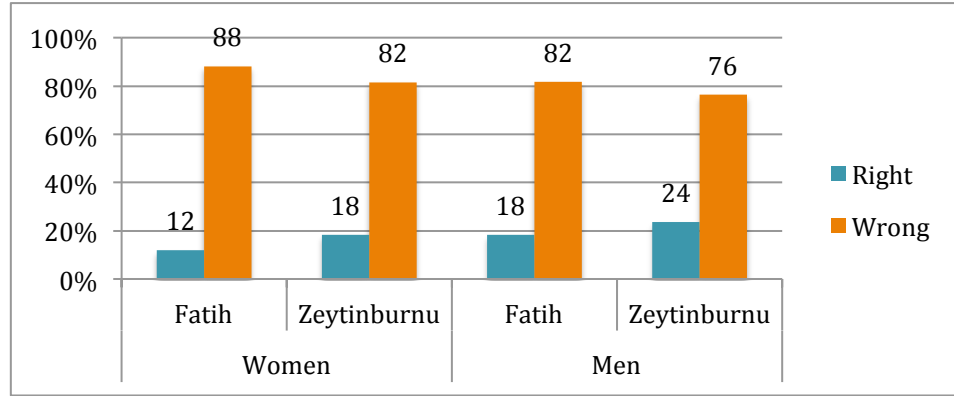
Son testte tüm katılımcıların %84'ü on iki yaşından küçük kız çocuklarının evde küçük kardeşlerine bakmalarının yanlış olduğunu belirtirken %16'sı doğru olduğunu belirtmiştir (sırasıyla %89 ve %11). Cinsiyete göre bakıldığında ise kadınların %85'i erkeklerinse %82'si on iki yaşından küçük kız çocuklarının evde küçük kardeşlerine bakmasının yanlış olduğu düşüncesindedir. Cinsiyete göre dağılım ön testte sırasıyla %94 ve %83'tür ve kadınların oranlarında bir farklılık gözlenmekle birlikte örneklem sayısı nedeniyle anlamlı değildir.

Bölgelere göre bakıldığında Fatih'teki katılımcıların %85'i Zeytinburnu'ndakilerin ise %82'si'i bu ifadeyi yanlış bulmuşlardır (sırasıyla %89 ve %87). Bu cevaplara göre öncelikle son testte bölgeye ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Ayrıca son test ve ön test arasında da anlamlı bir farklılık yoktur.

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %88, erkeklerin %82'si, Zeytinburnu'ndaki kadınların %81'i, erkeklerinse %83'ü on iki yaşından küçük kız çocuklarının evde küçük kardeşlerine bakmalarının yanlış olduğunu belirtmiştir (sırasıyla %96, %85, %92 ve %79).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %85'inin, 25-34 yaş grubunun %88'nin, 35-44 yaş grubunun %91'inin, 45-54 yaş grubunun %80'nin, 55-64 yaş grubunun %68 ve 65-74 yaş grubunun %75'i on iki yaşından küçük kız çocuklarının evde küçük kardeşlerine bakmalarının yanlış olduğunu belirtmiştir (sırasıyla %95, %94, %88, %85, %83 ve %58).

Cümle 2: "Erkek çocukları evin geçimi için çalışmalıdır"

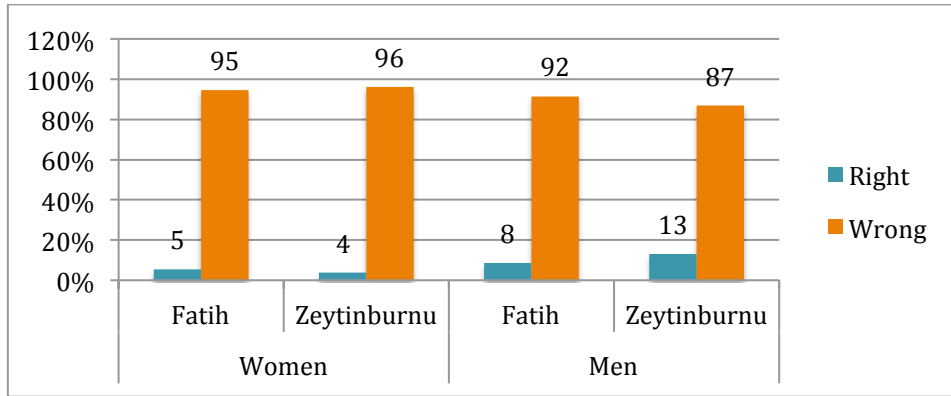

Son testte tüm katılımcıların %18'i erkek çocuklarının evin geçimi için çalışmasının doğru olduğunu belirtirken %82'si yanlış olduğunu belirtmiştir. Bu oranlar ön test ile bir farklılık göstermemektedir (sırasıyla %19 ve % 81). Cinsiyete göre bakıldığında kadınların %85'i erkeklerin ise %79'u erkek çocuklarının evin geçimi için çalışmasının yanlış olduğunu belirtmişlerdir. Bölgelere göre bakıldığında ise katılımcılar Fatih'te %85, Zeytinburnu'nda ise %79 oranıyla yanlış ifadesini belirtmişlerdir. Oranlar bölgeye ve cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Aynı şekilde ön test ve son test arasında da belirgin bir farklılık gözlenmemiştir.

Bu soruya bölge ve cinsiyet dağılımına göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %88, erkeklerin %82'si, Zeytinburnu'ndaki kadınların %82'si, erkeklerinse %76'sı erkek çocuklarının evin geçimi için çalışmasının yanlış olduğunu belirtilmiştir (sırasıyla, %85, %79, %86 ve %75).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %82'si, 25-34 yaş grubunun %84'ü, 35-44 yaş grubunun %91'inin, 45-54 yaş grubunun %80'i, 55-64 yaş grubunun %79'u ve 65-74 yaş grubunun %42'si erkek çocuklarının evin geçimi için çalışmasının yanlış olduğunu belirtmiştir (sırasıyla %84, %88, %77, %84, %80 ve %58) .

Cümle 3: "Söz dinlemeyen çocuğa dayak atılabilir"

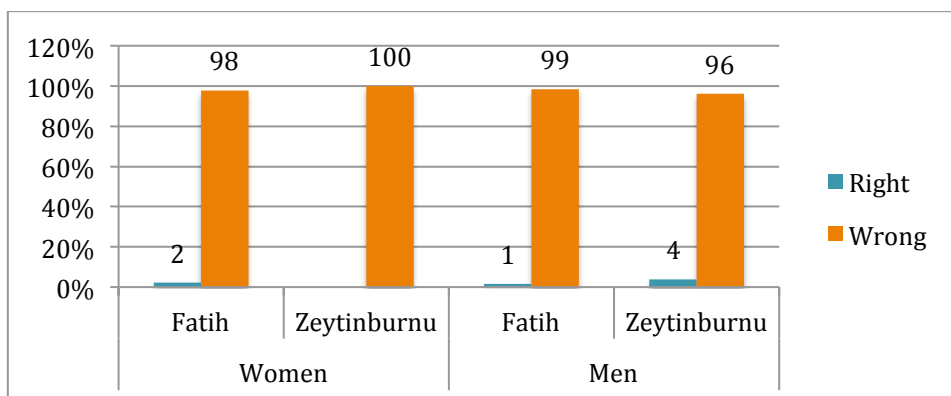

Son testte tüm katılımcıların %8'i söz dinlemeyen çocuğa dayak atılabileceğini söylerken %92'si bunun yanlış olduğunu belirtmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında kadınların %95'i erkeklerinse %89'u yanlış cevabını vermiştir. Bölgelere göre bakıldığında Fatih'teki katılımcıların %93'ü Zeytinburnu'ndakilerin ise %92'si yanlış cevabını vermiştir. Oranlar bölgelere göre anlamlı bir farklılık göstermezken cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Yanlış cevabını veren kadınlar erkeklere göre daha fazladır. Ön test ve son test verilerinde belirgin bir farklılık gözlenmemiştir.

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %95, erkeklerin %92'si, Zeytinburnu'ndaki kadınların %96'i, erkeklerinse %87'si söz dinlemeyen çocuğa dayak atmanın yanlış bir şey olduğunu belirtmiştir (sırasıyla %99, %88, %90 ve %86).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %92'si, 25-34 yaş grubunun %96'sı, 35-44 yaş grubunun %97'si, 45-54 yaş grubunun %87'si, 55-64 yaş grubunun %93'ü ve 65-74 yaş grubunun %67'si söz dinlemeyen çocuğa dayak atmanın yanlış olduğunu belirtmiştir (sırasıyla %93, %95, %88, %89, %89 ve %75).

Cümle 4: "Bir kız çocuk 13 yaşından sonra evlenebilir"

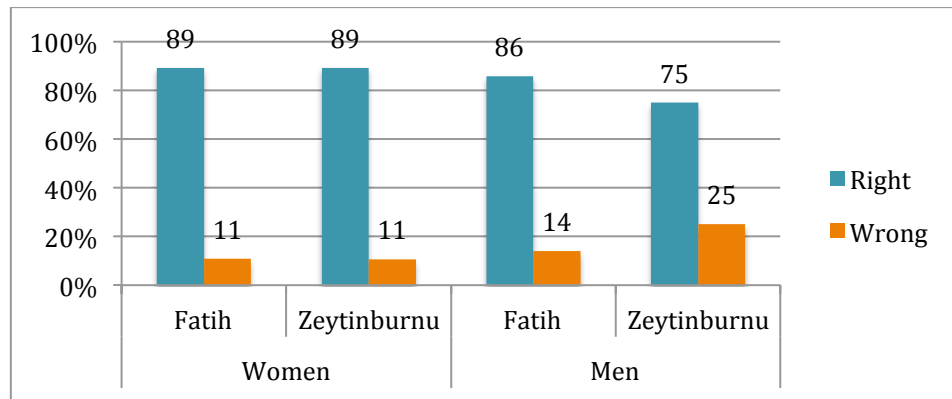

Son testte tüm katılımcıların %98'i bir kız çocuğunun on üç yaşından sonra evlendirilemeyeceğini söylerken, %2'si evlendirilebileceğini belirtmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında kadınların %99'u erkeklerin ise %97'si bir kız çocuğunun 13 yaşından sonra evlenmesinin yanlış olduğunu belirtmişlerdir. Bölgelere göre değerlendirildiğinde Fatih'teki katılımcıların ve Zeytinburnu'ndaki katılımcıların %98'i bu cümlemin yanlış olduğu belirtilmiştir. Cevaplar bölgeye ve cinsiyete göre farklılık göstermemektedir. Ön test ve son test verilerinde de bir farklılık gözlenmemiştir.

Bu soruya bölge ve cinsiyet dağılımına göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %98'i, erkeklerin %99'u, Zeytinburnu'ndaki kadınların tamamı, erkeklerinse %96'sı bir kız çocuğunun on üç yaşından sonra evlendirilemeyeceğini söylemiştir (sırasıyla %99, %98, %100 ve %95).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun tamamı, 25-34 ve 35-44 yaş gruplarının %99'u, 45-54 yaş grubunun %95'i, 55-64 yaş grubunun tamamı ve 65-74 yaş grubunun %91'i bir kız çocuğunun 13 yaşından sonra evlendirilemeyeceğini söylemiştir (sırasıyla %95, %96, %99, %100 ve %92).

Cümle 5: "Bir çocuğun dayak yediğini görürsem polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri ararım"

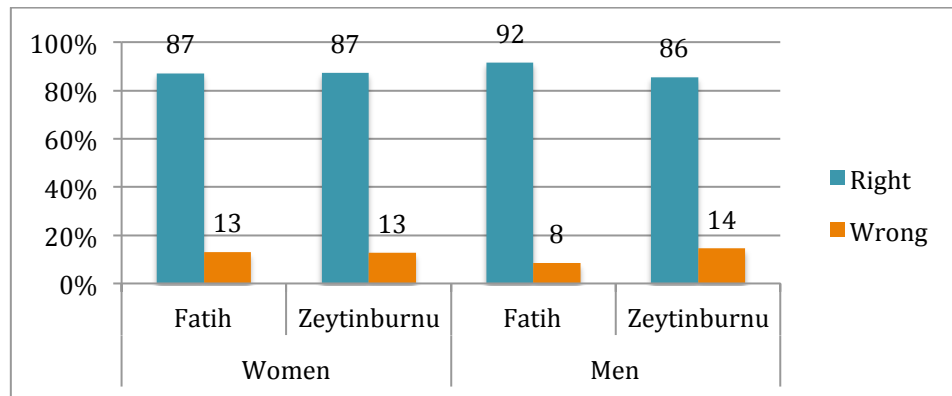
Son testte bu cümleyi tüm katılımcıların %15'i yanlış bulurken %84'ü doğru cevabını vermiştir. Bu veriler toplumumuzda çocuğa şiddetin hala kabul gördüğünü ve yaklaşık yedi kişiden birinin bunu normal kabul ettiğini gösteriyor. Bu cümleye verilen yanıtları cinsiyet bağlamında incelediğimizde kadınların %89'u, erkeklerin ise %80'i bir çocuğun dayak yediğini gördüğünde polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri arayacağını belirtmiştir (sırasıyla %93, %82). Fatih'teki katılımcıların %88'si, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların ise %82'si bir çocuğun dayak yediğini görürse polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri arayacağını belirtmiştir (sırasıyla %87,

%87). Yanıtlar arasında bölgeye göre anlamlı bir fark görülmezken cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bir çocuğun dayak yediğini görürse polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri arayacağını belirten kadınların oranı erkeklere göre daha yüksektir. Bu cümle için ön test son test karşılaştırmasını yaptığımızda veriler arasında belirgin bir fark bulunmamıştır.

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %89'u, erkeklerin %86'si, Zeytinburnu'ndaki kadınların %89'u, erkeklerinse %75'i doğru cevabını vermiştir (sırasıyla %92, %84, %93, %79'dir.)

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %82'si, 25-34 yaş grubunun %87'si, 35-44 yaş gruplarının %84'ü, 45-54 yaş grubunun %88'i, 55-64 yaş grubunun %85'i ve 65-74 yaş grubunun %67'si bir çocuğun dayak yediğini görürsem polisi/ muhtarı/ belediyeyi/ sosyal hizmetleri arayacağını belirtmiştir (sırasıyla %84, %90, %86, %91, %80 ve %83).

Cümle 6: "Bir çocuğun sokakta yattığını görürsem polisi/muhtarı/belediyeyi/ sosyal hizmetleri ararım"

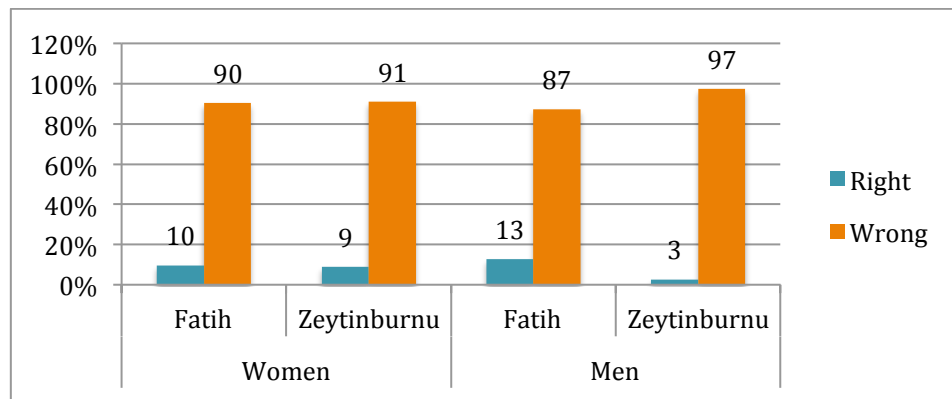

Son testte tüm katılımcıların %12'si'i bir çocuğun sokakta yattığını görürsem polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri aramam yanıtını verirken %88'i ararım cevabını vermiştir. Bu cümlenin değerlendirmesini cinsiyete göre yaptığımızda kadınların %87, erkeklerin ise %88 gibi çok yakın oranlarla bir yetkiliyi arayacağını ifade etmiş olduğu görülmektedir (sırasıyla %87 ve %88). Yine bu cümleyi bölgelere göre incelediğimizde Fatih'teki katılımcıların %89'u, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların ise %86'sı, bir çocuğun sokakta yattığını görürse polisi/muhtarı/Belediye'yi/sosyal hizmetleri arayacağını belirtmiştir. Yanıtlar arasında bölge, cinsiyet bağlamında ve ön test/son test arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %87'si, erkeklerin %92'si, Zeytinburnu'ndaki kadınların %87'si, erkeklerinse %86'si bu soruya ararım cevabını vermiştir (sırasıyla %89, %91, %95 ve %87).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %87'si, 25-34 yaş grubunun %86'si, 35-44 yaş gruplarının %84'ü, 45-54 ve 55-64 yaş grubunun %95'i, 65-74 yaş grubunun %67'si, bir çocuğun sokakta yattığını görürsem polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri aramam yanıtını vermiştir (sırasıyla %79, %93, %94, %96, %83 ve %83).

Cümle 7: "Sokakta dayak yiyen çocuk Suriyeli ise karışmam"

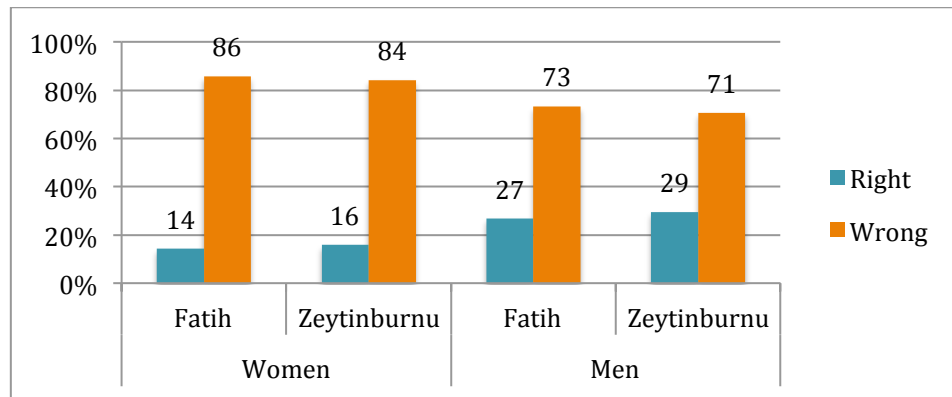
Son testte tüm katılımcıların %8'i sokakta dayak yiyen çocuğun Suriyeli olduğu durumlarda karışmayacağını belirtirken %92'si her durumda müdahale edeceği yanıtını vermiştir. Genel oranlar, ön test ve son test arasında bir fark göstermemektedir. Bu cümleyi cinsiyete göre incelediğimizde dayak yiyen çocuğun Suriyeli olmasına bakmadan karışacağını ifade eden kadınların %91 ve erkeklerin ise %93 gibi yakın oranlarda olduğu görülmektedir. Yanıtlar arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmemiştir. Bölgelere göre baktığımızda, Fatih'teki katılımcıların %89'u dayak yiyen çocuğun Suriyeli olmasına bakmadan karışacağını belirtirken bu oran, Zeytinburnu'ndaki katılımcılarda %94'tür. Fatih'teki katılımcıların %11'i ise böyle bir durumda karışmayacağını belirterek ön teste göre artış göstermektedir (%6).

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %90'ı, erkeklerin %87'si, Zeytinburnu'ndaki kadınların %91'i, erkeklerin ise %97'si sokakta dayak yiyen çocuk Suriyeli olsun olmasın müdahale edeceğini belirtmiştir (sırasıyla %90, %95, %99 ve %89). Erkeklerin cevaplarında bölgelere göre anlamlı bir fark görülmüştür. Zeytinburnu ilçesindeki erkeklerin, Fatih ilçesindeki erkeklere göre daha

yüksek oranla dayak yiyen çocuk Suriyeli olsun olmasın müdahale edeceğini belirtmiştir.

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %95'si, 25-34 yaş grubunun %93'ü, 35-44 yaş grubunun %88'i, 45-54 yaş grubunun %93'ü, 55-64 yaş grubunun %88'i dayak yiyen çocuk Suriyeli olsa da/olmasa da her durumda müdahale edeceği yanıtını vermiştir (sırasıyla %100, %95, %94, %92, %89, %92 ve %100).

Cümle 8: "Bir erkek çocuk 12 yaşından sonra çalışabilir"

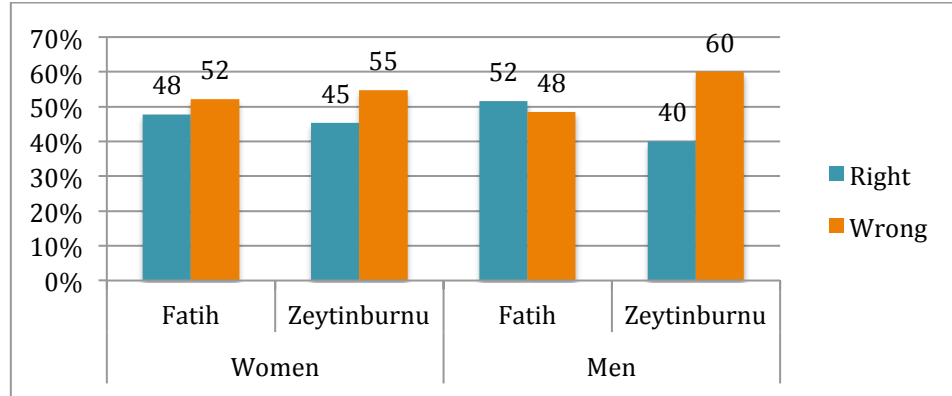
Son testte tüm katılımcıların %21'i bir erkek çocuğun on iki yaşından sonra çalışabileceğini söylerken, %78'i çalışamayacağını belirtmiştir. Bu verileri cinsiyete göre incelediğimize kadınların %85'inin ve erkeklerin %72'sinin bir erkek çocuğun on iki yaşından sonra çalışmasının yanlış olduğunu düşündüğünü görüyoruz. Çocukların çalışabileceği düşüncesindeki erkeklerin oranı ön teste oranla artmıştır (%22). Bu cümleyi bölgelere göre incelediğimizde Fatih'teki katılımcıların %80'i, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların ise %77'si, bir erkek çocuğun on iki yaşından sonra çalışmasının yanlış olduğunu söylemektedir. Yanıtlar arasında bölgeye göre fark görülmezken cinsiyete göre anlamlı bir fark görülmüştür. Bir çocuğun on iki yaşından sonra çalıştırılabileceğini düşünen erkeklerin oranı kadınlara göre daha çoktur.

Bu soruya bölge ve cinsiyet dağılımına göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %86'sı, erkeklerin %73'ü, Zeytinburnu'ndaki kadınların %84'ü, erkeklerin ise %71'i bir erkek çocuğun on iki yaşından sonra çalışamayacağını belirtmiştir (sırasıyla %87, %79, %85 ve %75).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %87'si, 25-34 yaş grubunun %79'u, 35-44 yaş gruplarının %80'i, 45-54 yaş grubunun %78'i, 55-64 yaş grubunun %73'ü, 65-74 yaş

grubunun %64'ü bir erkek çocuğunun on iki yaşından sonra çalışamayacağını belirtmiştir (sırasıyla %81, %82, %81, %89, %77 ve %50).

Cümle 9: "Mahallemde evli ve hamile 14 yaşında bir çocuk varsa polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri aramam"

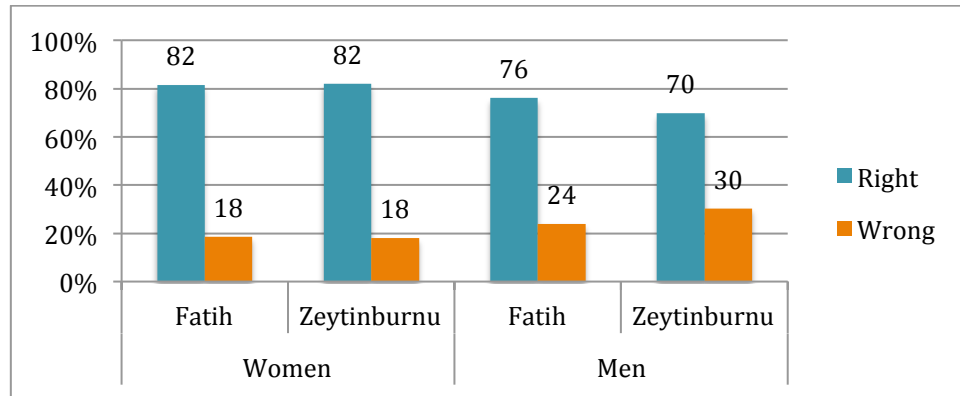
Son testte tüm katılımcıların %46'sı yaşadıkları mahallede evli ve hamile on dört yaşında bir çocuk varsa polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri aramayacağını belirtirken, %54'ü bu ifadenin yanlış olduğunu, arayacaklarını belirtmişlerdir (sırasıyla %65 ve %35). Bu cümleye cinsiyete göre baktığımızda kadınların %53'i erkeklerin %55'i böyle bir durumda yetkilileri arayacaklarını belirtmişlerdir (sırasıyla %73 ve %58). Kadınların tutumlarında belirgin bir farklılık gözlenmektedir. Bu verileri bölgelere göre incelediğimizde Fatih'teki katılımcıların %51'i, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların ise %57'si bu cümledeki ifadenin yanlış olduğunu, yani yetkilileri arayacaklarını belirtmişlerdir (sırasıyla %61 ve %70). Yanıtlar her iki ilçede de muhafazakârlaşmanın arttığını, aileyi korumanın bireyi ve çocuğu korumaktan önce geldiğini işaret etmektedir.

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %52'si, erkeklerin %48'i, Zeytinburnu'ndaki kadınların %55'i, erkeklerinse %60'i yaşadıkları mahallede evli ve hamile on dört yaşında bir çocuk varsa polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri arayacağını belirtmiştir (sırasıyla %66, %59, %79 ve %57).

Bu cümleye cevap veren erkeklerin cevaplarında bölgelere göre anlamlı bir fark görülmüştür. Zeytinburnu ilçesindeki erkekler, Fatih ilçesindeki erkeklere göre daha yüksek oranla bu ifadenin yanlış olduğunu belirtmiştir.

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %62'si, 25-34 yaş grubunun %55'i, 35-44 yaş gruplarının %49'u, 45-54 yaş grubunun %48'i, 55-64 yaş grubunun %57'si, 65-74 yaş grubunun %58'i yaşadıkları mahallede evli ve hamile on dört yaşında bir çocuk varsa polisi/muhtarı/ Belediye'yi/ sosyal hizmetleri arayacağını belirtmiştir (sırasıyla %60, %69, %68, %68, %57 ve %33).

Cümle 10: "Mahalleimde ailesinin okula göndermediği bir çocuk varsa sosyal hizmetlere bildiririm"

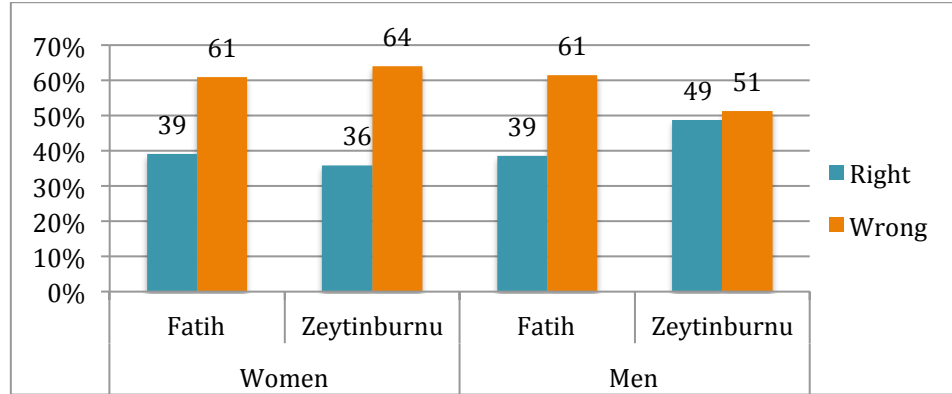
Son testte tüm katılımcıların %78'i mahallesinde ailesinin okula göndermediği bir çocuk varsa sosyal hizmetlere bildireceklerini belirtirken, %22'si ise bildirmeyeceklerini belirtmiştir. Bu veriler ön testle küçük bir farklılık göstermektedir (sırasıyla %73 ve %28). Bu cümleye cinsiyete göre baktığımızda kadınların %82'sinin erkeklerin ise %73'ünün sosyal hizmetleri arayacağını ifade ettiği görülmektedir (sırasıyla %80 ve %67). Bölgelere göre incelediğimizde Fatih'teki katılımcıların %79'u, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların ise %76'sı, mahallelerinde ailesinin okula göndermediği bir çocuk varsa sosyal hizmetlere bildireceklerini belirtmiştir (sırasıyla %72 ve %73). Cevaplar arasında bölgeye göre anlamlı bir fark görülmemiştir.

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %82'si, erkeklerin %76'sı, Zeytinburnu'ndaki kadınların %82'si, erkeklerinse %70'i mahallesinde ailesinin okula göndermediği bir çocuk varsa sosyal hizmetlere bildireceklerini söylemiştir (sırasıyla %77, %70, %83 ve %60).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %74'ü, 25-34 yaş grubunun %81'i, 35-44 yaş gruplarının %75'i, 45-54 yaş grubunun %79'u, 55-64 yaş grubunun %78'i, 65-74 yaş grubunun %75'i mahallesinde ailesinin okula göndermediği bir çocuk varsa sosyal

hizmetlere bildireceklerini belirtmektedir (sırasıyla %72, %77, %70, %74, %69 ve %67).

Cümle 11: "Çocuk polisinin telefonunu biliyorum"

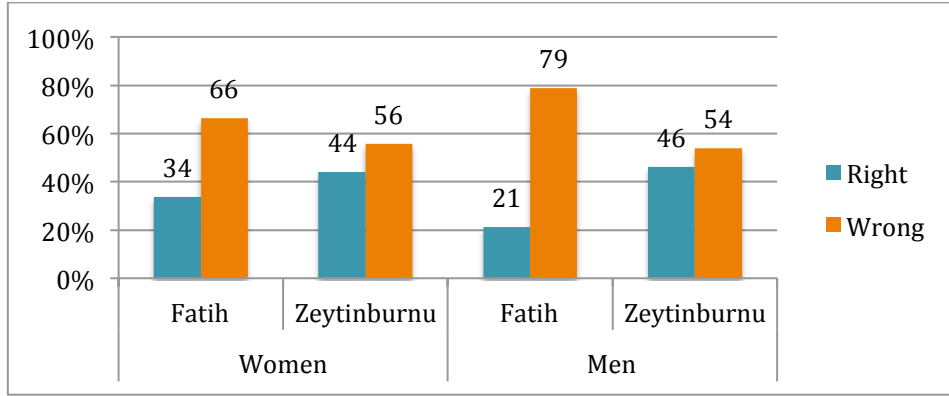

Son testte tüm katılımcıların %59'u çocuk polisinin numarasını bilmediklerini, %40'ı ise bildiklerini belirtmiştir. Bu oranlar ön testte sırasıyla %70 ve %30'dur ve iki test arasında geçen sürede toplumun bu konuda bilgilendiğine işaret etmektedir. Bu cümleye cinsiyete göre baktığımızda kadınların %38'sinin erkeklerinse %44'ünün çocuk polisinin numarasını bildiğini görüyoruz. Bu oranlar ön teste göre artış göstermiştir (sırasıyla %32 ve %29). Erkeklerin bilgilene oranı kadınlara göre daha fazla olmuştur. Bölgelere göre verileri incelediğimizde Fatih'teki katılımcıların %39'u, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların ise %42'si çocuk polisinin numarasını bilmektedir. Yanıtlar arasında bölgeye göre fark görülmemektedir. Bu verileri ön test ile karşılaştırdığımızda her iki bölgede bilgilene açısından belirgin bir fark görülmektedir (sırasıyla %30 ve %31).

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların ve erkeklerin %61'i, Zeytinburnu'ndaki kadınların %64'si, erkeklerinse %51'i çocuk polisinin telefonunu bilmediğini belirtmiştir (sırasıyla, %75, %67, %62 ve %79).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %33'ü, 25-34 yaş grubunun %48'i, 35-44 yaş gruplarının %43'si, 45-54 yaş grubunun %34'ü, 55-64 yaş grubunun %40', 65-74 yaş grubunun %17'si çocuk polisinin numarasını bildiğini belirtmiştir (sırasıyla %30, %36, %27, %28, %40 ve %8).

Cümle 12: "Sosyal hizmetlerin telefonunu biliyorum"

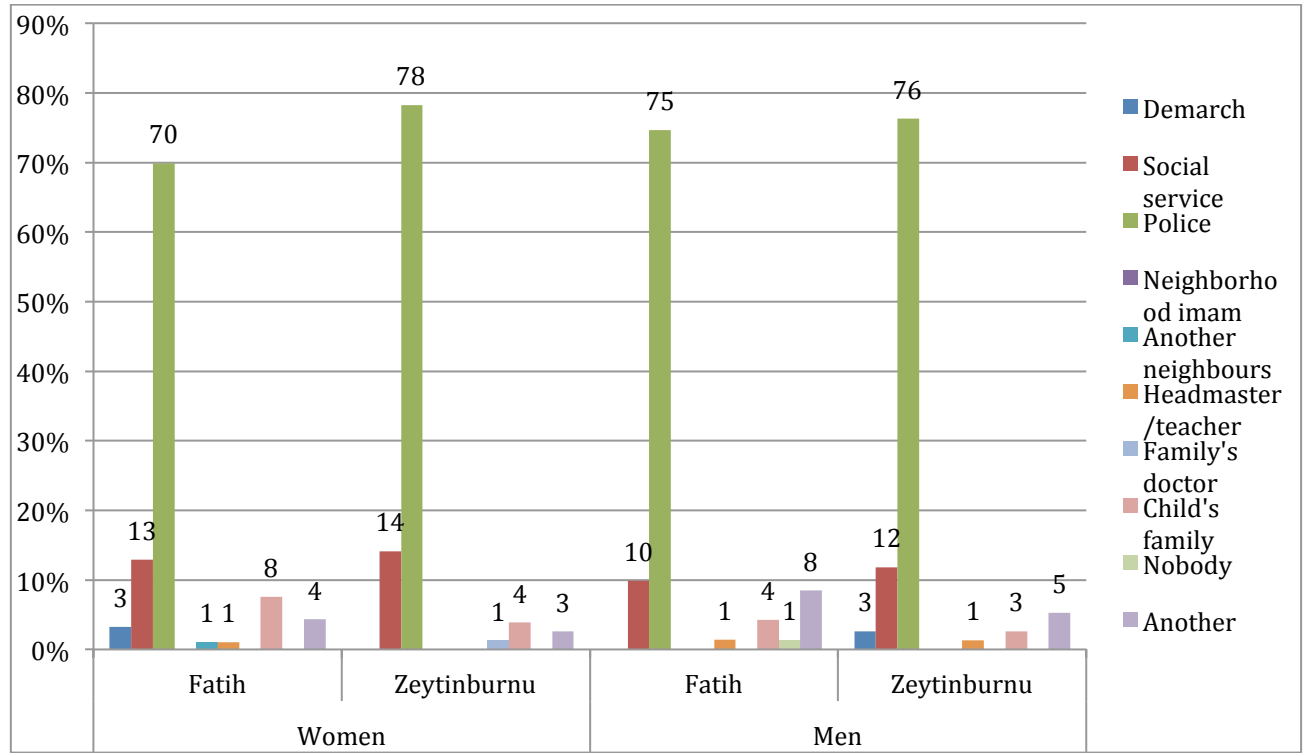
Son testte tüm katılımcıların %64'ü sosyal hizmetlerin numarasını bilmediklerini, %36'sı ise bildiklerini belirtmiştir. Bilenlerin oranı ön teste göre belirgin bir artış göstermektedir. Ön testte sosyal hizmetlerin numarasını bilenlerin oranı %20, bilmeyenlerin oranı ise %80'dir. Bu soruyu cinsiyete göre incelediğimizde kadınların %38'inin erkeklerin ise %34'ünün sosyal hizmetlerin numarasını bildiğini görüyoruz. Bu oranlar da ön teste göre artış göstermiştir (sırasıyla %24 ve %16). Verilere bölgelere göre baktığımızda sosyal hizmetlerin numarasını bilenlerin oranı Fatih'te %28 Zeytinburnu'nda ise %45'tir. Son test bölge oranları da ön test oranlarına göre belirgin farklılık göstermiştir (sırasıyla %18 ve %21). Zeytinburnu'nda sosyal hizmetlerin telefonunu bilen kişilerin sayısı Fatih'tekilere göre daha fazladır.

Bu soruya bölge ve cinsiyete göre baktığımızda son testte Fatih'teki kadınların %66'sı, erkeklerin %79'su, Zeytinburnu'ndaki kadınların %56'si, erkeklerinse %54'ü sosyal hizmetlerin telefonunu bilmediğini belirtmiştir (sırasıyla %84, %81, %70 ve %90).

Bu soruya 18-24 yaş grubunun %39'u, 25-34 yaş grubunun %42'si, 35-44 yaş gruplarının %41'i, 45-54 yaş grubunun %34'ü, 55-64 yaş grubunun %28'i, 65-74 yaş grubunun %8'i sosyal hizmetlerin numarasını bildiklerini belirtmiştir (sırasıyla %16, %24, %20, %15; %23 ve %8) .

11, 12 ve 13. sorularda mahallede çocuklar tehlikeli, risk içeren bir davranışla karşılaştıklarında yetişkinlerin nerelere başvurdukları veya kime bildirdikleri araştırılmıştır.

Soru 11: Mahallenizde bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelenirseniz ya da duyarsanız kime danışır, kime bildirirsiniz?

Katılımcıların %75'i mahallenizde bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelenirseniz ya da duyarsanız kime danışır kime bildirirsiniz sorusuna polise, %12'si sosyal hizmetlere, %5'i ise çocuğun ailesine haber veririm yanıtını vermişlerdir. Bu oranlar ön teste sırasıyla %77, %7 ve %5'tir ve iki test arasında bir farklılık görülmemektedir. Ön teste son testten farklı olarak katılımcıların %7'sinin böyle bir durumda kendisinin müdahale edeceğini ifade ettiği belirlenmiştir.

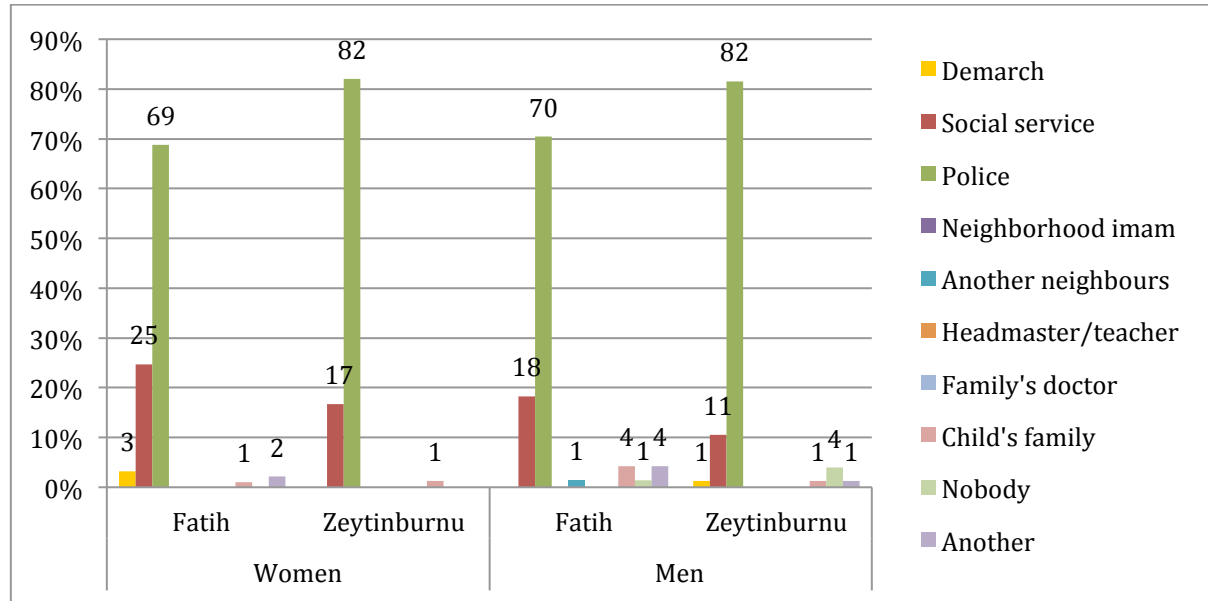
Bu soruya yanıt veren kadınların %74'ü polisi arayacağını % 13'ü sosyal hizmetleri arayacağını ve %6'sı da çocuğun ailesine haber vereceğini söylemiştir. Aynı sıralama ile erkeklerin oranları şöyledir: %76, %11 ve %3. Ön test ile karşılaştırıldığında erkeklerin sosyal hizmetleri arama oranı %5 iken son teste %11'e çıktığı görülmektedir.

Bu soruya bölgelere göre baktığımızda Fatih ilçesindeki katılımcıların %72'si polisi, %12'si sosyal hizmetleri, %6'sı ise çocuğun ailesini ararım derken bu oranlar Zeytinburnu ilçesi için şöyledir: polis %77, sosyal hizmetler %13 ve çocuğun ailesi %3. Fatih ilçesinde sosyal hizmetleri ararım diyenler %12 oranıyla ön teste göre artış göstermiştir (%5). Zeytinburnu ilçesinde ise %77 oranla polisi ararım diyenler ön teste göre bir miktar düşerken %13 oranla sosyal hizmetleri ararım diyenlerin oranı ön teste göre artmıştır (%83 ve %9).

Bu soruya yaş gruplarına göre baktığımızda 18-24 yaş grubunun %64'ü, 25-34 yaş grubunun %70'i, 35-44 yaş grubunun %80'i, 45-54 yaş grubunun %77'si, 55-64 yaş grubunun ise %80'i böyle bir durumda polisi arayacağını söylemiştir (sırasıyla %79, %77, %70, %78, %89). Sosyal hizmetleri arayacakların dağılımına baktığımızda 18-24 yaş grubunun %18'i, 25-34 yaş grubunun %19'u, 35-44 yaş grubunun %10'u, 45-54 yaş grubunun %11'i, 55-64 yaş grubunun ise %3'üdür. Ön testle karşılaştığımızda tüm yaş gruplarında oranlar artmıştır.

Mahallenizde bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelenirseniz ya da duyarsanız kime danışsınız sorusunu 10. sorudaki çocuk polisinin numarasını biliyorum diyenlerle çaprazlayarak ele aldığımızda şu veriler gözlenmektedir: Mahallesinde bir çocuğun taciz edildiğini öğrendiğinde polise başvuracağını söyleyen Fatih'teki kadınların %38'i, erkeklerinse %34'ü çocuk polisinin numarasını bildiğini söylemiştir (sırasıyla %32 ve %34). Zeytinburnu ilçesinde durumu polise bildireceğini söyleyen kadınların %34'ü erkeklerinse %45'i çocuk polisinin telefonunu bildiğini ifade etmiştir (sırasıyla %40 ve %18). Bu soruyu 10. sorudaki sosyal hizmetlerin numarasını biliyorum diyenlerle çaprazlayarak incelediğimizde şu verileri gözlemekteyiz: Mahallesindeki bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelendiğinde sosyal hizmetleri arayacağını söyleyen Fatih'teki kadınların %58'i, erkeklerinse %29'u sosyal hizmetlerin numarasını bildiğini söylemiştir. Zeytinburnu'nda böyle bir durumda sosyal hizmetleri arayacağını söyleyen kadınların %73'ü erkeklerinse %67'si sosyal hizmetlerin telefonunu bildiğini ifade etmiştir.

Soru 12: Mahallenizde bir çocuğun sürekli dayak atılıp evde kapatıldığını duysanız/ öğrenseniz kime bildirirsiniz?

Son testte mahallenizde bir çocuğun sürekli dayak atılıp evde kapatıldığını duyarsanız/öğrenseniz kime danışır kime bildirirsiniz sorusuna katılımcıların %75'i polise, %18'i sosyal hizmetlere yanıtını vermişlerdir. Bu oranlar ön testte sırasıyla %86 ve %10'dur, iki test arasında belirgin bir farklılık görülmektedir.

Bu soruya cinsiyete göre baktığımızda polisi ararım diyen kadınların oranı %75 iken erkeklerin oranı da %76'dır. Bu durumda kadınların %21'i sosyal hizmetleri ararım derken erkeklerin %14'ü aynı yanıtı vermiştir. Bu veriler ön test ile karşılaştırıldığında hem kadınların hem erkeklerin sosyal hizmetleri arama oranının yükseldiği görülmüştür (sırasıyla %13 ve %8).

Bu soruya bölgelere göre baktığımızda Fatih ilçesindeki katılımcıların %70'i polisi, %22'si sosyal hizmetleri ararım derken bu oranlar Zeytinburnu ilçesi için şöyledir: polis %82, sosyal hizmetler %14. Ön test ile karşılaştırıldığında hem Fatih hem de Zeytinburnu ilçesinde polisi arayanların oranında düşüş gözlenirken (sırasıyla %82 ve %91) sosyal hizmetleri arayanların oranında artış görülmüştür (sırasıyla %12 ve %7).

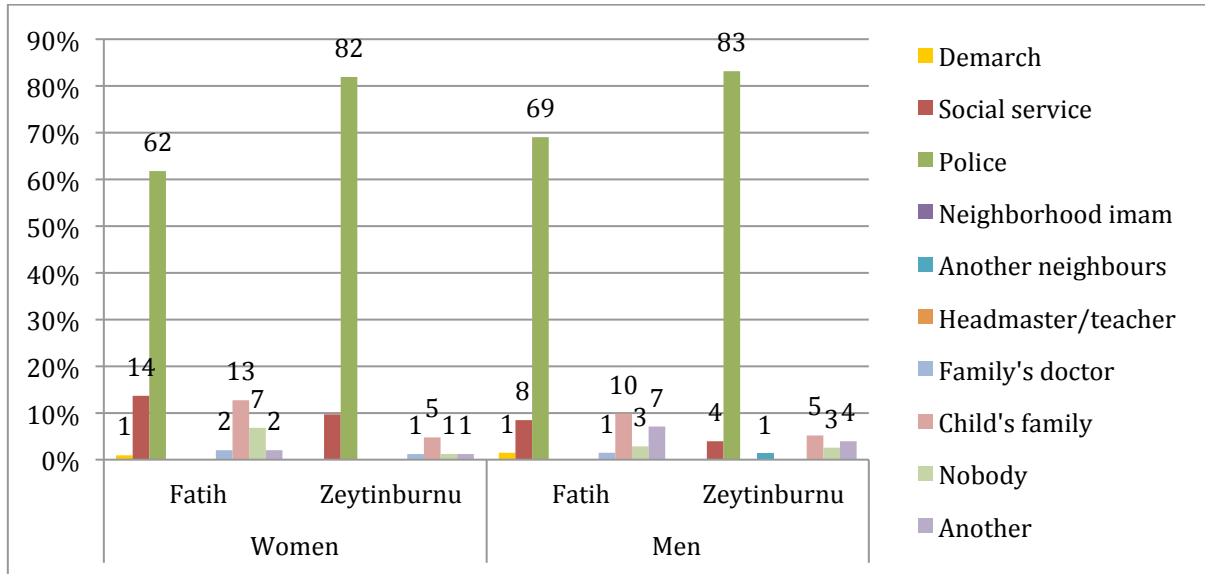
Bu soruya bölge altında cinsiyete göre baktığımızda Fatih'te erkeklerin %70'i kadınların ise %69'u polisi arayacağını belirtmiştir. Ancak Fatih'te kadınların %25'i, erkeklerin ise %18'i sosyal hizmetleri arayacağını ifade etmiştir. Zeytinburnu ilçesine baktığımızda kadınların ve erkeklerin %82'si böyle bir durumda polisi ararım demiştir. Zeytinburnu'nda kadın ve erkeklerin sosyal hizmetleri arama oranı %17 ve %11 olarak birbirine yakındır. Bölge altında cinsiyete göre ön testle karşılaştırdığımızda her iki

bölgede de hem kadınların (Fatih %77, Zeytinburnu %92) hem de erkeklerin (Fatih %85, Zeytinburnu %90) polisi arama oranları hafifçe düşerken, sosyal hizmetleri arama oranı da hafifçe artmaktadır. (sosyal hizmetler cevabı kadınlar için Fatih %19, Zeytinburnu %8, erkekler için Fatih %8, Zeytinburnu %6).

Bu soruya yaş gruplarına göre baktığımızda 18-24 yaş grubunun %72'si, 25-34 yaş grubunun %68'i, 35-44 yaş grubunun %77'si, 45-54 yaş grubunun %80'i, 55-64 yaş grubunun ise %85'i böyle bir durumda polisi arayacağını söylemiştir. Bu verileri ön test ile karşılaştırdığımızda ön test göre bir düşüş gözlenmiştir (sırasıyla %84, %86, %81, %92 ve %91). Sosyal hizmetleri arayacakların dağılımına baktığımızda 18-24 yaş grubunun %21'i, 25-34 yaş grubunun %27'si, 35-44 yaş grubunun %19'u, 45-54 yaş grubunun %13'ü, 55-64 yaş grubunun ise %5'idir. Burada da yaş gruplarında sosyal hizmetleri arama cevabında 18-24 ve 25-34 yaş gruplarında belirgin, 35-44 yaş grubunda ise hafif bir artış görülmektedir (sırasıyla %12, %10, %13, %8 ve %6).

Mahallenizde bir çocuğun sürekli dayak atılıp evde kapatıldığını duysanız/öğrenseniz kime bildirirsiniz sorusunu 10. sorudaki çocuk polisinin numarasını biliyorum diyenlerle çaprazladığımızda elde ettiğimiz veriler şöyledir: Mahallesinde bir çocuğun dayak atılıp evde kapatıldığını öğrendiğinde polise başvuracağını söyleyen Fatih'teki kadınların %38'i, erkeklerinse %40'ı çocuk polisinin numarasını bildiğini söylemiştir. Bu oranlar ön test için %25 ve %34'tür. Zeytinburnu ilçesinde durumu polise bildireceğini söyleyen kadınların %33'ü erkeklerinse %47'si çocuk polisinin telefonunu bildiğini ifade etmiştir. Ön test verilerine göre bu oranlar Zeytinburnu'nda sırasıyla %40 ve %16'dır. Bu soruyu 10. sorudaki sosyal hizmetlerin numarasını biliyorum diyenlerle çaprazladığımızda elde ettiğimiz veriler şöyledir: Mahallesinde bir çocuğun sürekli dayak atılıp evde kapatıldığını duyduğunda sosyal hizmetleri arayacağını söyleyen Fatih'teki kadınların %61'i, erkeklerin ise %38'i sosyal hizmetlerin numarasını bildiğini söylemiştir. Zeytinburnu ilçesinde böyle bir durumda sosyal hizmetleri arayacağını söyleyen kadınların %69'u, erkeklerinse %75'i sosyal hizmetlerin telefonunu bildiğini ifade etmiş ise de erkekler örnekleminin küçük olması nedeniyle bu veri anlamlı değildir.

Soru 13: Mahallemizdeki çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinizde kime ya da kimlere başvurursunuz?

Katılımcıların %73'ü bu soruya polis derken %9'u sosyal hizmetler, %8'i çocuğun ailesi demiştir. Tüm katılımcılardan iki kişi muhtara haber vereceğini, 4 kişi ise aile hekimine bildireceğini söylemiştir. Mahallesinde çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinde hiç kimseye başvurmayacağını belirtenlerin oranı %4'tür. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda bir fark görülmektedir (sırasıyla %64, %10, %16, %8). Polise bildireceğini belirtenlerin oranında artış, sosyal hizmetlere, çocuğun ailesine ve hiç kimseye haber vermeyeceklerin oranında ise düşüş görülmektedir.

Bu soruya cinsiyete göre baktığımızda, kadınların %71'i polise, %12'si sosyal hizmetlere, %9'u çocuğun ailesine durumu bildireceklerini belirtirken %4'ü de kimseye başvurmayacaklarını söylemiştir. Ön test ile karşılaştırıldığında kadınların polise (%56) başvurma oranlarında bir artış gözlenirken, aileye (%18) ve kimseye (%9) başvurmayacaklarını söyleyenlerin oranında hafif bir düşüş gözlenmektedir. Mahallede çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinde erkeklerin %76'sı polise, %6'sı sosyal hizmetlere ve %7'si ailesine haber vereceğini belirtmiştir. Hiç kimseye haber vermeyecek olanların oranı erkeklerde %3'tür. Ön test ile karşılaştırıldığında erkeklerin polise (%73) haber verme oranları hafifçe artmış, aileye (%14) haber verme oranları düşmüştür. Erkeklerde de hiç kimseye haber vermeyenlerin oranında (%6) hafif bir düşüş gözlenmektedir.

Bu soruya bölgelere göre baktığımızda, Fatih ve Zeytinburnu ilçelerinde katılımcılar arasında belirgin farklar görülmektedir. Mahallesinde çocukların uyuşturucu

kullandığını öğrendiğinde Fatih'teki katılımcıların %65'i, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların ise %83'ü polise başvuracağını söylemiştir. Bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda Fatih bölgesinde (%68) bir fark görülmemekte ancak Zeytinburnu bölgesinde (%60) ön teste göre belirgin bir artış gözlenmektedir. Bu durumda Fatih ilçesinde sosyal hizmetleri ararım diyenlerin oranı %12, Zeytinburnu'nda ise %7'dir. Ön testle karşılaştırıldığında Fatih ilçesinde hafif bir artış (%8), Zeytinburnu'nda ise hafif bir düşüş (%11) gözlenmektedir. Bu soruya "çocuğun ailesini ararım" yanıtını Fatih'teki katılımcıların %12'si verirken, Zeytinburnu'ndaki katılımcıların yalnızca %5'i vermiştir. Çocuğun ailesini ararım seçeneğini Zeytinburnu'nda ön test ile karşılaştırdığımızda belirgin bir düşüş gözlenmektedir (%22).

Mahallesinde çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinde kimseyi aramayacağını söyleyenlerin oranı Zeytinburnu'nda %2'dir ve ön testle aynı orandadır. Kimseyi aramayacağını söyleyenlerin oranı Fatih ilçesinde ise %5'tir ve ön test göre azalma olduğu görülmektedir (%13).

Bu soruya cevap veren erkeklerin cevaplarında bölgelere göre anlamlı bir fark görülmüştür. Zeytinburnu ilçesindeki erkekler, Fatih ilçesindeki erkeklere göre daha yüksek oranla bu gibi durumlarda polise bildireceğini belirtmiştir.

Bu soruya cevap veren kadınların cevaplarında da bölgelere göre anlamlı bir fark görülmüştür. Zeytinburnu ilçesindeki kadınlar, Fatih ilçesindeki kadınlara göre daha yüksek oranla bu gibi durumlarda polise haber vereceğini belirtmiştir. Fatih ilçesindeki kadınlarsa, Zeytinburnu ilçesindeki kadınlara göre daha yüksek oranla bu gibi durumlarda çocuğun ailesine haber vereceğini belirtmiştir.

Son testte mahallesinde çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinizde kime bildirirsiniz sorusunu yaşa göre incelediğimizde 18-24 yaş grubunun %72'si, 25-34 yaş grubunun %65'i, 35-44 yaş grubunun %79'u, 45-54 yaş grubunun %77'si, 55-64 yaş grubunun ise %78'i böyle bir durumda polisi arayacağını söylemiştir. Bu verileri ön test ile karşılaştırdığımızda 35-44 yaş grubunun (%59) ve 45-54 yaş grubunun (%67) oranlarında belirgin bir artış gözlenmiş diğer yaş gruplarında oranlar yakın kalmıştır. Bu soruya 18-24 yaş grubunun %13'ü, 25-34 yaş grubunun % 15'i ve 45-54 yaş grubunun %13'ü sosyal hizmetleri ararım demmiştir ve bu oranlar ön testle birbirine yakındır.

Bu soruyu 10. sorudaki çocuk polisinin numarasını biliyorum diyenlerle çaprazladığımızda elde ettiğimiz veriler şöyledir: Mahallesinde çocukların uyuşturucu

kullandığını öğrendiğinde polise başvuracağını söyleyen Fatih'teki kadınların %35'i, erkeklerinse %39'u çocuk polisinin numarasını bildiğini söylemiştir. Bu oranlar ön test için %28 ve %33'tür. Zeytinburnu ilçesinde durumu polise bildireceğini söyleyen kadınların %34'ü erkeklerinse %48'i çocuk polisinin telefonunu bildiğini ifade etmiştir. Ön test verilerine göre bu oranlar Zeytinburnu'nda sırasıyla %39 ve %18'dir. Bu soruyu 10. sorudaki sosyal hizmetlerin numarasını biliyorum diyenlerle çaprazladığımızda elde ettiğimiz veriler şöyledir: Mahallesiindeki çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinde sosyal hizmetleri arayacağını söyleyen Fatih'teki kadınların %57'si, erkeklerinse %50'si sosyal hizmetlerin numarasını bildiğini söylemiştir. Ön testte her iki cinsiyet için bu oranlar %25'tir. Zeytinburnu ilçesinde böyle bir durumda sosyal hizmetleri arayacağını söyleyen kadınların %63'ü erkeklerinse %67'si sosyal hizmetlerin telefonunu bildiğini ifade etmiştir.

5. ÇIKTILAR VE DEĞERLENDİRMELER

İstanbul'un Fatih ve Zeytinburnu ilçelerinde uygulanan Çocuk Koruma Projesi kapsamında, Suriyeli ve Suriyeli olmayan mülteci ve sığınmacılar için toplum temelli çocuk koruma mekanizmalarının oluşturulması, geliştirilmesi ve yerleşmesi amacıyla farkındalık yaratmayı hedefleyen bir kampanya yürütülmüştür. Bu kampanya ile ev sahibi ve mülteci toplumda çocuk koruma riskleri konusunda mevcut toplumsal algının saptanması, sonrasında bu alanda farkındalığı arttırmak üzere çalışmalar ve çocuk koruma konusunda etkin savunuculuk yapılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla hazırladığımız Farkındalık Araştırması, bir anket çalışması ile Ocak 2018 ve Aralık 2018 tarihlerinde ön test ve son test olarak uygulanmıştır.

Her anket çalışması gibi Farkındalık Araştırması'nın da Çocuk Koruma konusunda farkındalık yarattığı düşünülmektedir. Daha önce net biçimde sorgulanmayan tutumlar ve düşünceler anketin uygulandığı katılımcılar tarafından sorgulandı. İlk anket uygulamasında katılımcılar kendi değerleri üzerinde düşünmek durumunda kaldılar. Sahip oldukları norm ve değerlere uymak için çaba sarf ettiler. Ön teste katılanlarda kendi farkındalıklarının etkisiyle birlikte sahip oldukları değerleri görmüş olduk. Tutumların değişmesi zor olmakla birlikte yaşadıkları ilçede çocuk koruma çalışmalarını izlediler. Son test, katılımcıların kendi değerlerine sahip çıkışını, var olan değerlerini yeniden gözden geçirerek esnetmelerini sağlamış ve çocukluk, çocuk olma, çocuğun karşılaştığı riskler, çocuğun hak ettikleri, farkı ülkelerde çocukluk, çocuktan beklenenler ve risk altındaki çocuklar için başvurulacak yerler üzerine düşünmeye yönlendirmiştir. Katılımcıların soruları yanıtlarken anket uygulayıcısını mutlu edecek, normlara yakın yanıtlar verme çabası, insanların güncel politik iklimin bir parçası olarak kendilerine otosansür uygulamaları, resmi makamlara bildirilme korku ve endişesi her iki testte de uygulama sırasında tespit edilmiştir.

İki temel alanda algı ölçümünü hedefleyen araştırmanın ilk bölümünde kimlere çocuk denileceği ve hangi yaşta ve koşullarda çocuk sayılacağı; mülteci çocuklar için bu yargıların değişip değişmediği; bir çocuk olarak verebilecekleri önemli kararlar (eğitim ve evlilik gibi); çocukluk yaşının evrenselliği; bütün çocukların koşulsuz olarak aynı şeyleri hak edip etmedikleri araştırılmıştır. İkinci bölümde (10. soru) yer alan doğru-yanlış soruları ile katılımcıların bu konulardaki değerleri, tutumları saptanmaya

çalışılmıştır. Her iki ankette de ilk bölümdeki sorular ile ikinci bölümdeki değerler (10. soru) çapraz değerlendirmeye alınmıştır.

Çocuk Olmak

Farkındalık Araştırması'nın her ikisinde de toplumumuzun dörtte birinden fazlasının 18 yaşından küçükleri her zaman çocuk olarak değerlendirmedeği saptanmıştır. Ancak her iki araştırma arasındaki fark, 18 yaşın altındakileri çocuk kabul edenlerin oranlarındaki artıştır ki bu da katılımcıların yarısını oluşturmaktadır.

Çocuk olma yaşını cinsiyete göre incelediğimizde her iki çalışmada da kadınların 18 yaşından küçükleri "çocuk" olarak değerlendirme oranları erkeklerden yüksektir. Ancak ikinci araştırmada erkeklerde de 18 yaşın altını çocuk kabul etme oranı hafifçe artmıştır (%34'ten %43'e).

Çocuk olma yaşına bölgelere göre baktığımızda hem Fatih hem de Zeytinburnu ilçesinde katılımcıların %50'den fazlası 18 yaşın altını kesinlikle çocuk olarak kabul etmektedir. Her iki ilçede kadınların (%60'tan fazla) 18 yaşın altını kesinlikle çocuk kabul etme oranları erkeklerden (%40'tan fazla) yüksektir. İki test arasında geçen sürede Fatih ilçesinde kadın ve erkeklerde 18 yaşın altını kesinle çocuk kabul etme oranları artmış, bu durum Zeytinburnu'nda azalış göstermiştir. On sekiz yaşın altını kesinlikle çocuk olarak kabul etmeyenlerin oranı her iki ilçede erkekler için hafifçe yükselmiştir. Çocuk olma yaşı konusunda katılımcıları kutuplaştığı (polarization), sahip olduğu değerler konusunda daha kesin yanıtlar vermeye yönlendiği, kararsızların oranının düştüğü görülmüştür.

Araştırma kapsamında çocuk olma yaşının evrenselliği sorgulanmıştır. Çocuk olma yaşının (0-18 yaş arası) Türkiye, Suriye ve Almanya gibi farklı ülkelerde ve kültürlerde değişip değişmeyeceği sorulmuştur. Her iki testin sonucunda katılımcıların yarısı asla değişmez derken %10'u ise kesinlikle değişeceğini yani mülteci ve ev sahibi çocukların (Türk/Alman) arasında haklar anlamında farklar olduğunu düşünmektedir. Bu veri, ailelerin çocuklara ilişkin düşünce yapılarında farklılık olduğunu göstermiştir. Bu düşünce yapılarındaki farklılığın davranışlardaki farklılığı da etkileyebileceği ve sosyal uyumu zorlayabileceği de öngörülmelidir. Bu konuda çocukların bakış açısını da dikkate almak gerekir: Çocuk koruma çalışmasının bir parçası olan Genç Kız Güçlendirme Atölyeleri ile psiko-sosyal etkinliklere katılan mülteci genç kızlar kendi yaşamları ile aynı mahallede yaşayan ve/veya aynı okula giden ev sahibi toplumdaki genç kızlar

arasındaki kültürel farklılığın bilincindedir. Ev sahibi toplumun çocuklarıyla farklı kurallara tabi olarak yaşadıklarını ifade etmektedirler.

Kadınlar, hem ön testte hem de son testte erkeklerden daha yüksek oranda çocukluk yaşının değişmeyeceğini ifade etmektedir. Çocukluğun evrenselliğini bölge bazında incelediğimizde son testte her iki bölgede de çocukluk yaşının değişmeyeceğini söyleyenlerin oranında belirgin bir yükselme olmakla birlikte değişim oranı ön teste göre Fatih ilçesinde biraz daha fazla olmuştur. Zeytinburnu'ndaki kadınlar, Fatih'teki kadınlardan daha yüksek oranda çocukluk yaşının diğer ülkelerde değişmeyeceği görüşündedir. Bölge bazında baktığımızda Zeytinburnu'ndaki katılımcıların Fatih bölgesine göre daha fazla oranda çocukluk yaşının evrensel olduğu düşüncesini taşıdıkları görülmüştür.

Çocukluk yaşının evrenselliğinin sorgulandığı bu soruda çıkan veriler, katılımcıların %10'u için çocukluk yaşının ülkeden ülkeye ve kültürden kültüre kesinlikle değişebileceği %35'inin ise genellikle değişebileceği görüşünü sunmaktadır. Bu durumda son testte halen katılımcıların %45'inin çocukluk yaşının evrensel olduğunu düşünmediğini görüyoruz. Çocuk koruma çalışmamız bakımından önemli olan bu verinin gelecek çalışmalarımızda dikkate alınması gerekmektedir. Diğer yandan da bireylerde tutum değişikliğinin oluşabilmesi için ortalama yıl geçmesi ve sürekliliği olan çalışmaların uygulanması ve desteklenmesi gerektiği de göz önüne bulundurulmalıdır.

Çocuk Yaşta Evlilik

Hem ön testte hem de son testte 18 yaşın altındaki çocuklar, örneklemin dörtte üçü tarafından çocuk olarak kabul edilmektedir. Ancak son testte evlenmiş olsa bile 18 yaşın altındakileri kesin olarak çocuk kabul edenlerle (%57) kesinlikle çocuk kabul etmeyenlerin (%17) oranlarında artış görülmüştür. Bu artışın her iki ilçede de sürdürülen farkındalık çalışmalarında kamuoyunu düşünmeye ve değerleri konusunda daha net konuşmaya yönlendirdiği görülmektedir. Son testte kadın ve erkeklerin beşte üçü, 18 yaşın altındaki çocukları evli olsa bile kesinlikle çocuk kabul etmişlerdir. Ancak yine son testte kadınların beşte birinin 18 yaşın altındaki evli çocukları yetişkin olarak tanımladığını görüyoruz.

Çocuk yaşta evlilik kavramını bölgelere göre incelediğimizde hem Fatih hem de Zeytinburnu'nda 18 yaşın altını çocuk olarak tanımlama oranları ön teste göre belirgin bir artış göstermiştir. Zeytinburnu ilçesinde bu farkındalık Fatih'e göre biraz daha

yüksektir. Her iki bölge de kadın ve erkeklerde 18 yaşın altında evli bile olsalar kesinlikle çocuktur diyenlerin oranında bir artış olmuş hatta daha geleneksel bir yapıda olan Fatih ilçesinde bu farkındalık daha belirgin bulunmuştur. Her iki ilçede 18 yaşın altındaki evli çocukları kesinlikle çocuk kabul etmeme oranlarında da artış vardır (Fatih %19, Zeytinburnu %13). Bu veriler toplumumuzda çocuk yaşta evlilik konusunda ana baba eğitimlerinin ve farkındalık çalışmalarının uzun vadeli planlanmasının gerekliliğini göstermektedir.

Evli olsa bile on sekiz yaşın altında bir kız ya da erkek çocuğu çocuk olarak kabul edenlerin oranı yaklaşık beşte üç iken çocuk olarak kabul etmeyenlerin oranı beşte bire yakındır. Bu soruyu “bir kız çocuk 13 yaşından sonra evlenebilir” cümlesinin yanıtlarıyla çapraz değerlendirmeye tabi tuttuğumuzda kamuoyunda çocuk yaşta evlilik için 13 yaşın kabul görmediğini ve çocuk yaşta evlilik için bir sınırları olduğunu saptıyoruz. Kamuoyunun %98’i bölge, cinsiyet ve yaş ayrımı gözetmeden “bir kızın 13 yaşından sonra evlenebilmesini” yanlış olarak değerlendirmiştir.

Bu başlık altında çocuk yaşta evlenmiş bir çocuğun anne olma durumuyla karşılaştıklarında toplumun davranışı araştırılmıştır. Türk Medeni Kanunu, evlilik yaşını kız ve erkek çocuklar için 17 yaşını doldurmuş olmakla belirlemektedir. Kanun, istisnai durumlarda kız ve erkek çocukların 16 yaşını doldurduklarında mahkeme kararı ile evlenmelerine izin vermektedir. Araştırmamızda “mahallemde evli ve hamile 14 yaşında bir çocuk varsa polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri aramam” cümlesiyle suç oluşturan bir durumda kamuoyunun nasıl davranacağına bakılmıştır. Bu cümleye polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri aramam diyenlerin oranı son testte artış göstermiş, ararım diyenlerin oranı ise düşüş göstermiştir. İlk çalışmamızla karşılaştığımızda kadınların ve Zeytinburnu ilçesi katılımcıları için ailenin bütünlüğü düşüncesinin çocuk haklarından önce geldiğinden hareketle muhafazakârlaştığını söyleyebiliriz. Kadınların çocuk yaşta annelik konusunda duyarlı olmakla birlikte evlilik/hamilelik gibi aile içi konuların tabu olduğu da düşünülmelidir. Çocuk yaşta evlilik ve anneliği önleyici ve caydırıcı tedbirler alınmasının, sonradan cezalandırmaktan daha etkili olacağı düşünülmektedir. Çocuk yaşta evliliğin ve anneliğin önlenmesi konusunda strateji geliştirirken toplumun değerleri dikkate alınarak kamuoyunun bilinçlendirilmesi planlanmalı ve yasalar karşısında bu duruma izin veren yetişkinlerin sorumluluk alması düşünülmelidir.

Burada katılımcıların çocuk yaşta evliliğin yanlış olduğunu bildiklerini ama en azından beşte ikisinden fazlasının böyle bir duruma tanık olması halinde bir şey yapmayacağını görüyoruz. Bu durumda bir adım daha ilerleyerek çocuk polisinin ve sosyal hizmetlerin telefonunu bilenlere bakabiliriz. Bu oranlar çocuk polisi için %40, sosyal hizmetler için %36'dır. Bu yüzdeler kamuoyunun ilk araştırmadan sonra bilgilendiğini göstermektedir. Ancak veriler aynı kamuoyunun 14 yaşında evli ve çocuğu olan bir çocuğa karşı ailenin bütünlüğü gibi toplulukçu bir bakışla yaklaştığını da göstermektedir. Elde edilen veriler toplumun, çocuk yaşta evlilikler ve hamileliklerle karşılaştıklarında bunun engellenmesi için harekete geçmeyeceğini, verili durum karşısında ağırlığını çocuktan ve çocuğun haklarından yana kullanmayacağını düşündürmektedir.

Çocuk İşçiliği

Farkındalık Araştırması'nın ikincisinde de bir çocuğun, 18 yaşın altında çalışıp eve para getirmesi halinde toplumun dörtte üçü tarafından hala çocuk olarak tanımlandığı görülmektedir. İki testi karşılaştırdığımızda hem kadınların hem de erkeklerin, 18 yaşın altında kız ya da erkek çalışan çocukları "kesinlikle çocuk" olarak tanımlama oranlarında artış görürken bu artış erkeklerde daha belirgindir. Ancak her iki testte de kadınların çalışan çocukları kesinlikle çocuk olarak görme oranları erkeklerden daha yüksektir. Toplumun hala beşte birinin çalışan çocukları en azından artık çocuk saymadıkları görülmektedir. Kadınların çalışan çocukları hala çocuk olarak görme oranları her iki testte de erkeklerden daha yüksektir. Ancak son testte erkeklerin de çalışan çocukları çocuk olarak görme oranlarında belirgin bir artış saptanmıştır. Çalışan çocuklara bölgesel olarak baktığımızda hem Fatih hem de Zeytinburnu'nda onları kesinlikle çocuk olarak görenlerin oranlarında artış olmakla birlikte, kesinlikle ve genellikle çocuk oranlarının toplamları her iki ilçe içinde iki test arasında değişmemiştir. Yalnızca katılımcıların kararlarından daha emin olmaları kesinlikle yanıtlarının artmasına neden olmuştur.

Mavi Kalem'in her iki ilçede süren çocuk koruma çalışması düşünüldüğünde bu verilerin bir farkındalık artışı ortaya koyduğu görülmektedir. Her iki testte iki bölgede kadınların çalışan çocukları çocuk olarak görme oranları erkeklerden yüksektir. Ancak erkeklerin de son testte her iki bölgede de çalışan çocukları çocuk olarak görme oranları artmıştır.

Çalışan çocukları artık çocuk saymayanların açıklamaları ise “ben 10 yaşında aileme baktım, ailenin ihtiyacı varsa çocuk da destek olabilir, çalışabilir” şeklindedir. Kendilerinin de bir zamanlar çocuk işçi oldukları görülmektedir. Bu kişiler, ekonomik olarak zor durumda kalındığında çocuk yaşlarda dahi çalışılabileceğini ifade etmişlerdir. Kız çocuklarının çalışmasıyla ilgili tutumları “12 yaşından küçük kız çocukları evde kardeşlerine bakmalıdır” cümlesi doğru/yanlış bulma ile araştırılmıştır. Katılımcıların beşte dördü bu cümleyi yanlış bulduğunu ifade etmiştir. Bu cümleyi doğru bulanların açıklamalarında anneye yardım etmek düşüncesi öne çıkmakta bunu çocukken kendilerinin de kardeşlerine bakmaları ile desteklemeye çalışmaktadırlar. Son testte katılımcıların beşte biri 12 yaşından küçük kızların evde küçük kardeşlerine bakmasını doğru bulmaktadır. Bu veri ile dikkat edilecek nokta, kız çocuğunun yaşıdır. Malala ile yaptığımız projede kız çocukların zamanının büyük bir kısmını kardeşlere, hasta ve yaşlılara bakmaya harcadığı saptanmıştır. Bu durum, kız çocukların eğitime ayırmaları gereken zamanı ev içi hizmetlerde kullanması anlamına gelmektedir.

Değer ve tutumları saptamaya yönelik sorularımızda yer alan 12 yaşından küçük kız çocukların evde küçük kardeşlerine bakması, erkek çocukların evin geçimi için çalışması ve 12 yaşından sonra erkek çocukların çalışabileceğine dair ifadeleri doğru/yanlış bulmaları toplumumuzun çocuk işçiliğine yaklaşımını göstermektedir. Bu cümlelerde yer alan düşünceleri doğru bularak destekleyenler çocuk işçiliğini bilerek ya da bilmeyerek desteklemektedirler. Her on bir katılımcıdan ikisi erkek çocukların evin geçimini sağlamak için çalışmasını doğru bulmaktadır. Son olarak her beş katılımcıdan biri bir erkek çocuğun 12 yaşından sonra çalışabileceği düşüncesindedir. Erkeklerin, erkek çocukların çalışmasında yana düşünceleri her iki bölgede de kadınlardan fazladır. Kadınlar da kız çocuklarının kardeşlerine bakması konusuna erkeklerden biraz daha fazla onay vermektedir. Elde edilen veriler toplumumuzda 6 kişiden birinin on iki yaşından küçük kız çocukların evde bakıcılık yapmasını yani çalışmasını ve sorumluluk almasını onayladığını göstermektedir.

Bu sonuçlar, toplumumuzun beşte birinin çalışan çocukları çocuk olarak tanımlamamasıyla uyumlu ve birbirini destekler niteliktedir. Bu soruları birlikte değerlendirdiğimizde sonuçlar tutarlıdır ve toplumumuzda erkek çocuğun çalışmasını onaylayan bir değer olduğu görülmektedir.

Çocuk işçiliğinden söz ederken sokakta çalışan çocukları da burada ele almak gerekmektedir. Toplumumuzun çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması,

araba camı silmesi gibi davranışlarına bakışını sorguladığımız soruya son testte katılımcıların %96'sı karşı tavır almıştır. Bu oran ön testle neredeyse aynıdır. Her iki örnekte kadın ve erkekler, Fatih ve Zeytinburnu ilçeleri arasında bu konuda söz birliği var diyebiliriz. Çocukların sokakta ihtiyaca bağlı olarak çalışmasına rıza gösterenlerin oranı %4'tür ve ön test ile çok yakın bir orandadır. Bu oran, yaşamsal bir değeri (survival value), bir kırılıma noktasını işaret etmektedir. Çocukların hak ettiklerini sorguladığımız 8. soruda da katılımcıların %6'sı çocukların aç kalmaması gerektiğini ifade etmiştir ve bu da yaşamsal değeri işaret etmektedir. Sonuç olarak, katılımcılar da toplumumuzda sokakta çalışmanın çocuklar için uygun görülmediğini ancak yanlış bir davranış olmakla birlikte ihtiyaca bağlı olarak göz yumduklarını ya da kabullendiklerini ifade etmişlerdir.

Çocuk işçiliği konusunda çalışırken dikkate alınması gereken noktaları şöyle sıralayabiliriz:

- Çocuk işçiliğini destekleyen erkeklerin kendilerinin de çalışma yaşamına 12-13 yaşlarında başlamış olması, bunun yetişkinlerin doğruları arasında yer alması ve kendi kendini besleyen bir kısır döngü oluşturması,
- Erkek çocukların çalışmaya başladığında ev geçindirdiği için artık çocuk sayılmaması,
- Çocuk işçiliği konusundaki çalışmaların özelde ailenin erkeklerini genelde erkekleri etkilemek üzere hazırlanması,
- Söz konusu olan ailenin yaşamı, geçimi olduğunda toplumsal cinsiyet rollerinin çocuk yaşta ağır sorumluluklar yüklemesi,
- Ailenin yaşam mücadelesinde çocukların çocuk olma haklarını kaybetmeleri,
- Ailedeki kadın, erkek tüm yetişkinlerinin, işgücüne katılmasına yönelik destekleyici programlar hazırlanması.

Önemli Kararları

Bu bölümde çocukların kendi yaşamlarında eğitim ve evlilik gibi önemli konularda kendi kararlarını verip veremeyecekleri konusu ele alınmıştır. Son testte katılımcıların beşte üçü çocukların eğitime devam etmek gibi önemli bir kararı kendilerinin veremeyeceğini söylerken beşte biri ise çocukların böyle bir kararı kendilerinin verebileceğini belirtmişlerdir. Son testin tablolarını ön test ile karşılaştırdığımızda cinsiyet, bölge, yaş ve bölge altında cinsiyet dağılımlarının hepsinde bir artış

gözlenmiştir ve yanıtlarda kutuplaşma olarak kesinlikle şıklarının oranları artmıştır. Kadınlar, çocukların eğitime devam etmek gibi önemli bir kararı kendilerinin veremeyeceği konusunda erkeklerden hem aynı test içinde hem de iki test karşılaştırmasında daha kararlıdır. Kadınların çocuklarını daha uzun süre çocuk olarak görme eğiliminde olduğunu görüyoruz. İlçelere göre bu sorunun yanıtlarını incelediğimizde son testte Fatih ve Zeytinburnu'nda çocukların bu kararı veremeyeceğine ilişkin düşünceler keskinleşmiştir. Ön testte Fatih ilçesinde çocuklar bu kararı veremez diyenler daha fazla iken son testte iki ilçe arasında fark kalmamış, her iki ilçede de katılımcıların beşte üçü çocukların bu kararı veremeyeceğini ifade etmiştir. Bu sorunun yanıtlarını yaş gruplarına göre incelediğimizde katılımcıların yaşları ilerledikçe çocukların eğitime devam etmek gibi bir kararı kendilerinin veremeyeceklerini söyleyenlerin oranı artmıştır. Bu konuda katılımcılardan sözlü geri bildirimler de alınmıştır. Bu soruyu çocuğun kendi kaderini tayin hakkı (self determination) kapsamında değerlendirenler, eğitimi olumlayarak çocuğun eğitim süreçlerine katılım gösterebileceğini, karar verebileceğini belirtmiştir. Bir diğer grup ise çocukların çocuk olmasından kaynaklı hayatıyla ilgili önemli süreçlerde ailesinin izni ve onayı olmadan tek başına karar alamayacağı yönünde görüş bildirmiştir. Araştırma sürecinde alınan geri bildirimlerde, “çocuk okula gitmek istemiyorsa onu zorlamanın anlamı yok, gitmek istiyorsa da kararı kendisi verebilir” diyerek “izin verici ana babalık” (permissive parenting) yapanlara da rastlanmıştır.

Çocukların evlilik gibi önemli bir kararı kendilerinin veremeyeceğini düşünenlerin oranı %82'dir ve ön testle hemen hemen aynıdır. Bu soruda kesinlikle veremez yanıtlarının ön teste göre belirgin biçimde arttığı saptanmıştır. Hem ön testte hem de son testte kadınlar çocukların evlilik gibi bir kararı veremeyeceğini daha fazla ifade etmişlerdir. Çocuklar böyle bir karar veremez diyen erkeklerin oranı ön teste göre artmıştır.

Katılımcıların %8'i çocukların evlilik gibi önemli bir kararı genellikle ve kesinlikle verebileceği düşüncesindedirler ve bu düşünce erkekler arasında daha fazladır. Ön testle karşılaştırıldığında erkeklerin çocuklar böyle bir kararı verebilir oranı belirgin biçimde artmıştır.

Fatih ilçesindeki katılımcılardan (%86) çocukların evlilik gibi önemli bir kararı veremeyeceğini düşünenlerin oranı Zeytinburnu ilçesine (%76) göre ön testteki gibi yüksektir. Zeytinburnu ilçesinde on kişiden yedisi çocukların evlilik gibi bir kararı kendilerinin veremeyeceği görüşünü sürdürmüşlerdir.

Çocukların eğitim ve evlilik gibi önemli kararları kendilerinin verip veremeyeceğini irdeleyen iki sorunun yanıtlarını incelediğimizde çocukların evlilik konusunda karar verme haklarının neredeyse olmadığını görüyoruz. Bu tablo her iki testte de görülmektedir. Erkekler kadınlara göre küçük bir tolerans taşımaktadır. Son testteki artan oranlar katılımcıların kesinlikle kararlarında toplandıklarını göstermektedir. Evlilik, tüm aileyi etkileyen bir konu olduğundan bu konudaki duyarlılık daha fazladır ve bu konuda toplulukçu toplumlarda tutumların uçlarda toplandığını yani kutuplaştığını görüyoruz.

Eğitim konusu daha bireysel bir karar olarak görülmekte ve olumlu olumsuz etkilerinin çocuk ve ailesine yansıdığı, dolayısıyla etki çeperinin evliliğe göre daha sınırlı algılandığı düşünülmektedir. Eğitimin gerek bireye gerekse ailesine ve topluma kazandırdıklarının uzun vadeli olmasından dolayı etkileri zaman içinde görülür. Toplumumuz çocukların eğitimleri hakkında karar verme düşüncesini evliliğe karar verme düşüncesine nazaran daha kabul edilebilir görmektedir. Bu yaklaşım toplumun eğitime duyarlılığının daha az olduğunu da yansıtmaktadır.

Özetle toplumumuzun 18 yaşın altındaki kız ve erkek çocukları, genellikle çocuk kabul ettiğini, çalışsa da evlense de çocuk saymaya devam edeceğini ve evlilik ve eğitim gibi önemli kararları kendisinin vermesine izin verilmeyeceğini söyleyebiliriz. Bu değerler kümesi toplulukçu kültürün göstergeleridir.

Öncelikler/Haklar

Farkındalık Araştırması'ndaki bu bölümde katılımcılara iki soru sorulmuştur. Birincisi, "sizce çocuklar neyi hak eder: en önemli bulduğunuz üç şeyi yazınız", ikincisi ise "mülteci çocuklar ile Türk/Türkiyeli çocuklar arasında çocukların hak ettikleri bakımından bir fark var mı ve aynı şeyleri hak ediyorlar mı?".

Son testte çocukların hak ettikleri düşünülen ilk üç önceliğe eşit ağırlıklı ortalama ile baktığımızda birinci öncelik %29 oran çocukların eğitim alması ve okula gitmesi, %22 oranla sağlık hizmeti alması ve sağlıklı olması ve %19 oranla bir çocuğun ailesiyle birlikte yaşaması olarak saptanmıştır. Bu olasılıklar ön test ile karşılaştırıldığında bir fark görülmemektedir (sırasıyla %28, %22, %20). Bu durum katılımcıların çocukların hak ettikleri şeyler konusunda seçimlerinin ve sıralamalarının yerleşmiş düşünceler olduğunu göstermektedir.

Birinci Öncelikler

Çalışmamızda katılımcılara bütün çocukların neyi hak ettiğini sorarak üç öncelik belirlemeleri istenmiştir. Birinci öncelik, çocukların eğitim alması ve okula gitmesidir (%50). Çocukların eğitim alması ve okula gitmesi seçeneği ikinci öncelikte ikinci sırada üçüncü öncelikte ise üçüncü sırada yerini korumuştur. Bu sonuç kamuoyunun çocuklarının eğitime, okula gitmesine son derece değer verdiğini göstermektedir.

Birinci öncelik seçimlerinde eğitimden sonra sırasıyla çocuğun ebeveyni ile yaşaması (%19), kendisini güvende hissettiği bir evde yaşaması (%12) ve sağlık hizmeti alması/sağlıklı olması (%8) belirtilmiştir. Bu sıralama ön test ile aynıdır. Son testte sağlık hizmeti alma seçeneği dışında diğerlerinin oranları yükselmiştir. Birinci önceliklerde düşük oranda belirtilmekle birlikte önemini koruyan iki tercih vardır: çocukların aç kalmaması (%6) ve şiddet görmemesi (%4). Çocuklar için yaşamsal risk taşıyan bu seçenekler, geleceğe yönelik çalışmalarda dikkate alınmayı gerektirmektedir. Birinci önceliklere cinsiyete göre baktığımızda kadınların erkeklere göre daha fazla çocukların eğitime öncelik tanıdığını görüyoruz. Kadınlarla erkekler arasındaki fark, ön testte de mevcuttur ancak oranlar her iki cins için de artmıştır. Bölgelere göre birinci önceliği incelediğimizde Zeytinburnu'nda çocukların eğitim alması/okula gitmesi seçeneği, Fatih ilçesinden belirgin oranda fazladır. Fatih ilçesini incelediğimizde, birinci önceliğin çocuğun kendisini güvende hissettiği bir evde yaşaması olarak saptandığını görüyoruz. Bu veriler Fatih'te eğitimi önceleyecek temel güven ortamının sağlanmamış olduğunu göstermektedir. Bu temel güven sağlanmadıkça eğitim sorunu devam edecektir. Güvenli barınma, bireyin temel ihtiyaçları arasında yer alıp yemek, içmekten sonra gelir ve yaşamsal değeri vardır. Yine Fatih ilçesinde çocuğun açlık çekmemesinin %9 oranı ile hem genelin hem de Zeytinburnu'nun önüne geçtiğini görüyoruz ki bu da Fatih'te temel ihtiyaçların karşılanmasında sorun olduğunu göstermektedir.

Ön testte Zeytinburnu ilçesinde sağlık hizmeti almak/sağlıklı olmak birinci tercihte katılımcıların yaklaşık dörtte biri tarafından belirtilirken bu oran son testte %8'e düşmüştür. İkinci önceliklerde sağlık hizmeti alma seçeneği Zeytinburnu'nda Fatih'e oranla daha yüksektir. Bu durum sağlık hizmeti alma ile ilgili sorunların hala önemini koruduğunu göstermektedir.

Son olarak çocukların dayak yememesi/şiddet görmemesi seçeneği ön testle aynı orandadır ve bu da şiddet sorununun hala sürdüğünü göstermektedir.

İkinci Öncelikler

Çocuğun sağlık hizmeti alması/sağlıklı olması ikinci önceliklerde ilk sırada yer almış bunu sırasıyla eğitim alması/okula gitmesi, ebeveynleri ile yaşaması, aç kalmaması, kendisini güvende hissettiği bir evde yaşaması ve dayak yememesi/şiddet görmemesi izlemiştir. Sağlık hizmeti hem kadınlar ve hem de erkekler için tercihlerinde ilk sırada yer almıştır. Burada dikkat çeken nokta aç kalmamak seçeneğinin oranının, ön teste göre değişirse de son testte öncelik olarak yukarı çıkmasıdır. Bu da aç kalmanın sorun olarak görülmesinin öneminin yükseldiğine işaret etmektedir.

Üçüncü Öncelikler

Üçüncü önceliklerde ilk sırayı bir çocuğun ebeveyni ile birlikte yaşaması almaktadır. Bunu sağlık hizmeti almak/sağlıklı olmak, eğitim almak ve okula gitmek, kendisini güvende hissettiği bir evde yaşamak, dayak yememek ve şiddet görmemek ve son olarak aç kalmamak izlemektedir. İlçe bazında üçüncü önceliği incelediğimizde Fatih bölgesinde üçüncü öncelikte ilk sırada bir çocuğun sağlık hizmeti alması ve sağlıklı olması gelmekte bunu okula gitmesi ile ebeveynleri ile birlikte yaşaması izlemektedir. Her iki ilçede de çocuğun kendisini güvenli bir evde hissetmesi ve aç kalmaması benzer oranlarda belirtilmiştir.

Öncelikler sıralamasından elde edilen veriler şöyle özetlenebilir:

- Her iki ilçedeki katılımcılar çocuklarının eğitimine ve okumasına önem vermektedir.
- Çocuklarının sağlık hizmeti almasına ve sağlıklı yaşamasına önem verilmektedir.
- Çocuklarının ebeveynleri ile yaşamasına önem verilmektedir.
- Kadınlar daha yüksek oranda olmakla birlikte, katılımcılar çocuklarının kendisini güvenli hissettiği bir evde yaşamasına önem vermektedir.
- Halen her iki ilçede düşük oranda olmakla birlikte açlık kaygısı vardır.
- Fatih ilçesinde biraz daha fazla görülmekle birlikte her iki ilçede de çocuklara yönelik şiddetin varlığı söz konusudur.

Bu veriler, insan yaşamına ilişkin temel ihtiyaçlarla ilgili kaygıları ortaya koymaktadır. Güvenli barınma, aile ile birlikte yaşama, sağlık hizmeti alma ve küçük bir oranda bile olsa açlık kaygısı ve şiddet korkusu yer almaktadır. Bu temel ihtiyaçlarla ilgili kaygılar, eğitimin önündeki engelleri oluşturmaktadır. Bu temel ihtiyaçlar karşılandığı takdirde çocukların eğitime ulaşma olasılıkları artacaktır. Ayrıca ev sahibi toplumun temel

ihtiyaçlar için mücadele verdiği bir ortamda mülteciler sınırlı kaynaklar için rakip olarak algılanabilmektedir. Bu durum zaman zaman dile getirilmektedir.

Çocuk hakları konusunda Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Millet Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, önemli bir yol gösterici olarak dikkate alınmalıdır. Sözleşmede ortaya konan dört temel ilke olan yaşama ve gelişme hakkı, ayırım yapılamama hakkı, katılım hakkı ve çocuğun yüksek yararı konuyla ilgili çerçeveyi çizmektedir.

Çocukların hakları ve öncelikleri üzerine tartışılan bu aşamada "mülteci çocuklar ile Türk/Türkiyeli çocuklar arasında hak ettikleri bakımından fark var mı, aynı şeyleri hak ediyorlar mı?" sorusunun yanıtlarına bakılmıştır. Bu soruya son testte kesinlikle fark yok diyenlerin (%77) oranlarında ön teste göre yaklaşık %5'lik bir düşüş görülmektedir. Erkeklerin bu konuda kadınlara göre biraz daha ayrımcı olduklarını görüyoruz. Fatih ilçesindeki katılımcıların Zeytinburnu'ndakilere oranla son testte daha ayrımcı oldukları saptanmıştır.

Fatih ve Zeytinburnu mültecilerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerdir. Bu ilçelerde ev sahibi toplumdaki güvensizlik ve ayrımcılık, karşılığını sosyal dengesizlikte bulacaktır. Böyle bir sonuç da sosyal uyum çalışmalarına ket vuracaktır. Temel ihtiyaçların karşılandığı bir toplumda sosyal uyumdan söz edebiliriz. Sosyal uyumun önündeki bu engel, yalnızca sivil toplum çalışmalarıyla değil devlet kurumlarının kararlılığı ile aşılabılır. Sosyal uyumun temel ilkeleri, özgürlük, eşitlik, adalet, güven ve bu politikadaki istikrardır. Tüm bunlar, devlet tarafından karşılanmalıdır.

Çocuğa Yönelik Şiddet

Çocuğa yönelik şiddet konusu üç soru ile araştırılmıştır. Söz dinlemeyen çocuğa dayak atılmasına yani dayağın bir terbiye biçimi olmasına katılımcıların %92'si karşı çıkmışlardır. Bu oran bölgeler arası fark göstermemekle birlikte cinsiyetler arasında fark vardır. Kadınların dayağa karşı olma oranları erkeklerden daha fazladır. Çocuğa dayak atılabileceği fikrinde olanların oranı %8'dir. Her on iki kişiden birinin dayak atmayı kabullenmesi bu konuda çalışılması gerektiğini ve özellikle erkeklere yönelik, şiddet özelinde farkındalık çalışmaları yapılmasının gerekliliğini göstermektedir.

Son testte her beş kişiden yaklaşık dördü bir çocuğun dayak yediğini görürsem polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri ararım demiştir. Buna karşılık her yirmi kişiden üçü ise aramayacağını belirtmiştir. Kadınların yetkilileri arama oranı

erkeklerden fazladır ki bu da erkeklerin çocuğa yönelik şiddete daha toleranslı olduğuna işaret etmektedir. İlçe bazında baktığımızda Fatih ilçesindekilerin yetkilileri arama oranı da Zeytinburnu'na göre yüksektir.

Ancak uygulayıcılardan alınan geri bildirimlerde yanlış anlamaların da olabileceği tahmin edilmektedir. Bu soruyu "ben kendim direkt müdahil olurum" şeklinde yanıtlayan katılımcılar olduğundan bu önermeyi "yanlış" bulan erkek sayısının oransal olarak yüksek çıkmış olabileceği göz önüne alınmalıdır.

Son olarak, sokakta dayak yiyen çocuk Suriyeli ise karışmayacaklarını ifade edenlerin oranı %8, müdahil olacakların oranı ise %92'dir. Son testte Fatih'teki kadınların müdahale etme oranları ön teste göre değişmemiş, erkeklerinki artmıştır. Zeytinburnu'nda ise hem kadınların hem erkeklerin müdahil olma oranları ön teste göre artmıştır. Bu veriler Suriyeli çocukların fiziksel şiddet görmesine karşı bir farkındalık artışını göstermektedir.

Bu veriler, Fatih ve Zeytinburnu ilçelerinde ister ev sahibi toplumdan ister mülteci çocuk olsun çocukların şiddet görmesine toleranslı %8 oranında bir kitle olduğuna işaret etmektedir. Şiddet üzerinde uzun soluklu, çok yönlü ve çok katmanlı çalışılması gereken bir konudur. Ne yazık ki sosyo-kültürel yapı şiddete başvurulmasına tolerans göstermektedir.

Çocuğun İhmal Edilmesi

Bu bölümde iki soru ile ihmal konusunu ele alınmaktadır. Sokakta yatan çocuk ve eğitimden alıkonulan çocuklar üzerinden ihmal konusunu ele alınmıştır. Katılımcıların %88'i bir çocuğun sokakta yattığı görüldüğünde gerekli yerleri arayacaklarını belirtmiş, %12'si ise aramayacağını söylemiştir ve bu oranlar ön teste göre düşmüştür. Bölge ve cinsiyete göre değerlendirildiğinde ön test ile belirgin bir farklılık görülmemektedir. Bu yanıtlara baktığımızda toplumumuzda yaklaşık sekiz kişiden birinin sokakta yatan bir çocuğa karşı bile duyarsız kalabildiğini göstermektedir.

Okula gönderilmeyen çocuğa karşı duyarlılık biraz daha azdır. Katılımcıların yaklaşık beşte dördü okula gönderilmeyen bir çocuğu sosyal hizmetlere bildireceğini, beşte biri ise bildirmeyeceğini ifade etmiştir. Kadınların sosyal hizmetleri arama oranı erkeklerden yüksektir. Ancak sosyal hizmetlerin telefonunu bilenlerin oranının üçte bir olması ve bu oranın ön teste göre belirgin artış göstermesi umut vericidir.

Bu veriler, toplulukçu bir toplumu yansıtmamaktadır. Kendi akrabalık/komşuluk/köylülük/aynı mahalleden olma gibi aidiyet bağlarının dışında kalanlara karşı duyarlılık oranı gerçeğin üstünde görülmektedir.

Risk Karşısında Başvurulan Yerler

Bu bölümde Fatih ve Zeytinburnu'nda katılımcıların, çocukların tehlikeli, risk içeren ve suç kapsamında bir davranışı ile karşılaştıklarında nerelere ve kimlere başvurdukları araştırılmıştır. Bu çerçevede yetişkinlerin başvurdukları yerler, taciz edilen bir çocuk, evde sürekli şiddet gören bir çocuk ve uyuşturucu kullanan bir çocuk üzerinden sorgulanmıştır. Bunun yanı sıra başvuru yapabileceklerini söyledikleri mercilerden polis ve sosyal hizmetlerin numaralarını bilip bilmedikleri ile de çapraz değerlendirilmiştir.

Son testte katılımcıların dörtte üçü mahallesinde bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelendiğinde polise başvuracağını, yüzde on ikisi sosyal hizmetlere başvuracağını ve %5'i ise ailesine haber vereceğini belirtmiştir. Kadın ve erkeklerin polisi arama oranları hemen hemen aynıdır. Sosyal hizmetleri arama oranı erkeklerde ön testte göre yükselmiştir. Bölgelere göre baktığımızda her iki ilçede de polisi arama oranlarında fark görülmemiştir. Ancak her iki bölgede de sosyal hizmetleri ararım diyenlerin oranında artış saptanmıştır.

Mahallenizde bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelenirseniz kimi ararsınız sorusuna polis veya sosyal hizmetleri ararım diyen katılımcıların bu mercilerin telefon numaralarını bilme oranlarına 10. soru ile çaprazlayarak bakılmıştır. Fatih ilçesinde kadınların ve erkeklerin üçte biri çocuk polisinin numarasını bilmektedir ve ön test ile bu oranlar yakındır. Zeytinburnu ilçesinde ise kadınların üçte biri erkeklerin ise yaklaşık yarısı çocuk polisinin numarasını bilmektedir. Zeytinburnu'ndaki bu oranları ön test ile karşılaştırdığımızda erkeklerin belirgin bir oranda çocuk polisinin numarasını öğrendiklerini ve konuyla ilgili farkındalıklarının arttığını görüyoruz.

Mahallenizde bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelenirseniz kimi ararsınız sorusuna sosyal hizmetleri ararım diyen Fatih'teki kadınların onda altısı erkeklerin onda üçü sosyal hizmetlerin numarasını bildiğini ifade etmiştir. Bu oranlar Zeytinburnu ilçesi için %73 ve %67 olup bu konudaki farkındalığın Fatih'ten yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Mahallenizde bir çocuğun sürekli dayak atılıp evde kapatıldığını duyarsanız/öğrenirseniz kime danışır kime bildirirsiniz sorusuna son testte katılımcıların dörtte üçü polise beşte biri ise sosyal hizmetlere yanıtını vermişlerdir. Ön testle karşılaştırdığımızda polisi arayanların oranında bir düşüş sosyal hizmetleri arayanların oranında ise bir artış görülmektedir. Bu değişim sosyal hizmetlerin görevlerinin öğrenilmesiyle başvuru mercinin sosyal hizmetlere kaydığını göstermektedir. Bu soruyu cinsiyete göre incelediğimizde polisi arayacak kadın ve erkek oranları hemen hemen aynı iken kadınların sosyal hizmetleri arama oranı erkeklerden fazladır ve her ikisinin de sosyal hizmetleri arama oranları ön teste göre yükselmiştir. Bölgelere göre baktığımızda Zeytinburnu'nda polisi arayanların oranı Fatih'tekilerden belirgin biçimde yüksektir. Tam tersine sosyal hizmetleri arayanlar da Fatih ilçesinde Zeytinburnu'na göre yüksektir. Son olarak bölge altında cinsiyete göre bu soruyu incelediğimizde Fatih ve Zeytinburnu'nda kadın ve erkeklerin polisi aramaları ilçe bazında birbirine çok yakındır. Her iki ilçede de kadınların sosyal hizmetleri arama oranı erkeklerden yüksektir. Bu sorunun yanıtları da bize erkeklerin sosyal hizmetler hakkında bilgilendiğini ve bu nedenle sosyal hizmetleri arama oranlarının yükseldiğini polisi aramanın sosyal hizmetleri aramaya yönlendiğini göstermektedir.

Mahallesinde bir çocuğun sürekli dayak atılıp evde kapatıldığını duyduğunda polisi ararım diyenleri 10. sorudaki çocuk polisinin numarasını bilme oranı ile karşılaştırdığımızda Fatih ilçesindeki kadın ve erkeklerin beşte ikisi bu numarayı bildiğini ifade etmiştir ve bu oranlar ön test göre artış göstermiştir. Zeytinburnu'nda kadınların üçte biri çocuk polisinin numarasını bilirken erkeklerde bu oran %50'ye yakındır. Zeytinburnu'ndaki sonuçları ön test ile karşılaştırdığımızda kadınların bilgilendirme oranlarında hafif bir düşüş erkeklerde ise belirgin bir artış gözlenmektedir. Her iki ilçedeki veriler kamuoyunun çocuk şiddetine karşı harekete geçmek üzere bilgi edindiğine işaret etmektedir.

On ikinci soruyu sosyal hizmetlerin numarasını biliyorum diyenler ile karşılaştırdığımızda Fatih'teki kadınların üçte ikisinin ve erkeklerin beşte ikisinin sosyal hizmetlerin numarasını bildiğini görüyoruz. Zeytinburnu için bu oran kadınlarda üçte ikinin biraz üstünde kalırken erkekler de dörtte üçtür. Kadınların sosyal hizmetleri bilme oranları birbirine yakinken Zeytinburnu'ndaki erkekler bu konuda Fatih'teki erkeklerden daha bilgilidir.

Mahallenizdeki çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinizde kime ya da kimlere başvurursunuz sorusuna katılımcıların yaklaşık dörtte üçü polis demiştir. Sosyal hizmetlere başvuracakların oranı %9, ailesine başvuracakların oranı ise %8'dir. Hiç kimseye başvurmayacağını belirtenlerin oranı ise %4'tür ve ön teste göre düşüş göstermiştir. Polise haber vereceklerin oranında ön teste göre bir artış gözlenmiştir. Mahallede bu konuda sorumluluk almak üzere bir farkındalık ve kararlılık yönünde bir ilerleme gözlenmektedir. Bu soruyu cinsiyetlere göre incelediğimizde kadın ve erkeklerde polise haber verme oranı artarken aileye haber verme oranı düşmüştür. Bu durum Fatih ilçesi kamuoyunun bu konuda sorumluluk alma yönünde bir farkındalık geliştirdiğine işaret etmektedir.

Mahallesindeki çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinde Zeytinburnu'ndaki katılımcıların beşte dördü polise başvuracağını söylemiştir ve bu oran ön teste göre belirgin biçimde artmıştır. Bu oran Fatih ilçesi için üçte ikidir ve ön test ile bir fark görülmemektedir. Zeytinburnu'ndaki katılımcıların aileyi arama oranlarının belirgin düşüşü ve Fatih ilçesindeki katılımcıların hiç kimseyi aramam diyenlerin oranındaki düşüş dikkat çekicidir. Uyuşturucu, kamuoyunun dışında kalmak istediği, herhangi bir şekilde ilişkisinin olmasını istemediği ve doğrudan polisle ilgili bir konudur. Çalışmaları yürüttüğümüz iki ilçede hiçbir şey yapmayacakların oranının düşmesi bu nedenle önemlidir.

Bu soruların yanıtları değerlendirildiğinde:

- Toplumun polise olan güveni yüksek oranda görülmektedir. Katılımcıların polis korkusunu ifade etmeleri de bu oranların olduğundan yüksek çıkmasına neden olmuş olabilir.
- Toplum, çocukların içinde olduğu şiddet, taciz, uyuşturucu, ihmal, sokakta yaşamak gibi tehlikeli ve riskli davranışlara karşı önce polisi sonra sosyal hizmetleri aramayı seçmektedir.
- Bu tehlike içeren durum, Suriyeli bir çocuk için söz konusu olduğunda da toplum tepki vermektedir.
- Ön testten bu yana çalışma yaptığımız kamuoyunda polisin ve sosyal hizmetlerin numaralarını bilenlerin oranlarındaki artış bilgilenmeyi ve farkındalık geliştirmeyi işaret etmektedir. Bu numaraları bilmeyenler ise internette arayarak gerekli yerlere başvuru yapabileceklerini ifade etmişlerdir.

- Mahalle imamı, komşular, okul yöneticileri, öğretmenler ve aile hekimi başvurulacak kişiler arasında yer almamaktadır.

6. SONUÇ

- Toplumumuzun dörtte birinden fazlası 18 yaşından küçükleri her zaman çocuk olarak görmemektedir.
- Kadınların 18 yaşın altındakileri çocuk olarak görme oranı erkeklerden yüksektir.
- Toplumun %10'u çocuk olma yaşının ülkeden ülkeye ve farklı kültürlerde kesinlikle değişeceğini, %35'i ise genellikle değişeceği görüşündedir. Bu bakış açısı sosyal uyumu zorlayacak bir yaklaşım içermekte ve değişime direnişin işaretlerin vermektedir.
- Evlenmiş olsa bile 18 yaşın altındakileri kesinlikle çocuk kabul edenlerin oranı %57, kesinlikle kabul etmeyenlerin oranı %17'dir.
- Kamuoyunun %98'i bir kızın 13 yaşından sonra evlenmesini yanlış bulmaktadır. Ancak mahallesinde 14 yaşında evli ve hamile bir kız çocuğu varsa polisi/muhtarı/belediyeyi/sosyal hizmetleri arayacakların oranı %52, aramayacakların oranı ise %44'tür. Ailenin bütünlüğü çocuk haklarından önce gelmektedir.
- Çocuk işçiliği konusunda hem kadınlarda hem de erkeklerde farkındalık artmıştır. Toplumun 3/4'ü 18 yaşın altında çalışıp eve para getiren bir kişiyi çocuk olarak tanımlamaktadır.
- Toplumun 1/5'i çalışan çocukları çocuk saymamaktadır. Bunun arkasında yatan nedenlerden biri kendi çocukluk deneyimlerindeki yanlış (çocuk işçiliği) kendi çocuklarına da doğruymuş gibi taşımalarıdır. Toplumumuzun 1/5'i erkek çocuğun 12 yaşında bile olsa çalışabileceğini ve ailesinin sorumluluğunu alabileceğini düşünmektedir.
- Çocukların ihtiyaca bağlı olarak sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesini doğru bulanların oranı %4'tür ve yaşamsal bir değeri, bir kırılma noktasını göstermektedir.
- Toplumumuz çocukların kendi hayatlarıyla ilgili eğitim ve evlilik gibi konularda kendisinin karar vermesini doğru bulmamakta ve izin vermemektedir. Evlilik konusunda bu özellikle bir tabuya dönüşmektedir. Evlilik konusunda gösterilen duyarlılık eğitim söz konusu olunca biraz düşmektedir.

- Çocukların hak ettikleri düşünölen ilk üç öncelik sırasıyla onların eğitim alması ve okula gitmesi, sağlık hizmeti alması ve sağlıklı olması ve bir çocuğun ailesiyle birlikte yaşaması olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar iki testte de aynıdır ki bu bize bunların çocukların hak ettikleri üzerine yerleşik, yapı taşlarından olduğunu işaret etmektedir.
- Çocukların hak ettikleri düşünölen, ancak ilk üç öncelikte yer almayan temel ihtiyaçlara ilişkin veriler şunlardır: bir çocuğun kendisini güvende hissettiği bir evde yaşaması, aç kalmaması ve şiddet görmemesi. Bunların eksikliği beslenme, barınma, korunma, güvenlik gibi temel ihtiyaçların eksikliğini göstermektedir. Bu güvensiz ortamda çocukların eğitim haklarına ulaşması çocuk hakları arasında geri sıralara düşmektedir.
- Katılımcıların 4/5'e yakın bir oranı mülteci çocuklar ile Türk/Türkiyeli çocuklar arasında hak ettikleri bakımından kesinlikle fark yok yanıtını vermişlerdir. Düşük bir oran da olsa bu konuda ayrımcılık vardır ve ayrımcı yaklaşım erkeklerde kadınlara göre daha fazladır. İstanbul'da Fatih ve Zeytinburnu mültecilerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerdir. Bu ilçelerde ev sahibi toplumdaki güvensizlik ve ayrımcılık karşılığını sosyal dengesizlikte bulacaktır ve sosyal uyum çalışmalarına ket vuracaktır. Temel ihtiyaçların karşılandığı bir toplumda sosyal uyumdan söz edebiliriz.
- Dayağın bir terbiye aracı olmasına katılımcıların %92'si karşı çıkmıştır. Kadınların karşı çıkma oranı erkeklerden yüksektir.
- Her on iki kişiden birinin dayak atmayı kabullenmesi bunu bir terbiye ya da iletişim aracı olarak görmesi, şiddet konusunda çalışılması gerektiğini ve özellikle erkeklere yönelik, şiddete karşı farkındalık artırıcı çalışmaların yapılmasının gerekliliğini göstermektedir.
- Son testte dayak yiyen bir Suriyeli çocuk olduğunda da müdahil olacak olanların oranı da %92'dir ve ön teste göre artış göstermiştir. Bu da farkındalık açısından bir kazanımdır.
- Toplumumuzda on kişiden dokuzu bir çocuğun sokakta yattığı görüldüğünde gerekli yerleri arayacaklarını belirtmiş, sekizde biri ise aramayacağını söylemiştir. Bu oranlarda ön teste göre düşüş saptanmıştır. Bu duyarlılığın okula gönderilmeyen çocuğa karşı daha az olduğu görülmektedir. Katılımcıların 4/5'e

yakını okula gönderilmeyen bir çocuğu sosyal hizmetlere bildireceğini, 1/5'i ise bildirmeyeceğini ifade etmiştir.

- Katılımcılar dörtte üçü mahallesinde bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelendiğinde polise başvuracağını, %12'si sosyal hizmetlere başvuracağını belirtmiştir. Kadın ve erkek arasında, iki bölge arasında polisi arayanların oranlarında bir fark yoktur. Sosyal hizmetleri arama oranları yükselmiştir.
- Katılımcıların 3/4'ü bir çocuğun sürekli dayak atılıp evde kapatıldığını duyarsa polise,1/5'i ise sosyal hizmetlere başvuracağını ifade etmiştir. Ön testle karşılaştırdığımızda polisi arayanların oranı azalırken sosyal hizmetleri arayanların oranı artmıştır. Bunun sosyal hizmetlerin görevleri hakkında bilgilerinin artmasından kaynaklandığı düşünölmektedir.
- Katılımcıların 3/4'ü mahallesindeki çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinde polisi, yaklaşık 1/10'u sosyal hizmetleri, 1/11'i ise ailesine başvuracaklarını söylemiştir. Hiç kimseyi aramayacakların oranı ise %4'tür ve ön teste göre azalmıştır. Bu konuda sorumluluk almak üzere bir farkındalık ve kararlılık yönünde bir ilerlemeden söz edilebilir.
- Katılımcıların polisin ve sosyal hizmetlerin numarasını bilme oranları ön teste göre artmıştır ve bu bilgilenmeyi göstermektedir.

EK 1. Anket Formu

Mavi Kalem Çocuk Koruma Projesi Farkındalık Araştırması

Bu soru formu, ev sahibi toplumun çocuklar ile ilgili duyarlılığını ve çocuk koruma riskleri ile ilgili farkındalığını ölçmek için hazırlanmıştır.

18 yaşından büyük her birey için form katılımcıya sorular sorularak ve yanıtlar okunmadan alınan yanıtlara göre doldurulur.

Yanıtlardan emin olunmazsa başka türlü yanıt alabilmek için soru farklı sorulur.

Sadece D-Y olan 10. Soruda her satır okunur ve öncesinde bu cümle size göre doğru mu yanlış mı diye belirtilir.

Lütfen katılımcıya önce kendinizi tanıtır ve; "Toplumun çocuklar ile ilgili fikirlerini öğrenmek için bu çalışmayı yapıyoruz, 15-20 dakikanızı alacak, yanıtlar mısınız" diye sorun.

Cinsiyet	:	(1) Kadın	(2) Erkek
Doğum Yılı	:		

1) Sizce 18 yaşından küçük olan herkese çocuk denir mi?

- (1) Evet, kesinlikle denir.
- (2) Genellikle denir.
- (3) Kararsızım
- (4) Her zaman denmez
- (5) Hayır, kesinlikle denemez.

2) Evlenmiş bir kız ya da erkek, 18 yaşından küçük olsa da çocuk değildir demek doğru mudur?

- (1) Kesinlikle doğrudur
- (2) Genellikle doğrudur
- (3) Kararsızım
- (4) Pek doğru olmaz
- (5) Asla doğru değildir

3) Çalışıp eve para getiren bir kız ya da erkek, 18 yaşından küçükse hala çocuk sayılır mı?

- (1) Kesinlikle sayılır, çocuktur.
- (2) Genellikle çocuk sayılır.
- (3) Kararsızım
- (4) Artık çocuk sayılmaz
- (5) Asla çocuk sayılamaz.

4) Çocuk kendi hayatı ile ilgili önemli kararları mesela okula devam etmek gibi kendisi verebilir mi?

- (1) Kesinlikle verebilir
- (2) Genellikle verebilir
- (3) Bazen verebilir bazen veremez
- (4) Genellikle veremez
- (5) Asla veremez

5) Türkiye, Suriye ve Almanya gibi farklı ülkelerde veya kültürlerde çocukluk yaşı (0-18 yaş arası çocuk mudur) değişir mi?

- (1) Kesinlikle değişir
- (2) Genellikle değişir
- (3) Kararsızım
- (4) Bazen değişebilir
- (5) Asla değişmez

6) Özellikle çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesi sizce nasıl bir davranış?

- (1) Kesinlikle yanlış bir davranış
- (2) Yanlış bir davranış
- (3) Kararsızım
- (4) Doğru olabilir
- (5) İhtiyacı vardır doğrudur.

7) Çocuk kendi hayatı ile ilgili önemli kararları mesela evlenmek gibi kendisi verebilir mi?

- (1) Kesinlikle verebilir
- (2) Genellikle verebilir
- (3) Bazen verebilir bazen veremez
- (4) Genellikle veremez
- (5) Asla veremez

8) Sizce bütün çocuklar neyi hak eder: en önemli bulduğunuzdan başlayıp 3 şey söyler misiniz? (kutuların içerisine sıralama numarasını da yazın.)

- Eğitim almak / okula gitmek
- Sağlık hizmeti almak / sağlıklı yaşamak
- Ebeveyni ile birlikte yaşamak
- Kendini güvende hissettiği bir evde yaşamak
- Komşular tarafından sevilme ve korunmak
- Karnının doyması / açlık çekmemek
- Dayak yememek/şiddet görmemek
- Diğer.....

9) Mülteci çocuklar ile Türk/Türkiyeli çocuklar arasında çocukların hak ettikleri bakımından bir fark var mı sizce? Aynı şeyleri hak ediyorlar mı?

- (1) Kesinlikle fark yok/ onlar da çocuk/aynı şeyleri hak ediyorlar
- (2) Biraz var
- (3) Bilemiyorum
- (4) Çok fark var
- (5) Temelde çok farklılar

10)Aşağıda söyleyeceğimiz cümleler sizin için doğru mudur yanlış mıdır, söyler misiniz?

(1)	On iki yaşından küçük kız çocukları evde küçük kardeşlerine bakmalıdır	☐ Doğru	☐ Yanlış
(2)	Erkek çocukları evin geçimi için çalışmalıdır	☐ Doğru	☐ Yanlış
(3)	Söz dinlemeyen çocuğa dayak atılabilir.	☐ Doğru	☐ Yanlış

(4)	Bir kız çocuk 13 yaşından sonra evlenebilir.	☐ Doğru	☐ Yanlış
(5)	Bir çocuğun dayak yediğini görürsem polisi/ muhtarını/ belediyeyi/ sosyal hizmetleri ararım.	☐ Doğru	☐ Yanlış
(6)	Bir çocuğun sokakta yattığını görürsem polisi/muhtarını/belediyeyi/ sosyal hizmetleri ararım.	☐ Doğru	☐ Yanlış
(7)	Sokakta dayak yiyen çocuk Suriyeli ise karışmam.	☐ Doğru	☐ Yanlış
(8)	Bir erkek çocuk 12 yaşından sonra çalışabilir.	☐ Doğru	☐ Yanlış
(9)	Mahallemde evli ve hamile 14 yaşında bir çocuk varsa polisi/muhtarını/belediyeyi/ sosyal hizmetleri aramam.	☐ Doğru	☐ Yanlış
(10)	Mahallemde ailesinin okula göndermediği bir çocuk varsa sosyal hizmetlere bildiririm.	☐ Doğru	☐ Yanlış
(11)	Çocuk polisinin telefonunu biliyorum	☐ Doğru	☐ Yanlış
(12)	Sosyal hizmetlerin telefonunu biliyorum.	☐ Doğru	☐ Yanlış

11)Mahallenizde bir çocuğun taciz edildiğinden şüphelenirseniz ya da duyarsanız kime danışır, kime bildirirsiniz?

- (1) Muhtara
- (2) Sosyal hizmetlere
- (3) Polise
- (4) Mahalle imamına
- (5) Diğer komşulara
- (6) Okul müdürüne/öğretmene
- (7) Aile hekimine
- (8) Çocuğun ailesine
- (9) Hiç kimseye/hiç karışmam
- (99) Diğer:

12)Mahallenizde bir çocuğun sürekli dayak atılıp evde kapatıldığını duysanız/öğrenseniz kime bildirirsiniz?

- (1) Muhtara
- (2) Sosyal hizmetlere
- (3) Polise
- (4) Mahalle imamına
- (5) Diğer komşulara
- (6) Okul müdürüne/öğretmene
- (7) Aile hekimine
- (8) Çocuğun ailesine
- (9) Hiç kimseye/hiç karışmam
- (99) Diğer:

13)Mahallemizdeki çocukların uyuşturucu kullandığını öğrendiğinizde kime başvurursunuz?

- (1) Muhtara
- (2) Sosyal hizmetlere
- (3) Polise
- (4) Mahalle imamına
- (5) Diğer komşulara
- (6) Okul müdürüne/öğretmene
- (7) Aile hekimine
- (8) Çocuğun ailesine
- (9) Hiç kimseye/hiç karışmam
- (99)Diğer:

Anketimize katıldığınız ve bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

EK 2. Ordinal Gruplama Yapılan Sorular ve Cevap Kodları

Soru	Cevaplar	İngilizcesi	Kodu
1-Sizce 18 yaşından küçük olan herkese çocuk denir mi?	Evet, kesinlikle denir	Definitely yes	5
	Genellikle denir	Usually yes	4
	Kararsızım	Undecided	3
	Her zaman denmez	Not always	2
	Hayır, kesinlikle denemez	Definitely not	1
2-Evlenmiş bir kız ya da erkek, 18 yaşından küçük olsa da çocuk değildir demek doğru mudur?	Asla doğru değildir	Never true	5
	Pek doğru olmaz	Not so much true	4
	Kararsızım	Undecided	3
	Genellikle doğrudur	Usually true	2
	Kesinlikle doğrudur	Definitely true	1
3-Çalışıp eve para getiren bir kız ya da erkek, 18 yaşından küçükse hala çocuk sayılır mı?	Kesinlikle sayılır, çocuktur	Definitely yes	5
	Genellikle çocuk sayılır	Usually yes	4
	Kararsızım	Undecided	3
	Artık çocuk sayılmaz	Not anymore	2
	Asla çocuk sayılamaz	Definitely not	1
4-Çocuk kendi hayatı ile ilgili önemli kararları mesela okula devam etmek gibi kendisi verebilir mi?	Kesinlikle verebilir	Definitely yes	1
	Genellikle verebilir	Usually yes	2

	Bazen verebilir bazen veremez	Sometimes	3
	Genellikle veremez	Usually not	4
	Asla veremez	Never	5
5-Türkiye, Suriye ve Almanya gibi farklı ülkelerde veya kültürlerde çocukluk yaşı (0-18 yaş arası çocuk mudur) değişir mi?	Kesinlikle değişir	Definitely yes	5
	Genellikle değişir	Usually yes	4
	Kararsızım	Undecided	3
	Bazen değişebilir	Sometimes	2
	Asla değişmez	Never	1
6-Özellikle çocukların sokakta dilencilik yapması, mendil satması, araba camı silmesi sizce nasıl bir davranış?	Kesinlikle yanlış bir davranış	Definitely wrong	5
	Yanlış bir davranış	Wrong	4
	Kararsızım	Undecided	3
	Doğru olabilir	Sometimes right	2
	İhtiyacı vardır doğrudur	Right (based on needs)	1
7-Çocuk kendi hayatı ile ilgili önemli kararları mesela evlenmek gibi kendisi verebilir mi?	Kesinlikle verebilir	Definitely yes	1
	Genellikle verebilir	Usually yes	2
	Bazen verebilir bazen veremez	Sometimes	3
	Genellikle veremez	Usually not	4
	Asla veremez	Never	5

9-Mülteci çocuklar ile Türk/Türkiyeli çocuklar arasında çocukların hak ettikleri bakımından bir fark var mı sizce? Aynı şeyleri hak ediyorlar mı?	Kesinlikle fark yok	Definitely no difference	5
	Biraz var	A little bit differences	4
	Bilemiyorum	I don't know	3
	Çok fark var	Many differences	2
	Temelde çok farklılar	Basically very different	1
10.1 On iki yaşından küçük kız çocukları evde küçük kardeşlerine bakmalıdır	Doğru	Right	1
	Yanlış	Wrong	2
10.2 Erkek çocukları evin geçimi için çalışmalıdır	Doğru	Right	1
	Yanlış	Wrong	2
10.3 Söz dinlemeyen çocuğa dayak atılabilir	Doğru	Right	1
	Yanlış	Wrong	2
10.4 Bir kız çocuk 13 yaşından sonra evlenebilir	Doğru	Right	1
	Yanlış	Wrong	2
10.5 Bir çocuğun dayak yediğini görürsem polisi/ muhtarı/ belediyeyi/ sosyal hizmetleri ararım	Doğru	Right	2
	Yanlış	Wrong	1
10.6 Bir çocuğun sokakta yattığını görürsem polisi/muhtarı/belediyeyi/ sosyal hizmetleri ararım	Doğru	Right	2
	Yanlış	Wrong	1

10.7 Sokakta dayak yiyen çocuk Suriyeli ise karışmam	Doğru	Right	1
	Yanlış	Wrong	2
10.8 Bir erkek çocuk 12 yaşından sonra çalışabilir	Doğru	Right	1
	Yanlış	Wrong	2
10.9 Mahallemde evli ve hamile 14 yaşında bir çocuk varsa polisi /muhtarı/belediyeyi/ sosyal hizmetleri aramam	Doğru	Right	1
	Yanlış	Wrong	2
10.10 Mahallemde ailesinin okula göndermediği bir çocuk varsa sosyal hizmetlere bildiririm	Doğru	Right	2
	Yanlış	Wrong	1
10.11 Sosyal hizmetlerin telefonunu biliyorum	Doğru	Right	2
	Yanlış	Wrong	1
10.12 Çocuk polisinin telefonunu biliyorum	Doğru	Right	2
	Yanlış	Wrong	1